

ชุดฝึกอบรม

เรื่อง

การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน เล่ม ๔

การบริการและกิจกรรมห้องสมุด

กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

ชุดฝึกอบรม
เรื่อง การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน

เล่ม ๔

การบริการและกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียน

กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

ชุดฝึกอบรม เรื่อง การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน
เล่ม ๔ การบริการและกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียน

© กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
พิมพ์ครั้งที่ ๒ ปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. ๒๕๓๙
จำนวนพิมพ์ ๑๐,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๓
จำนวนพิมพ์ ๕,๐๐๐ เล่ม
ISBN 974-268-1899

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
๒๒๔๙ ถนนลาดพร้าว วังทองหลาง กรุงเทพมหานคร
นายวิชัย พยัคฆโส ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ๒๕๔๓

๐๒๗.๘๒๒๓ กรมวิชาการ.

ก - ข ชุดฝึกอบรม เรื่อง การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน เล่ม ๔
ล ๔ การบริการและกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียน / กรมวิชาการ.-- กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๙.
๙๒ หน้า ; ๒๖ ซม.

๑. ห้องสมุดโรงเรียน. ๒. ชื่อเรื่อง.

คำนำ

(พิมพ์ครั้งที่ ๓)

การสร้างศักยภาพให้แก่สถานศึกษาให้มีความพร้อมในการพัฒนาตนเอง เพื่อสอดคล้องตามหลักพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ มาตรา ๒๒ ที่ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” นั้น นอกจากจะเป็นบทบาทหน้าที่โดยตรงของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งต้องได้รับความร่วมมือ ร่วมใจจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงจะบรรลุวัตถุประสงค์สูงสุด

กรมวิชาการเป็นหน่วยงานที่มีภาระหลักในการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการศึกษา การแนะแนวการศึกษาและอาชีพ และการวิจัยทางการศึกษา ได้ร่วมมือกับหน่วยงานและสถานศึกษาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในหลายแนวทางและหลายรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีงบประมาณ ๒๕๔๓ ได้ดำเนิน “โครงการส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งทางวิชาการ ในโครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา” ขึ้น ทั้งนี้ มุ่งที่จะพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในลักษณะองค์รวม ซึ่งเชื่อมั่นว่าจะเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างศักยภาพให้แก่สถานศึกษาให้มีความพร้อมในทุกด้านได้อย่างดียิ่ง

เอกสารชุดฝึกอบรม เรื่อง การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน เล่ม ๔ การบริการและกิจกรรมห้องสมุด เป็นเอกสารที่กรมวิชาการจัดพิมพ์ครั้งที่ ๑ ฉบับทดลอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และ ครั้งที่ ๒ ปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. ๒๕๓๙ เพื่อใช้ในการประชุมอบรมวิทยากรแกนนำกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เนื้อหาประกอบด้วย งานบริการห้องสมุด งานกิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การจัดนิทรรศการในห้องสมุด และกิจกรรมห้องสมุดสู่ชุมชน ซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์แก่โรงเรียนและการใช้ห้องสมุดให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน “โครงการส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งทางวิชาการ” จึงได้จัดพิมพ์เผยแพร่ในสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกครั้งหนึ่ง

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารชุดฝึกอบรม เรื่อง การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน เล่ม ๔ การบริการและกิจกรรมห้องสมุด จะเป็นประโยชน์แก่สถานศึกษาให้มีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพต่อไป

อ.จ.

(นายอรุณ จันทวานิช)

อธิบดีกรมวิชาการ

๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๓

คำชี้แจง

เอกสารชุดฝึกอบรม เรื่อง การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน ๕ เล่ม คือ เล่ม ๑ คู่มือสำหรับวิทยากร เล่ม ๒ ความรู้เกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียน เล่ม ๓ การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ เล่ม ๔ การบริการและกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียน และเล่ม ๕ การใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบกับหนังสือคู่มือการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของกรมวิชาการ เป็นเอกสารประกอบการประชุมอบรมวิทยากรแกนนำกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น เนื้อหาในเล่ม ๒-๕ จึงเป็นเนื้อหาที่ให้ความรู้เพิ่มเติมจากคู่มือการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนฯ ดังกล่าว ส่วนเล่ม ๑ นั้นเป็นคู่มือสำหรับวิทยากร ใช้เป็นแนวทางในการจัดอบรมครูบรรณารักษ์เพื่อขยายผลต่อไป

เอกสารชุดนี้กรมวิชาการได้จัดพิมพ์เป็นครั้งที่ ๒ โดยปรับปรุงแก้ไขจากเอกสารฉบับทดลองที่ได้จัดพิมพ์เพื่อใช้ในการประชุมอบรมวิทยากรแกนนำกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการทั่วประเทศ รวม ๓ ครั้ง คือ

- ครั้งที่ ๑ จัดประชุมอบรมระหว่างวันที่ ๑๗-๒๑ มิถุนายน ๒๕๓๙ ณ จังหวัดอุดรธานี
- ครั้งที่ ๒ จัดประชุมอบรมระหว่างวันที่ ๑-๕ กรกฎาคม ๒๕๓๙ ณ จังหวัดเชียงใหม่
- ครั้งที่ ๓ จัดประชุมอบรมระหว่างวันที่ ๑๑-๑๕ กรกฎาคม ๒๕๓๙ ณ กรุงเทพมหานคร

นอกจากเอกสารชุดนี้แล้ว กรมวิชาการได้จัดทำสื่อเพื่อใช้ประกอบการอบรมดังนี้

- ๑. สไลด์ เรื่อง รูปแบบการจัดห้องสมุดโรงเรียน
- ๒. สไลด์ เรื่อง การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ
- ๓. วิดีทัศน์ เรื่อง ห้องสมุดโรงเรียน
- ๔. วิดีทัศน์ เรื่อง รูปแบบการจัดห้องสมุด
- ๕. วิดีทัศน์ เรื่อง บริการและกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียน
- ๖. วิดีทัศน์ เรื่อง การใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน

ทั้งนี้ วิทยากรแกนนำสามารถนำสื่อต่างๆ ไปใช้ในการอบรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ศึกษาทั้งจากเอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อโสตทัศน์

ในการส่งเอกสารและสื่อต่างๆ ให้ผู้ใช้กรมวิชาการได้ดำเนินการดังนี้คือ

- ๑. หนังสือคู่มือการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ส่งให้โรงเรียนมัธยมศึกษาทุกโรงเรียน โดยส่งผ่านกลุ่มโรงเรียน

๒. เอกสารชุดฝึกอบรม เรื่องการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน เล่ม ๑ คู่มือสำหรับวิทยากร ส.ให้วิทยากรแกนนำ คือผู้ที่เข้าประชุมอบรมวิทยากรแกนนำกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการทุกคน โดยส่งผ่านกลุ่มโรงเรียน

๓. เอกสารชุดฝึกอบรม เรื่องการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน เล่ม ๒-๕ ส่งให้โรงเรียนมัธยมศึกษาทุกโรงเรียน โดยส่งผ่านกลุ่มโรงเรียน

๔. สไลด์และวีดิทัศน์ รวม ๖ เรื่อง ส่งให้กลุ่มโรงเรียนทุกกลุ่ม เพื่อให้โรงเรียนในกลุ่มเข้าร่วมกัน

อนึ่ง ในการประชุมอบรมที่ผ่านมาทั้ง ๓ ครั้ง กรมวิชาการได้แจกหนังสือคู่มือที่จะนำไปดำเนินการพัฒนาห้องสมุดให้แก่กลุ่มโรงเรียนทุกกลุ่ม เพื่อให้ประโยชน์ร่วมกันในกลุ่มโรงเรียน คือ

๑. การแบ่งหมู่หนังสือและแผนการแบ่งหมู่ระบบทศนิยมของดิวอี้ จากต้นฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๒
๒. การกำหนดหัวเรื่องและบัญชีหัวเรื่องภาษาไทย พร้อมด้วยเลขหมู่ระบบทศนิยมของดิวอี้ ส่วนหนังสือ การระวางรักษาและซ่อมหนังสือนั้นได้แจกให้ผู้เข้าร่วมประชุมอบรมทุกคนแล้ว

กรมวิชาการ

สารบัญ

หน้า

งานบริการห้องสมุด.....	๑
งานกิจกรรมห้องสมุด.....	๑๖
กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน.....	๑๙
การเล่านิทาน.....	๒๑
การเสนอหนังสือ.....	๒๙
รูปแบบการเสนอหนังสือ.....	๓๐
การเล่าเรื่องจากหนังสือ.....	๓๐
การแนะนำหนังสือ.....	๓๑
การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ.....	๓๓
การได้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ.....	๓๕
การจัดนิทรรศการหนังสือ.....	๓๘
การทลายปัญหาจากหนังสือ.....	๓๙
การจัดทำรายชื่อหนังสือที่น่าสนใจ.....	๔๘
การทำโครงการเสนอหนังสือ.....	๔๘
เพิ่มข้อมูลเกี่ยวกับการเสนอหนังสือ.....	๔๘
การแสดงละคร.....	๕๒
การใช้เกมเพื่อนำไปสู่การอ่าน.....	๕๓
การใช้เกมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาการเรียนรู้การสอน.....	๕๔
การใช้เพลงเพื่อนำไปสู่การอ่าน.....	๗๙
การจัดนิทรรศการห้องสมุด.....	๘๖
กิจกรรมห้องสมุดสู่ชุมชน.....	๙๒

งานบริการห้องสมุด

ความหมายของงานบริการ

งานบริการห้องสมุด คืองานที่อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือผู้ใช้วัสดุสารนิเทศให้ใช้ได้ ตามความต้องการและรวดเร็ว เริ่มตั้งแต่การสร้างบรรยากาศที่ดี คือการจัดบริเวณที่อ่านหนังสือ จัดวางวัสดุครุภัณฑ์ให้ถูกต้อง มีความกลมกลืน มีสีสัน ดูสดชื่นสะอาดตา สวยงามด้วยไม้ดอกไม้ประดับและวัสดุที่ใช้ตกแต่ง จัดระบบวัสดุสารนิเทศให้ผู้ใช้ใช้ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว เป็นระเบียบ เกิดความประทับใจเมื่อเข้าใช้บริการและมีความรู้สึกที่ดี

ความสำคัญของงานบริการและองค์ประกอบของงานบริการ

(ดูรายละเอียดในหนังสือคู่มือการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ หน้า ๒๒๓)

วัตถุประสงค์ของการให้บริการ

๑. เพื่อส่งเสริมการอ่าน
๒. เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ห้องสมุด
๓. เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน
๔. เพื่อให้เกิดความรู้ ความเพลิดเพลิน พัฒนาสติปัญญา และสามารถนำสิ่งที่ได้จากการอ่านไปปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

ประเภทของงานบริการ

(ดูรายละเอียดในหนังสือคู่มือการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ หน้า ๒๒๓-๒๔๑)

ห้องสมุด เป็นหน่วยงานที่จะต้องรับผิดชอบในการให้บริการการอ่านแก่ผู้ใช้บริการอย่างทั่วถึง ให้การแนะนำและส่งเสริมการอ่านหลายรูปแบบ เพื่อสนองความต้องการแก่ผู้ใช้บริการให้มากที่สุด การแนะนำและส่งเสริมการอ่าน เป็นงานบริการที่สำคัญอย่างหนึ่งของห้องสมุด จัดขึ้นเพื่อชักจูงส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการห้องสมุดมีความเข้าใจในเรื่องของหนังสือ รู้จักวิธีอ่าน วิธีเลือกใช้น้ำหนังสือ มีวิจารณญาณในการอ่าน เกิดนิสัยรักการอ่าน และมีรสนิยมที่ดีในการอ่าน

การแนะนำส่งเสริมการอ่านทำได้ ๒ วิธี มีรูปแบบของกิจกรรมที่ห้องสมุดควรจัดคือ

๑. บริการการอ่านอย่างเสรี
๒. บริการการอ่านตามจุดประสงค์ที่กำหนด

บริการการอ่านอย่างเสรี คือการแนะนำและส่งเสริมการอ่านให้แก่ผู้ใช้บริการให้ได้อ่านหนังสือตามความต้องการ ตามความถนัด ตามเวลาที่ห้องสมุดเปิดบริการและยืมกลับไปอ่านที่บ้าน

เป็นการเพิ่มพูนความรู้เพื่อพัฒนาสติปัญญาให้แตกฉานยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นการเชิญชวนให้มีผู้มาใช้ห้องสมุดมากขึ้น ควรให้บริการการอ่านด้วยการจัดบริการดังนี้

๑. **จัดมุมส่งเสริมการอ่าน** โดยจัดตามจุดต่างๆ ภายในห้องสมุด เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการอ่าน เช่น มุมวารสารและหนังสือพิมพ์ มุมส่งเสริมการอ่าน มุมมรดกไทย มุมคอมพิวเตอร์ มุมสิ่งแวดล้อม มุมสุขภาพ มุมท่องเที่ยวทั่วไทย มุมเฉลิมพระเกียรติพระราชาวงศ์ ฯลฯ

๒. **จัดบริการห้องสมุดเคลื่อนที่** เป็นบริการการอ่านที่จัดไว้ตามบริเวณต่างๆ ในโรงเรียน เช่น ใต้บันได ระเบียงอาคาร สวน ห้องน้ำ ลาน ศาลา ฯลฯ เป็นการให้บริการอย่างไม่เป็นทางการ จัดอย่างง่ายๆ โดยใช้ธรรมชาติช่วยตกแต่งตามสภาพของสถานที่

๓. **บริการการอ่านตามชุมชน** คือการนำหนังสือไปให้บริการแก่ชุมชนหรือหน่วยงานต่างๆ ในบริเวณใกล้โรงเรียน เป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กและคนในชุมชน ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ให้ได้รับข่าวสารและทราบเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวต่างๆ

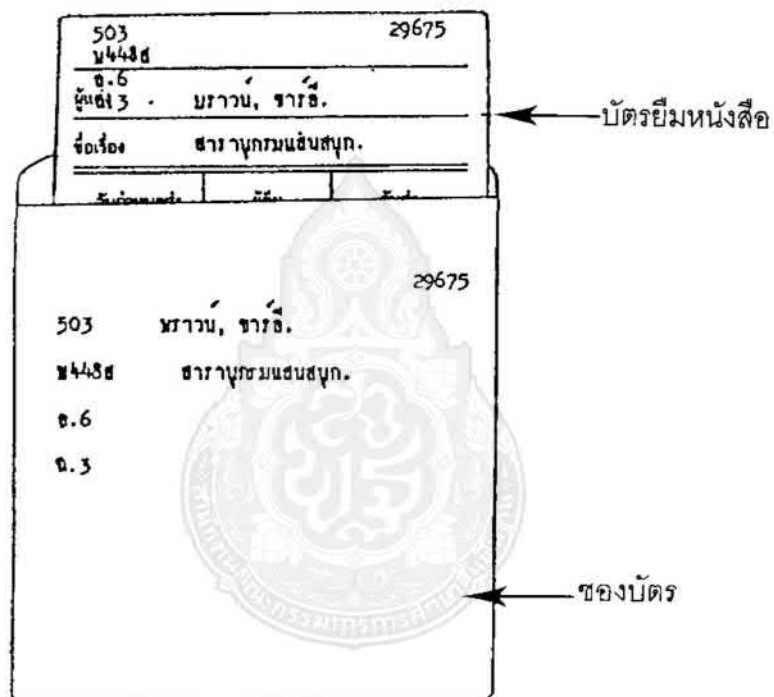
บริการการอ่านตามจุดประสงค์ที่กำหนด คือการแนะนำนักเรียนให้อ่านหนังสือตามกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ กัน เช่น การแข่งขันตอบปัญหาของหมวดวิชาต่างๆ การประกวด การทำรายงาน การสอบ การค้นคว้าเพื่อประกอบการเรียนการสอน และการใช้ห้องสมุด เป็นต้น

บริการยืม - คืน

ตัวอย่างวิธีให้ยืมหนังสือ

๑. ผู้ยืมดึงบัตรยืมหนังสือออกจากช่องที่อยู่ด้านหลังของหนังสือ

๒. ผู้ยืมเขียน ชื่อ นามสกุล ชั้น ของผู้ยืมลงในบัตรยืมหนังสือ

ตัวอย่าง

[illegible]

๓. ผู้เขียน ชื่อหนังสือ เลขทะเบียนหนังสือ ลงในบัตรสมาชิก

ตัวอย่าง

เลขที่ 2

ชื่อ ด.ญ.จริยา ดีเลิศ

วันกำหนดส่ง	ชื่อหนังสือ	วันส่ง	วันกำหนดส่ง	ชื่อหนังสือ	วันส่ง
	โรคเอดส์ 11399				

[illegible]

ตัวอย่าง

ในห้วงหนังสือ			
หรือสมุดโรงเรือนบางกะปิ			
เรื่อง	๐๙. ๗๖๖	ฉบับ	๘/๑๑
เรื่อง	๑. โศกโศก	เลขที่	๑๓๗๗
	๒. สันนิษฐานว่า	เลขที่	๔๘๖๕
	๓.	เลขที่	
	๔.	เลขที่	
เรื่อง	() เก็บค่า		
	() บัณฑิตการ		
			
	บรรณาธิการ		

๓. เมื่อนักเรียนนำหนังสือมาคืน ให้ขีดฆ่ารายชื่อที่ป้ายประกาศหน้าห้องสมุดออก เพื่อป้องกันความผิดพลาดในครั้งต่อไป

๔. สำหรับอาจารย์ใช้จดหมายทวง

ตัวอย่างจดหมายทวงหนังสืออาจารย์

บันทึกข้อความ			
ส่วนราชการ	งานห้องสมุด	โรงเรือนบางกะปิ	
ที่	รับ	ฉบับ	๓๖
เรื่อง	หนังสือ		
เรียน อาจารย์.....			
ตามหนังสือของห้องสมุดไป จำนวน.....เล่ม กับรายชื่อต่อไปนี้			
๑.		เลขที่	๑๑๑๑
๒.		เลขที่	๑๑
๓.		เลขที่	๑๑๑
๔.		เลขที่	๑๑๑๑
๕.		เลขที่	๑๑๑๑
๖.		เลขที่	
๗.		เลขที่	
๘.		เลขที่	
๙.		เลขที่	
๑๐.		เลขที่	
บัดนี้หนังสือเก็บค่าแล้ว จึงขอความจากอาจารย์ให้คืนหนังสือดังกล่าว			
จึงขอความจากอาจารย์ให้คืนหนังสือดังกล่าว			
.....			
.....			
บรรณาธิการ			

๑. สถิติผู้เยี่ยมชมหนังสือ

[illegible]

๒. สถิติหนังสือที่มีผู้มายืม

สถิติผู้ยืมหนังสือประจำเดือน.....

ปีการศึกษา.....

๑๐๐	๒๐๐	๓๐๐	๔๐๐	๕๐๐	๖๐๐	๗๐๐	๘๐๐	๙๐๐	นิยาย	เรื่องสั้น	เยาวชน	รวม	หมายเหตุ	
													ทั่วไป	ล
													จอง	ล
													แบบเรียน	ล
													ทั่วไป	ล
													จอง	ล
													แบบเรียน	ล
													ทั่วไป	ล
													จอง	ล
													แบบเรียน	ล
													ทั่วไป	ล
													จอง	ล
													แบบเรียน	ล

สีน้ำเงิน หมายถึง หนังสือทั่วไป สีเขียว หมายถึง หนังสือแบบเรียน สีแดง หมายถึง หนังสือจอง

๓. สถิติค่าปรับหนังสือที่ยืมเกินกำหนด

ตัวอย่างบัญชี - ค่าปรับหนังสือที่ยืมเกินกำหนด

วัน เดือน ปี	ชื่อ - สกุล	ชื่อหนังสือ	ชั้น	จำนวนเงิน		หมายเหตุ
				บาท	สต.	

สถิติค่าปรับต้องทำให้ละเอียดเพราะเกี่ยวข้องกับการเงิน ต้องมีหลักฐานการรับจ่ายคือใบเสร็จรับเงิน หรือสมุดการรับเงิน และต้องนำส่งแผนกการเงินของโรงเรียน ห้องสมุดไม่มีสิทธินำมาใช้เองโดยไม่ได้รับอนุญาตจากโรงเรียน

ประจำเดือน.....พ.ศ.....

W. J.

[illegible]

งานกิจกรรมห้องสมุด

ความหมายของงานกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียน

งานกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียน คืองานที่ห้องสมุดจัดทำขึ้นเป็นครั้งคราว เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่านและสนใจมาใช้บริการห้องสมุดมากขึ้น และเปิดโอกาสให้นักเรียนทำงานร่วมกับ

ความสำคัญของงานกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียน

การจัดกิจกรรมห้องสมุดทำให้คนรู้จักห้องสมุดและใช้ห้องสมุดได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น มีความกระตือรือร้นที่จะติดตามอ่านหนังสือหรือค้นคว้า งานกิจกรรมมีส่วนช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ สามารถค้นคว้าหาข้อมูลมาจัดกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเพื่อนำมาสู่การใช้บริการ

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมห้องสมุด

(ดูรายละเอียดในหนังสือคู่มือการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ หน้า ๒๔๒)

หลักของการจัดกิจกรรม

ในการจัดกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียน บรรณารักษ์มีหน้าที่รับผิดชอบควบคุมดูแลกิจกรรมต่างๆ ทุกประเภทให้สอดคล้องและสนับสนุนนโยบายของโรงเรียน และเพื่อให้การจัดกิจกรรมดำเนินไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ อาจจัดใน ๒ ลักษณะคือ

๑. จัดร่วมกับกิจกรรมอื่นๆ ของโรงเรียน
๒. ห้องสมุดเป็นผู้จัดกิจกรรมเอง

จัดร่วมกับกิจกรรมอื่นๆ ของโรงเรียน ห้องสมุดสามารถจัดกิจกรรมร่วมกับหมวดวิชาต่างๆ ที่จัดเป็นประจำทุกปีได้โดยไม่ต้องมีคำสั่ง เช่น งานสัปดาห์สุนทรภู่ งานกีฬาสี งานสัปดาห์วิทยาศาสตร์ งานสำคัญและเทศกาลต่างๆ ฯลฯ อาจจัดป้ายนิเทศหรือนิทรรศการ จัดทำบรรณานุกรมหนังสือสุนทรภู่ หนังสือกีฬา หนังสือวิทยาศาสตร์ จัดประกวดคำขวัญ หนังสือเกี่ยวกับวันสำคัญและเทศกาลต่างๆ จัดแข่งขันตอบปัญหา ฯลฯ

ห้องสมุดเป็นผู้จัดกิจกรรมเอง โดยบรรณารักษ์เป็นผู้วางแผนและกำหนดรูปแบบของกิจกรรม เช่น จัดกิจกรรมที่สร้างนิสัยรักการอ่าน กิจกรรมที่สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กิจกรรมที่สร้างความเข้าใจในเรื่องการใช้ห้องสมุด และเชิญชวนให้ผู้ใช้ห้องสมุดมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม

ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมห้องสมุด

การจัดกิจกรรมมีขั้นตอนดังนี้

๑. กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดให้ชัดเจน เพราะกิจกรรมแต่ละประเภทมีจุดมุ่งหมาย

และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดไม่เหมือนกัน เช่น เพื่อการศึกษาค้นคว้า เพื่อการใช้หนังสือและรู้จักการใช้ห้องสมุด เพื่อสร้างนิสัยรักการอ่าน เพื่อให้มีทัศนคติที่ดีต่อห้องสมุด ฯลฯ การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนทำให้สะดวกในการเลือกกิจกรรมที่จะจัดเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

๒. กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการจัดว่าจะจัดเพื่อใคร คือจัดสำหรับนักเรียน ครู อาจารย์ ชุมชน หรือเพื่อทุกคน

๓. ศึกษาแนวในการจัดกิจกรรมแต่ละประเภทว่าจัดอย่างไร จึงเหมาะสมและเป็นประโยชน์มากที่สุดตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

๔. วางแผนการจัดกิจกรรม โดยศึกษาปัญหาความเป็นมาเพื่อกำหนดวิธีการ สถานที่ บุคลากร งบประมาณ การประชาสัมพันธ์ และการประเมินผล

๕. การเตรียมงาน เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นผลของการดำเนินกิจกรรม ต้องเตรียมอย่างรอบคอบ และชักชวนให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น

๖. การดำเนินงาน เป็นการปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่เตรียมไว้

๗. การติดตามและประเมินผล เป็นการตรวจสอบให้ทราบว่าการจัดกิจกรรมนั้นๆ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

ประเภทของกิจกรรมห้องสมุด

กิจกรรมห้องสมุด อาจแบ่งได้เป็น ๔ ประเภทคือ

๑. กิจกรรมส่งเสริมความรู้เรื่องการใช้ห้องสมุด
๒. กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
๓. กิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน
๔. กิจกรรมส่งเสริมความรู้ทั่วไปและการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ลักษณะของกิจกรรม

๑. กิจกรรมที่จัดในห้องสมุด
๒. กิจกรรมเกี่ยวกับวิชาในหลักสูตร
๓. กิจกรรมที่จัดบนเวที
๔. กิจกรรมประเภทแข่งขันหรือประกวด
๕. กิจกรรมที่จัดในรูปของชุมนุม

กิจกรรมแต่ละประเภทสามารถจัดได้ในลักษณะต่างๆ ซึ่งอาจจะจัด ๑, ๒, ๓, ๔ หรือ ๕ ลักษณะ ก็ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถของบรรณารักษ์ที่จะวางแผนในการบริหารงานกิจกรรม

๑. **กิจกรรมที่จัดในห้องสมุด** ห้องสมุดเป็นสถานที่ให้บริการสื่อต่างๆ เพื่อให้ผู้ใช้ศึกษาค้นคว้า การจัดกิจกรรมในห้องสมุดจึงเป็นกิจกรรมประเภทเสริมการให้บริการ และส่งเสริมการ

ศึกษาค้นคว้าให้แก่ผู้ใช้ เช่น การจัดป้ายนิเทศ การจัดนิทรรศการ การแนะนำวิธีใช้ห้องสมุดและ
บัตรรายการ การใช้โสตทัศนวัสดุ การแนะนำหนังสือ การแนะแนวการอ่าน การเล่นนิทาน มุมเกม
การทนายปัญหา สาริตการละเล่นของไทย เช่น อีตัก หมากรุกไทย ฯลฯ

๒. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาในหลักสูตร ห้องสมุดเป็นศูนย์กลางบริการทางการศึกษา
ของโรงเรียน บรรณารักษ์ต้องสนับสนุนทุกวิชา กิจกรรมประเภทนี้ คือ ปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด
แนะนำวิธีใช้ห้องสมุด การสอนวิชากิจกรรมห้องสมุด วิชางานห้องสมุด ๑ วิชางานห้องสมุด ๒
การรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะวิชาต่างๆ ประกวดการอ่าน เรียงความ คำขวัญ กลอน การวาด
ภาพประกอบการเล่าเรื่อง ประดิษฐ์วัสดุจากการอ่าน นิทรรศการวันสำคัญ ทำกฤตภาคตามชื่อเรื่อง
ที่ครูกำหนด ประกวดการพูด เสียงตามสาย นิทรรศการหมุนเวียน วิทยุทัศน์เพื่อการศึกษา หยุดเพื่อ
อ่าน ห้องสมุดยืมอ่าน ฯลฯ

๓. กิจกรรมที่จัดบนเวที เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการบนเวทีของหอประชุมหรือห้องประชุม
ของโรงเรียน มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก ลักษณะของการจัดจึงต้องเด่น เป็นจุดสนใจ การ
จัดกิจกรรมประเภทนี้ เช่น การอภิปราย การได้วาที วรรณกรรมสาริต ธีรวิประกอบเพลง การเล่า
นิทานประกอบหุ่น การวาดภาพประกอบการเล่นนิทาน การเล่นนิทานประกอบท่าทาง การเล่าเรื่อง
จากหนังสือประกอบท่าทาง การเล่นนิทานจากภาพ การเล่นนิทานประกอบการพับกระดาษ เชื้อ
ผ้าเช็ดหน้า ตัดกระดาษ แผ่นใส การแนะนำหนังสือ การสนทนาเรื่องหนังสือ ดนตรี สาริตกา
ละเล่นของไทย ฯลฯ

๔. กิจกรรมประเภทแข่งขันหรือประกวดต่างๆ เป็นกิจกรรมที่สนับสนุนการอ่านและปลูก
ฝังนิสัยรักการอ่าน ในการแข่งขันหรือประกวดบรรณารักษ์ควรจัดหารางวัลให้ผู้ชนะซึ่งอาจเป็นหนังสือ
หรือใบประกาศเกียรติคุณ เป็นต้น กิจกรรมประเภทนี้อาจซ้ำกับกิจกรรมภายในห้องเรียน หรือ
กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาในหลักสูตรก็ได้ เช่น แข่งขันตอบปัญหา แข่งขันการเล่นเกมต่างๆ แข่งขันกา
ละเล่นของไทย เช่น หมากรุกไทย แข่งขันการจัดนิทรรศการ แข่งขันการเล่าเรื่องจากหนังสือ แข่งขัน
การเล่นนิทานแบบต่างๆ ประกวดพูด คำขวัญ กลอน เรียงความ ประกวดยอดนักอ่าน ประกวด
สิ่งประดิษฐ์ ประกวดเทพีชุดกระดานขิดยสารหรือหนังสือพิมพ์ (Miss Newspaper) ฯลฯ

๕. กิจกรรมที่จัดในรูปชุมนุม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันของสมาชิกใน
ชุมนุมและช่วยเผยแพร่กิจการของห้องสมุด เช่น ชมรมห้องสมุด ชมรมรักการอ่าน วันห้องสมุด
สัปดาห์ห้องสมุด ค่ายการอ่าน ห้องสมุดสัญจร สารานุกรมเคลื่อนที่ ชมรมสะสมแสตมป์ และ
หนังสือเก่า ชมรมคนรักห้องสมุด ชมรมคนรักหนังสือ ห้องสมุดหมู่บ้านและครอบครัว ฯลฯ

กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คือ การกระทำต่างๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจในการอ่าน เห็นความสำคัญและประโยชน์ ตลอดจนความจำเป็นที่จะต้องอ่าน เกิดความเพลิดเพลินและเกิดความพยายามในการอ่านให้พัฒนาไปถึงระดับการอ่านเป็นและอ่านจนเป็นนิสัย

ลักษณะสำคัญของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คือ ใจใจ กระตุ้น แนะนำให้อยากรู้ อยากเห็น มีความคิดที่เปิดกว้างจากการอ่าน และที่สำคัญคือสร้างบรรยากาศการอ่านให้เกิดขึ้นทั้งในบ้าน ในโรงเรียน และในชุมชน

การอ่านไม่ใช่ทักษะที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ การอ่านมาจากการเรียนรู้ซึ่งต้องได้รับการแนะนำ กระตุ้น เพื่อให้มีโอกาสได้อ่าน ตั้งแต่ อ่านออก เมื่อเริ่มต้นการอ่าน อ่านได้ เมื่ออ่านออกพอสมควรจนมีความคล่องแคล่วในการอ่าน และอ่านเป็น เมื่ออ่านได้มากขึ้นจนเกิดการวิจารณ์ การประเมินค่า มีการนำความรู้เอาไปใช้ประโยชน์ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านทำให้เกิดความสนใจอย่างต่อเนื่อง และใช้ประโยชน์จากการอ่านในการพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต

การเตรียมตัวในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ครูผู้สอน ครูบรรณารักษ์ รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมควรเตรียมตัวให้พร้อม เพื่อจะได้จัดกิจกรรมให้เกิดผลได้ตามวัตถุประสงค์ โดยการกระทำดังนี้

๑. อ่านหนังสือและวัสดุเพื่อการอ่านเสมอจนเป็นกิจวัตรประจำวัน เมื่ออ่านแล้วมีการวิเคราะห์ ผูกพันตนเองให้ตอบคำถามในสิ่งที่อ่านได้ เช่น ใคร ทำไม อย่างไร เชื่อถือได้หรือไม่ มีประโยชน์อย่างไร อ่านแล้วจดบันทึกการอ่านไว้ เพื่อจะได้นำข้อความเหล่านั้นมาใช้ได้ทันทีเมื่อต้องการ

๒. ทำความรู้จักกับนักเรียน ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน กลุ่มกิจกรรมที่มีในโรงเรียนและชุมชน เช่น กลุ่มยุวเกษตรกร กลุ่มอาสาสมัคร ชุมนุ่มต่างๆ พยายามทำความรู้จักเพื่อสอบถามความสนใจและความต้องการ จัดทำแฟ้มบันทึกข้อมูลต่างๆ เก็บรวบรวม จัดทำเป็นสถิติ เพื่อพัฒนาการการอ่าน เพื่อช่วยในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการ กิจกรรมที่จัดจะได้ผลตามความมุ่งหมาย

๓. รู้วิธีดำเนินการ ต้องศึกษาวิธีการจัดกิจกรรม โดยการอ่านหนังสือที่เกี่ยวกับเทคนิคการจัดกิจกรรมตามโครงการต่างๆ เข้ารับการฝึกอบรม เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการต่างๆ เป็นต้น

เมื่อมีการจัดกิจกรรมแล้วต้องมีการติดตามผลและประเมินผล แล้วจดบันทึกไว้เป็นข้อมูลเพื่อทราบปัญหาและนำไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

กิจกรรมส่งเสริมการอ่านแบ่งตามลักษณะการดึงดูดความสนใจ โดยทางประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือรวมกันหลายอย่าง ดังนี้

๑. กิจกรรมเร้าโสตประสาท ได้แก่ กิจกรรมที่ทำให้เกิดการฟัง เช่น เล่านิทาน เล่าเรื่องจากหนังสือ อ่านหนังสือให้ฟัง แนะนำหนังสือ อ่านทำนองเสนาะ ร้องเพลงที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรม เป็นต้น เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฟัง

๒. กิจกรรมเร้าจักขุประสาท ได้แก่ กิจกรรมที่ใช้การดูจากสิ่งที่ทำให้เห็น เช่น การจัดแสดงภาพ ภาพประกอบหนังสือ นิทรรศการหนังสือ สิ่งของต่างๆ ที่แสดง รวมถึงภาพ หนังสือ จะมีคำอธิบายที่แสดงหรือสรุปข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงประวัติ ทำให้เกิดการอ่าน

๓. กิจกรรมเร้าโสตประสาทและจักขุประสาทในขณะเดียวกัน ได้แก่ กิจกรรมที่ชวนให้ฟังและดูไปพร้อมๆ กัน เช่น การเล่านิทานโดยให้ดูภาพประกอบ เล่านิทานโดยใช้โสตทัศนวัสดุประกอบ เช่น การฉายภาพนิ่ง ฉายภาพยนตร์ ฉายวีดิทัศน์ รวมถึงการสาธิตเทคนิควิธีการต่างๆ เช่น การสอนทำกับข้าวจากตำรา หรือหนังสือที่เกี่ยวกับการประดิษฐ์ การทดลอง ทำให้ได้ฟังและดูไปพร้อมๆ กัน

๔. กิจกรรมที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมด้วย เพื่อให้เกิดความสนุกสนานและความภาคภูมิใจ เช่น เมื่อเล่านิทานแล้วให้นักเรียนวาดภาพประกอบ ให้แสดงท่าทางประกอบ ร้องเพลงตามตัวละครในเรื่อง แข่งขันการเล่าเรื่องที่ฟังไปแล้ว หรือให้เขียนนิทานขึ้นมาใหม่ การตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง ให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องในหนังสือ เช่น การสนทนาเรื่องเกี่ยวกับหนังสือ หรือได้วาจาเกี่ยวกับหนังสือ กิจกรรมนี้นักเรียนได้มีส่วนร่วมด้วย

กิจกรรมบางอย่างต้องมีการเตรียมการล่วงหน้าพอสมควร โดยเฉพาะกิจกรรมที่มุ่งให้นักเรียนดำเนินการเอง ผู้จัดกิจกรรมคือครูและบรรณารักษ์ เป็นผู้ช่วยอำนวยความสะดวก กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน วางกฎเกณฑ์และกติกา จัดการประชาสัมพันธ์ และหารางวัลสำหรับรางวัลกิจกรรม แนะนำวิธีดำเนินงานกิจกรรมเหล่านี้ได้แก่ การจัดโครงการยอदनักอ่าน การจัดค่ายฤดูร้อนเพื่อการอ่านและการเขียน การประชุมปฏิบัติการ การจัดสัปดาห์การอ่าน ชมรมนักอ่าน เป็นต้น

รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น การเล่านิทาน การสนทนาเรื่องเกี่ยวกับหนังสือ การทายปัญหาจากหนังสือ การแสดงนาฏกรรมและอื่นๆ การใช้เกมเพื่อนำไปสู่การอ่าน ฯลฯ

การเล่านิทาน

การเล่านิทาน เป็นศิลปะและวิธีการเก่าแก่ของมนุษย์ในการที่จะถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรม บอกกล่าวให้รู้เรื่องราวต่าง ๆ การเล่านิทานเป็นวิธีที่ดีในการแนะนำหรือกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจในการฟัง เพราะมีความสนุกสนานเป็นองค์ประกอบสำคัญ โดยธรรมชาติของเด็กจะชอบฟังนิทานอยู่แล้ว นิทานจะช่วยในเรื่องการให้ประสบการณ์การฟัง การพูด การคิด และการเขียนแก่เด็ก

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ ส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการคล้อยตามเรื่องที่เล่าและอยากติดตามอ่านหนังสือเรื่องนั้นๆ ให้ตลอด

๑.๒ ทำให้เด็กสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้รู้เรื่องราวต่างๆ ได้ข้อคิดและคติเตือนใจ

๑.๓ พัฒนาทักษะในด้านการใช้ภาษา การฟัง การพูด การคิด ถามและการสังเกต รวมถึง การเขียนด้วย

๒. วิธีดำเนินการ

๒.๑ การเลือกเรื่อง พิจารณาเรื่องที่มีคุณค่า สนุกสนานมีคติเตือนใจ ตรงกับความสนใจ ความต้องการ และเหมาะกับวัยของเด็ก ระยะเวลาที่เล่าต้องพอเหมาะกับช่วงความมั่นใจของเด็กแต่ละวัย เช่น เด็กอนุบาลไม่ควรเกิน ๑๕ นาที และไม่ควรเล่าเกิน ๒ เรื่อง เด็กโตประมาณ ๑ ชั่วโมง

ในระดับมัธยมศึกษาเด็กมีพัฒนาการในการอ่านบ้างแล้ว เด็กจะสนใจในสิ่งแวดล้อม สามารถเลือกเรื่องเกี่ยวกับตำนานต่างๆ เช่น ตำนานเกี่ยวกับสถานที่ บุคคล เช่น เกาะหนู เกาะแมว นางอุษา-ท้าวบารส ท้าวผาแดง-นางไอ่ ท้าวแสนปม พระราตุก้องข้าวน้อย ตำนานเมืองต่างๆ ประวัติวีรบุรุษ-สตรี นิทานเกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น สุริยุปราคา จันทรุปราคา ตำนานดาว นิทานที่อธิบายถึงที่มาของสิ่งต่างๆ เช่น ทำไมน้ำทะเลจึงเค็ม ทำไมช้างจึงมีงวง นิทานที่แสดงถึงบุญคุณไหวพริบ เช่น ศรีธนญชัย พระมโหสถ นิทานที่ทำให้ผู้ฟังคลายความกังวล ความเครียด เมื่อได้รู้ว่าปัญหาบางอย่างในชีวิตที่เกิดขึ้น คนอื่นก็เคยประสบมาแล้ว เมื่อกล้าเผชิญปัญหาจะทำให้ปัญหานั้นลุล่วงไปด้วยดี เช่น เรื่องไขชอชา เป็นเรื่องของการยอมรับในสิ่งที่ตนเป็นอยู่ เรื่องนำดินเต็น เช่น นักสืบ ผจญภัย เรื่องผี เรื่องลึกลับ เรื่องขำขัน นิทานสุภาพสันติ เรื่องเกี่ยวกับวรรณคดี เช่น พระอภัยมณี รามเกียรติ์ สังข์ทอง หรือแม้กระทั่งนิทานพื้นบ้านที่ให้ความรู้สึกลึกต่างๆ ทั้งรัก เกลียด วิจารณ์ สะเทือนใจ เช่น ปลาบู่ทอง โสนน้อยเรือนงาม เป็นต้น

นิทานต่างๆ นี้ สามารถใช้เชื่อมโยงเข้าสู่การเรียนการสอนได้ด้วย

๒.๒ การเตรียมตัว ผู้เล่าต้องอ่านเรื่องให้ตลอด จดจำตัวละครและเหตุการณ์ทุกตอน เพื่อจะได้คุ้นเคยกับเรื่องที่จะเล่า ในกรณีที่เรื่องยาวและมีคำบรรยายมากควรดัดแปลงให้เหมาะกับวัยของเด็ก ใช้ภาษาที่สุภาพ ฝึกซ้อมการใช้น้ำเสียง สีหน้า ท่าทาง ควรเล่าเป็นเสียงสนทนา ทำ

เสียงตามอารมณ์ในเรื่องเพื่อให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์ตาม หากมีอุปกรณ์ประกอบต้องเตรียมให้พร้อม หรือฝึกซ้อมการใช้อุปกรณ์ให้คล่องแคล่ว

๒.๓ วิธีและเทคนิคการเล่านิทาน

- ๒.๓.๑ เล่าปากเปล่า โดยใช้น้ำเสียงและแสดงกิริยาท่าทางประกอบ
- ๒.๓.๒ เล่าโดยใช้หนังสือที่มีภาพประกอบการเล่า
- ๒.๓.๓ เล่าโดยวาดภาพประกอบ โดยเล่าเรื่องไปพร้อมๆ กับการวาดภาพประกอบด้วย
- ๒.๓.๔ ใช้ภาพประกอบการเล่า โดยนำภาพที่เกี่ยวข้องกับเรื่องและเล่าเรื่องประกอบภาพนั้น
- ๒.๓.๕ เล่าเรื่องโดยร้องเพลงประกอบ
- ๒.๓.๖ เล่าโดยใช้หุ่นประกอบการเล่า
- ๒.๓.๗ เล่าโดยใช้นิ้วประกอบการเล่า
- ๒.๓.๘ เล่าโดยใช้รูปตัวละครในเรื่องติดบนแผ่นกระดาษ
- ๒.๓.๙ เล่าโดยใช้วัสดุช่วย เช่น กระดาษ เชือก ผ้าเช็ดหน้า
- ๒.๓.๑๐ เล่าโดยใช้โสตทัศนวัสดุ เช่น ภาพนิ่ง แผ่นใส

๒.๔ การเตรียมตัวของผู้จัด ครูบรรณารักษ์และครูผู้สอนควรประสานงานกัน อาจจัดในรูปแบบการแข่งขัน การประกวดเล่านิทานก็ได้ หรือเล่าเรื่องเพื่อประกอบการเรียนการสอน รวมถึงการตกลงเรื่องการจัดสถานที่และการประชาสัมพันธ์ เชิญชวนให้ผู้ฟังเข้าร่วมกิจกรรมด้วย

บางครั้งการเล่านิทานที่ต้องใช้อุปกรณ์ หรือต้องการให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมต้องจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ให้พร้อม เช่น การเล่านิทานโดยใช้วัสดุช่วยในกิจกรรม “เล่าไปพับไป” ซึ่งใช้กระดาษเพียงแผ่นเดียว ก็ควรจะมีกระดาษให้ผู้ฟังได้พับตามไปด้วย จึงจะเกิดความสนุกสนานและเป็นประโยชน์

๒.๕ การประเมินผล ใช้แบบประเมินผล การสัมภาษณ์ การสังเกต แล้วเก็บข้อมูลเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

๓. ข้อเสนอแนะ ครูบรรณารักษ์ควรประสานงานกับครูผู้สอนวิชาต่างๆ เช่น วิชาศิลปะ เมื่อมีการประกวดการวาดภาพประกอบนิทาน หรือครูศิลปะอาจช่วยวาดภาพขณะที่มีการเล่านิทาน ครูภาษาอังกฤษอาจช่วยในการจัดการเล่านิทานเป็นภาษาอังกฤษง่าย ๆ ครูวิทยาศาสตร์อาจใช้นิทานเชื่อมโยงกับการสอนเรื่องปรากฏการณ์ธรรมชาติได้ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังอาจให้นักเรียนในชุมนุมต่าง ๆ เป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรม เช่น เล่านิทานในกิจกรรมห้องสมุด หรือในกิจกรรมของหมวดวิชาต่างๆ เป็นต้น

การเขียนบทเพื่อเล่านิทาน

นิทานเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวสื่อความคิด จินตนาการ จากผู้พูดไปยังผู้ฟัง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นอยู่ ประเพณีและวัฒนธรรมจากชนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งและมีมาช้านาน เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป ลักษณะการเล่านิทานก็เปลี่ยนแปลงไปตามลำดับ จากการเล่าปากต่อปาก (มุขปาฐะ) เป็นการมีดนตรีประกอบ ขับกล่อมบรรเลง แต่งเติม สร้างจินตนาการใหม่ๆ ประกอบเนื้อหาแต่นิทานยังคงไว้ซึ่งความดีงาม จินตนาการ และมีคุณค่าต่อคนทุกวัย

การเล่านิทานเป็นศิลปะของการถ่ายทอดเรื่องราวให้มีชีวิตชีวา ก่อให้เกิดประสบการณ์ทางปัญญา สร้างจินตนาการการแสวงหา และเป็นแรงจูงใจให้ผู้ฟังนิทานอยากอ่านหนังสือ

การเขียนบทเพื่อเล่านิทาน โดยมีสื่อประกอบ เช่น หุ่นมือ หุ่นกระบอก หน้ากาก หัวโขน เป็นศิลปะและนาฏกรรมด้านการแสดงที่ต้องอาศัยการฝึกฝนโดยสม่ำเสมอทั้งตัวผู้เล่าและผู้ร่วมกิจกรรม อันจะก่อให้เกิดผลงานที่เชื่อมโยงทักษะทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ การพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน

จุดประสงค์ของการเขียนบทเพื่อเล่านิทาน

๑. เพื่อการถ่ายทอดเรื่องราวอย่างมีศิลปะ และพัฒนาสติปัญญา
๒. เพื่อรู้และเป็นแรงจูงใจให้ผู้ฟังอยากอ่านหนังสือ
๓. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การสอนตามหลักสูตรในทุกสาขาวิชา
๔. เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินและสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบรรณารักษ์กับผู้ให้บริการ

ดังนั้น การเขียนบทเพื่อเล่านิทานจึงเป็นส่วนหนึ่งที่บรรณารักษ์ควรนำไปใช้ในการพัฒนาความคิดสติปัญญาของเด็ก ซึ่งอาจทำให้หลายวิธีโดยอาศัยข้อมูลต่างๆ ประกอบ เช่น นำมาจากนิทาน วรรณคดี ภาพ เรื่องจริง สิ่งแวดล้อม หนังสือความรู้จากหมวดวิชาต่างๆ ข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน เพื่อต้องการให้เด็กมีพฤติกรรมการเรียนรู้ตามเจตนารมณ์ของผู้เล่า

การเขียนบทเพื่อเล่านิทานที่ดีควรคำนึงถึง

๑. สามารถนำไปใช้ได้หลายรูปแบบ เช่น นำไปเล่านิทานปากเปล่า เล่านิทานประกอบท่าทาง การแสดงละคร การเล่านิทานประกอบหุ่น ได้แก่ หุ่นไม้ หุ่นมือ หุ่นเชือก หุ่นถุงมือ และหุ่นนิ้วมือ
๒. สามารถสนองความต้องการของเด็กได้ทุกระดับชั้น

กิจกรรมห้องสมุด หรือในกิจกรรมของหมวดวิชาต่างๆ เป็นต้น

ตัวอย่างบทเชิดหุ่นโดยใช้หุ่นมือ

สี่สหายผจญภัย

ตัวละคร ช้าง(เบ้ม) ลิง(จ้อ) ยีราฟ(คอยาว) หมาจิ้งจอก(ชนพู่) ม้าลาย(ลายทาง)

บรรยาย	เช้าวันหนึ่งในป่าใหญ่ที่อุดมสมบูรณ์
	เช้าวันนี้สัตว์ทั้งหลายต่างพากันออกหาอาหาร
จ้อ	เข้าแล้วหรือนี่ เราไปหาเบ้มดีกว่า
บรรยาย	คิดแล้ว จ้อจึงออกเดินทาง去找เบ้ม (ร้องเพลงไปตามทาง...)
จ้อ	เบ้ม เบ้ม นายอยู่ไหนนะ เบ้ม อยู่ไหน
บรรยาย	เบ้มกำลังนอนหลับอย่างมีความสุข ได้ยินเสียง มาร้องเรียกอยู่หน้าบ้านก็ตื่นขึ้น
เบ้ม	ใครมาเรียกนะ อ้าว จ้อ นั่นเอง ว่าง เพื่อน
จ้อ	ได้เวลาไปหาอาหารแล้ว ไปกันเถอะ ลายแล้ว ประเดี๋ยวคอยาวกับลายทาง จะคอย
เบ้ม	ไปซิ รอเดี๋ยวนะขอแปรงฟันก่อน
บรรยาย	ทั้งสองออกไปหาคอยาวกับลายทาง ซึ่ง ออกมายืนรออยู่ แล้วเดินตามกันไปหา อาหาร อิมหันต์สำราญแล้วพากันเที่ยว วิ่งเล่นในป่านั้นเอง ตกเย็นก็นั่งชุมนุมกัน เพื่อวางแผนที่จะออกมาผจญภัยในวันรุ่งขึ้น ลายทางเสนอขึ้นว่า
ลายทาง	เราน่าจะมาเจอกันที่บ้านของเบ้มนะ แล้วจึงออกไปดูแถวลำธารพุงนี้
จ้อ คอยาว เบ้ม	ไม่เอา ไม่เห็นด้วย ไม่ดีหรอก
คอยาว	แต่ เอาเถอะไม่มีที่ไหนที่ดีกว่านี้ เลิก ประชุม ไปก่อนนะ
บรรยาย	เช้าวันต่อมา สี่สหายก็มาพร้อมหน้ากัน

ตอนเช้าแล้วก็ออกเดินทาง ระหว่างทาง
 เจ้าขนฟูแอบซุ่มดูอยู่ เจ้าขนฟูคิดที่จะทำ
 กับดักสี่สหาย แล้วมันก็รีบวิ่งไปข้างหน้า
 สี่สหาย

ขนฟู อี อี อี เราทำหลุมพรางไว้ตรงนี้ดีกว่า

บรรยาย เมื่อสี่สหายเดินมาถึงขนฟูก็รีบหลบเข้าบัง
 หลังพุ่มไม้ ลายทางเดินทางถึงก่อนจึง
 พลาดตกลงไปในหลุมพรางที่วางกับดักไว้

ลายทาง โอ้ย ช่วยด้วย อะไรกันนี่

เบิ้ม พวกเราช่วยกันเอาลายทางขึ้นมาเร็ว
 ช่วยกันหน่อย เป็นไงบ้างลายทาง

บรรยาย อ้อย ขาหัก สะโพกครากไหมนี่

 เพื่อนๆ ต่างช่วยลายทางขึ้นมาได้ ได้ยิน
 เสียงแกรกรากหลังพุ่มไม้ก็รู้ว่าตัวต้นเหตุ
 อยู่ตรงนั้น จึงช่วยกันไล่ปาก้อนหินใส่
 ขนฟูวิ่งหนีไปได้ เจ้าขนฟูยังไม่ละความ
 พยายาม แอบทำกับดักไว้อีก คราวนี้
 กับดักเป็นอาหารที่สี่สหายชอบ

ขนฟู คราวนี้ละ เจ้าพวกสี่สหายต้องยอมแพ้
 ในความฉลาดของเราแน่ๆ เลย

บรรยาย เมื่อสี่สหายเดินมาถึงกับดัก เห็นอาหารที่
 พวกตนชอบวางอยู่ก็แปลกใจ

จ้อ พวกเราอย่ากินอาหารนั้น มันอาจเป็น
 กับดักอีกก็ได้

บรรยาย แล้วทั้งสี่ก็ไม่ยอมแตะต้องอาหาร เตรียม
 เสี่ยงไปเส้นทางอื่น ทำให้ขนฟูเสียดย
 โอกาสแผลอวิ่งออกมา เขี่ยกับดักที่
 ทำไว้เสียเอง

ขนฟู เอ็ง อ้อย อูย ไม่น่าเลยเรา ให้ทุกซ์แก่
 ท่าน ทุกซ์นั้นถึงตัว

น้อง น้องคะ นิทานเรื่องสี่สหายก็จบลงแล้ว
กล่าวได้ว่ากรรมใดใครก่อจริงๆ สวัสดีค่ะ

(บทโดย เด็กหญิงอุษา ศรีอรุณ ชั้น ป.๕/๖ โรงเรียนราชวินิต)

ตัวอย่างการเขียนบทจากนิทาน
จากนิทานอีสป สู่ บทละครเชิดหุ่น

เด็กสี่คนกับกบน้อย

เด็กสี่คนเป็นเพื่อนกัน ชอบวิ่งเล่นซุกซนด้วยกันเสมอมา วันหนึ่งเด็กทั้งสี่ชักชวนกันไปวิ่งเล่นริมบึง สัตว์ที่อาศัยอยู่ในบึงได้ยินเสียงคนวิ่งมาส่งเสียงเอะอะ ก็พากันกระโจนหนีลงน้ำไปหมด รวมทั้งฝูงกบเล็กๆ เป็นจำนวนมาก เด็กๆ เมื่อเห็นเช่นนั้น จึงชวนกันปาก้อนหิน กิ่งไม้ลงในบึงเพื่อไล่กบกระโจนขึ้นมาและไล่ทุบตีกบกันอย่างสนุกสนาน ทำให้กบได้รับบาดเจ็บล้มตาย มีกบน้อยตัวหนึ่งเกาะบนใบบัว แล้วพูดกับเด็กซุกซนว่า “ท่านมีความสุขแต่เราได้รับทุกข์ ท่านทำเช่นนี้ได้อย่างไร” นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า “อย่าทำในสิ่งที่ทำให้ผู้อื่นต้องเดือดร้อน”

(บทโดย นักเรียนเจ้าหน้าที่ห้องสมุด โรงเรียนราชวินิต)

ตัวอย่าง บทเล่านิทานประกอบทำทาง เรื่อง น้ำใจของกระต่ายน้อย

เช้าวันหนึ่ง อากาศแจ่มใส แม่กระต่ายโผล่หน้าออกมาจากบ้าน เดินเล่นไปรอบๆ บ้าน และได้มองเข้าไปในสวน เห็นผลไม้สุกคาวดี ออกผลงามสุกอร่าม ก็ร้องอย่างดีใจว่า

แม่กระต่าย โอ้โฮ! ฝนตกแล้วแดดก็ออกเพียงไม่กี่วัน ผลแอปเปิ้ลเดียว ผลไม้ในสวนของเราสุกเต็มต้นหมดแล้ว อย่างนี้เก็บไปฝากแม่ดีกว่า

บรรยาย ว่าแล้วแม่กระต่ายก็คว้าตะกร้าใบโตออกไปเก็บผลไม้ทันที แม่กระต่ายดีใจมากที่วันหยุดสุดสัปดาห์นี้มีของฝากญาติผู้ใหญ่จึงร้องเรียกลูกกระต่ายน้อยน่ารัก

แม่กระต่าย ลูกกระต่ายน้อยๆ ของแม่ ตื่นได้แล้วจ๊ะ ออกมาดูซิวันนี้อากาศดีมากๆ เลย ละ
บรรยาย ลูกกระต่ายน้อยกำลังหลับฝันหวาน ได้ยินเสียงแม่เรียกก็ต้องรีบตื่นทันที เยี่ยมหน้าออกมามองแม่กระต่าย

ลูกกระต่าย สวัสดีจ๊ะ แม่จ๋า โอ้โฮ! วันนี้อากาศแจ่มใส สดชื่นจริงๆ ด้วย
แม่กระต่าย หนูรีบตื่นล้างหน้าแปรงฟัน แต่งตัว เอาของไปเยี่ยมคุณยายหน่อยลูก แม่เก็บผลไม้ไว้เต็มตะกร้าเลย

ลูกกระต่าย ไหนจะ แหม่นากินทั้งนั้น อู้อู! นั่นกล้วย นี่องุ่น ไน้เงาะ แหม แม่จ๋า
แม่กระต่าย จ๊ะ จ๊ะ ไม่ต้องมาอ่อนแอ ไปก่อน ของหนูแม่แบ่งไว้ให้แล้ว รีบไปรีบกลับนะ

บรรยาย ลูกกระต่ายรับตะกร้าผลไม้แล้วรีบออกเดินทางทันที ในขณะที่กำลังวิ่งลัดเลาะไปตามป่าละเมาะอย่างร่าเริงนั้น ก็ได้ยินเสียงร้อง เมื่อวิ่งไปดู และพบว่า...

หนู ช่วยด้วย ช่วยด้วย ใครก็ได้ช่วยฉันที ฉันกำลังจะจมน้ำตายอยู่แล้ว
กระต่ายน้อย ไม่ต้องตกใจ ฉันมาช่วยเธอแล้ว เอ้า...จับแม่นะ ฉันจะดึงเธอขึ้นมา

หนู ขอบใจเธอมากนะจ๊ะ ถ้าเธอไม่ช่วยฉันคงตายแน่ๆ เลย
กระต่ายน้อย ไม่เป็นไรหรอกจ๊ะ ที่หน้าที่หลังระวังอย่าให้ตกลงไปอีกละ ไปก่อนละบายบาย

บรรยาย กระต่ายน้อยก็เดินทางต่อไป เดินไปได้สักครู่ก็ได้ยินเสียงร้องอยู่ในพุ่มไม้
กระต่าย อูย! อูย! ใครเดินมานะ ช่วยเอาฉันออกไปที ขาหักเปลาไม่รู้ อูย! เจ็บจัง

กระต่ายน้อย เออละ ฉันมาช่วยแล้ว ค่อยๆ เดิน นั่งตรงนั้นะ เกิดอะไรขึ้นละจ๊ะ
กระต่าย แหะ แหะ ไม่อยากเล่า แม่ห้ามแล้วไม่เชื่อ ฉันกระโดดไกลไปหน่อยเลยตกบึง

กระต่ายน้อย ลงมา ขอบใจเธอมากนะจ๊ะ
กระต่ายน้อย ไม่เป็นไรหรอกจ๊ะ แล้วอย่าชุกชนอีกละ ฉันไปละนะ บ้าย บาย

บรรยาย กระต่ายน้อยก็เดินทางต่อไป คราวนี้เดินลุยลงไปในทุกหญ้า เพราะบ้านของ

- คุณยายอยู่ปากโน้นของท้องทุ่ง แต่พออย่างเท่าก็ได้ยินเสียงร้องอีกแล้ว จึงรีบ
ก้มลงไปมอง ก็เห็น...
- ลูกสุนัขจิ้งจอก** พี่จำ หนูหิว แม่ออกไปหาผลไม้ ยังไม่กลับ พี่มีผลไม้เยอะเยอะแบ่งให้หนูกินบ้าง
ได้ไหม
- กระต่ายน้อย** ได้ซีจ๊ะ เอาไปเลย พี่ต้องรีบไปแล้วละ สายมากแล้ว
- ลูกสุนัขจิ้งจอก** ขอบใจพี่มาก
- กระต่ายน้อย** ไม่เป็นไรหรอกจ๊ะ ไปละนะ บ้าย บาย
- บรรยาย** กระต่ายน้อยวิ่งต่อไปอย่างมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น แดดร้อนขึ้น เมื่อเช้า
ทุ่งก่อนถึงบ้านคุณยาย กระต่ายน้อยก็ได้ยินเสียงร้องเบาๆ อยู่ใกล้ตัว ก็ก้ม
มองเห็นผีเสื้อน้อยหมอบพุ่มอยู่
- กระต่ายน้อย** เอ้า! เจ้าผีเสื้อตัวน้อยๆ เป็นอะไรไปจ๊ะ ทำไมมอมแมมอย่างนี้ละ
- ผีเสื้อ** เมื่อเช้านี้ ฉันบินเล่นอยู่ดีๆ ลมพายุพัดมาวูบเดียวฉันเลยมาตกกลางตรงนี้ ไปด้วย
ทั้งตัว ช่วยฉันหน่อยเถอะ ฉันอยากจะขึ้นไปเกาะตรงโน้น
- กระต่ายน้อย** เอ้า! ขึ้นมาเกาะหลังฉันจะพาเธอไป ดี ดี ไปละนะ เอ้า! เดิน
- บรรยาย** ผีเสื้อน้อยเกาะหลังลูกกระต่ายไปหาที่พักผ่อนก่อนจะบินต่อไป
- ผีเสื้อ** ขอบใจจ๊ะ
- กระต่ายน้อย** ไม่เป็นไรหรอกจ๊ะ ไปละนะ บ้าย บาย
- บรรยาย** กระต่ายน้อยเดินทางไป จนถึงบ้านคุณยาย
- กระต่ายน้อย** คุณยายขา สวัสดีค่ะ หนูมีของฝากคุณยายด้วยค่ะ
- คุณยาย** สวัสดีค่ะหลาน นันเอาอะไรมาฝากจ๊ะ
- กระต่ายน้อย** ผลไม้เยอะเยอะเลยคะ จากสวน คุณแม่เก็บเมื่อเช้านี้เอง แต่มันน้อยไปหน่อย
- คุณยาย** เอ้า! ทำไมทำหน้าอย่างนั้นล่ะ
- บรรยาย** กระต่ายน้อยเล่าเหตุการณ์ตอนเช้าที่ผ่านมาให้คุณยายฟัง คุณยายพยักหน้า
หงิกๆ ฟังหลานสาวเล่าอย่างตั้งใจ แล้วชมว่า
- คุณยาย** เก่งมาก หนู หลานยายเก่งจริงๆ เด็กดีต้องมีน้ำใจนะลูก ไม่ต้องกังวล มีก็ตั้งใจ
รู้จักแบ่งปันช่วยเหลือผู้อื่น แล้วเราจะสุขใจที่เห็นผู้ที่เราช่วยเหลือเขาพ้นทุกข์
ดีแล้วหนูทำตัวอย่างนี้ยายมีรางวัลให้ เอาไปเลยนี่ไง อะไรเอ่ย
- กระต่ายน้อย** ขอบคุณคุณยายมากค่ะ อะไรคะนี่ ผ้าพันคอแสนสวย ขอขอบคุณค่ะ
- น้องๆ คะ เด็กดีต้องมีความเมตตากรุณา ไม่รังแกสัตว์ และพร้อมที่จะช่วยเหลือ
ผู้อื่นตลอดเวลา โดยไม่หวังผลตอบแทนนะคะ สวัสดีค่ะ

(บทโดยนางอุปถัมภ์ ไชยเสนะ)

การเสนอหนังสือ

การเสนอหนังสือ คือ กลวิธีต่างๆ ที่กระทำเพื่อเร้าใจและจูงใจให้ผู้อ่านหนังสือที่ผู้เสนอเห็นว่ามีความควรอ่าน หรือจำเป็นต้องอ่าน เป็นการกระตุ้นให้ผู้อ่านอยู่เสมอมจนเกิดนิสัยรักการอ่าน การเสนอหนังสือเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์

เจตจำนงในการเสนอหนังสือ คือการเร้าใจให้ผู้อ่านรู้เรื่องของหนังสือเล่มที่น่าเสนอจนจบ หรืออย่างละเอียด จนเกิดการติดตามอ่านหนังสือเล่มที่น่าเสนอจนจบ หรืออ่านอย่างละเอียด บางครั้งมีการเสนอหนังสือเพื่อสร้างทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับหนังสือ หรือเพื่อให้เห็นว่าหนังสือเป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิตประจำวันหรือหนังสือช่วยแก้ปัญหาได้

กลวิธีในการเสนอหนังสือ

๑. จัดในรูปแบบของการเร้าใตประสาท ได้แก่ การเล่าเรื่องจากหนังสือ การอ่านหนังสือให้ฟัง บรรยายให้เห็นข้อดีและประโยชน์ของหนังสือ เช่น การอภิปราย การโต้ว่าที่ การสนทนาเรื่องหนังสือ การแนะนำหนังสือ เป็นต้น

๒. จัดในรูปแบบของการเร้าจักษุประสาท ได้แก่ การจัดนิทรรศการหนังสือ การสาธิตประกอบการแนะนำหนังสือ การแสดงภาพประกอบของหนังสือ เป็นต้น

๓. จัดในรูปแบบที่ให้ผู้บุคคลเป้าหมายมีส่วนร่วมด้วย เช่น การทายปัญหาที่มีคำตอบอยู่ในหนังสือ เป็นต้น

แนวทางในการเลือกหนังสือเพื่อนำมาเสนอ

๑. เลือกหนังสือที่เหมาะสมกับวัยของบุคคลเป้าหมาย โดยพิจารณาเนื้อหา วิธีเสนอเนื้อหาและถ้อยคำสำนวนให้เหมาะสม

๒. เลือกหนังสือที่มีคุณภาพ ทั้งในด้านเนื้อหา วิธีเสนอเนื้อหา ถ้อยคำและสำนวน หากไม่มีหนังสือที่มีคุณภาพครบถ้วนทั้งสามประการในเรื่องที่ต้องการก็พิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา และภาษาเป็นอันดับแรก

๓. เลือกหนังสือที่มีเนื้อหาที่สนองความต้องการ อยู่ในความสนใจและให้ประโยชน์แก่บุคคลเป้าหมาย

๔. เลือกหนังสือที่มีคุณภาพซึ่งคนทั่วไปยังไม่สนใจ โดยคิดว่ายากเกินไป ลำดัย ไม่สนุก

๕. เลือกหนังสือซึ่งบุคคลเป้าหมายจะหาอ่านได้ เช่น ขอยืมจากห้องสมุด เช่าหรือซื้อจากบ้านเช่า และร้านจำหน่ายในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น

๖. เลือกจากบัญชีรายชื่อหนังสือต่างๆ เช่น หนังสือคณะกรรมการประกวดต่างๆ รายชื่อหนังสือสำหรับห้องสมุด ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ จัดทำขึ้นเผยแพร่ เป็นต้น

รูปแบบการเสนอหนังสือ

การเสนอหนังสือมีหลายรูปแบบ อาจเลือกจัดได้ตามความเหมาะสมกับผู้ฟัง และความเหมาะสมกับหนังสือเรื่องนั้นๆ

รูปแบบการเสนอหนังสือ อาจปฏิบัติได้หลายวิธี ดังนี้

๑. การเล่าเรื่องจากหนังสือ
๒. การแนะนำหนังสือ
๓. การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ
๔. การโต้เถียงเกี่ยวกับหนังสือ
๕. การจัดนิทรรศการหนังสือ
๖. การทนายปัญหาจากหนังสือ
๗. การจัดทำรายชื่อหนังสือที่น่าสนใจ

การเล่าเรื่องจากหนังสือ (Book Talks)

การเล่าเรื่องจากหนังสือเป็นการนำหนังสือมาเล่าให้เด็กเกิดความสนใจ เลือกข้อความ เหตุการณ์เรื่องราวที่น่าสนใจของหนังสือแต่ละเรื่องมาเล่า พร้อมทั้งแสดงเล่มหนังสือให้เห็นด้วย เพื่อโน้มน้าวให้เด็กไปอ่านหนังสือเล่มนั้นๆ หลังจากได้ฟังการเล่า

๑. วัตถุประสงค์
 - ๑.๑ เพื่อแนะนำหนังสือที่น่าสนใจ
 - ๑.๒ เพื่อให้รู้จักหนังสือประเภทต่างๆ
๒. วิธีดำเนินการ

๒.๑ คัดเลือกหนังสือที่จะเล่า ควรเลือกเรื่องที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการและเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของเด็ก เช่น นวนิยาย ชีวประวัติ สารคดี งานอดิเรก ประวัติศาสตร์ กีฬา อาชีพ การท่องเที่ยว เป็นต้น

๒.๒ เตรียมตัว เมื่อเลือกหนังสือที่จะเล่าได้แล้ว อ่านเพื่อหาจุดเด่นของเนื้อเรื่องเพื่อเตรียมเล่าเน้นเป็นพิเศษ อาจจะเป็นตอนตลก ตื่นเต้น ลึกลับ เมื่อเลือกแล้วจดบันทึกไว้ในกระดาษ ใช้กระดาษคั่นตอนที่ประสงค์จะอ่านให้ฟัง จากนั้นฝึกพูดคนเดียวเพื่อจับเวลาและประเมินผลว่าพูดได้ครบตามเนื้อหาที่เตรียมไว้หรือไม่

๒.๓ วิธีการเล่า ก่อนจะเริ่มต้นเล่าต้องหาวิธีดึงใจความสนใจของเด็ก ใช้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในหนังสือ หรือโทรทัศน์ที่รู้เรื่องกันอยู่แล้ว หรือใช้ปริศนาคำทายมาเชื่อมโยงเข้ากับเรื่องในหนังสือที่กำลังจะแนะนำ ให้เด็กเห็นหนังสือ บอกชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง แล้วเล่าเรื่องตามทีบันทึกไว้ อ่านทอดจังหวะหรือเน้นเสียงตอนที่เลือกไว้ให้สะดุดหู ไม่ต้องเล่าจนจบ เมื่อเล่ามาถึงตอนสำคัญให้

ผนวกเรื่องหรือสร้างปมให้เกิดความสนใจอยากตามเรื่อง แล้วแนะนำให้ไปอ่านเรื่องนั้นเองต่อไปจนจบ

๒.๔ กิจกรรมประกอบ แจกหนังสือให้นักเรียนแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มอ่าน แล้วสรุปเรื่องให้เพื่อนฟัง

๒.๕ การเตรียมตัวของผู้จัด ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ประสานงานกันในการเตรียมหนังสือที่จะใช้เล่าเรื่อง เช่นครูภาษาไทย อาจใช้หนังสือที่ได้รับรางวัลประเภทต่างๆ เช่น นวนิยายสารคดี เรื่องบันเทิงสำหรับเด็ก เรื่องสั้น อาจให้นักเรียนเป็นผู้เล่า โดยให้ชุมชนภาษาไทยเป็นผู้รับผิดชอบการประสานงาน รวมถึงการจัดสถานที่และการประชาสัมพันธ์ ให้ผู้ฟังทราบว่า จะจัดที่ไหน เมื่อไหร่

๒.๖ การประเมินผล อาจใช้แบบสอบถาม หรือสัมภาษณ์ และดูจากสถิติการยืมหนังสือเล่มนั้นๆ

๓. ข้อเสนอแนะ ครูบรรณารักษ์และครูผู้สอน โดยเฉพาะครูภาษาไทย ควรร่วมกันจัดทำแฟ้มบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านของแต่ละบุคคลไว้ เพื่อความสะดวกในการแนะนำแนวการอ่านและการทำกิจกรรมต่างๆ

การแนะนำหนังสือ

การแนะนำหนังสือ คือ วิธีการชักชวนหรือเร้าใจให้ผู้ฟังสนใจการอ่านอีกวิธีหนึ่ง ต่างจากการเล่าเรื่องหนังสือเล็กน้อย ตรงที่ผู้แนะนำไม่ต้องเล่ารายละเอียดทั้งหมด อาจจะบอกเพียงเค้าโครงหรือเรื่องย่อพอสังเขป ชี้ให้เห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการอ่านหนังสือเล่มนั้นๆ

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ ให้ผู้ฟังสนใจที่จะติดตามอ่านหนังสือเล่มที่แนะนำ

๑.๒ ให้ผู้ฟังเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการอ่าน

๒. วิธีดำเนินการ

๒.๑ เลือกหนังสือที่จะแนะนำ สามารถเลือกแนะนำหนังสือได้หลายประเภท เช่น

๒.๑.๑ หนังสือที่คนสนใจและเป็นประโยชน์ในกลุ่ม

๒.๑.๒ หนังสือวิชาการที่ใช้สอนในหลักสูตร

๒.๑.๓ หนังสืออ้างอิง

๒.๑.๔ หนังสือที่เป็นชุด เช่น ชุดวัฒนธรรม ประเพณี ท้องเที่ยว วรรณคดี ชีวประวัติ

ชุดการเล่นต่างๆ เป็นต้น

๒.๑.๕ หนังสือสารคดี

๒.๑.๖ หนังสือนวนิยาย

๒.๑.๗ หนังสือสำหรับเด็ก

๒.๑.๘ หนังสือดีที่คนยังไม่รู้จัก หรือไม่นิยมอ่าน

๒.๑.๙ หนังสือใหม่

๒.๑.๑๐ หนังสือที่ชนะการประกวดหรือได้รับรางวัล เช่น หนังสือที่ชนะการประกวดหนังสือดีเด่นของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ หนังสือรางวัลซีไรต์ (วรรณกรรมยอดเยี่ยม) เป็นต้น

๒.๒ การเตรียมตัวของผู้แนะนำ

๒.๒.๑ อ่านหนังสือที่แนะนำอย่างละเอียด

๒.๒.๒ บันทึกการอ่านลงในแบบบันทึกการอ่าน และค้นหาที่จะอ่านข้อความที่น่าสนใจไว้

๒.๒.๓ ศึกษาบทวิจารณ์หนังสือเล่มที่แนะนำ(ถ้ามี) และเปรียบเทียบการวิเคราะห์วิจารณ์ของตนเอง

๒.๓ เทคนิควิธีการแนะนำ มีหลายลักษณะเช่น

๒.๓.๑ แนะนำด้วยวาจา ผู้แนะนำต้องมีความมั่นใจในตนเอง แสดงว่าเตรียมตัว และแนะนำหนังสือทีละเล่ม(ถ้าแนะนำหลาย) โดยนำหนังสือที่จะแนะนำมาแสดงด้วย ใช้ภาษาสุภาพ และเหมาะกับวัยของผู้ฟัง ให้ข้อมูลทางบรรณานุกรม เน้นตอนสำคัญโดยไม่ต้องบอกรายละเอียดมาก อาจบอกเพียงเค้าโครงของเรื่อง บอกประโยชน์และคุณค่าของหนังสือ และให้แง่คิด ใช้เวลาตั้งแต่ ๕ - ๔๕ นาที แล้วแต่จำนวนหนังสือที่แนะนำ

๒.๓.๒ แนะนำโดยใช้การเขียนปิดประกาศ

๒.๓.๓ แนะนำโดยส่งไปลงพิมพ์เผยแพร่ในวารสารของโรงเรียนวารสารของห้องสมุด หรือวารสารทั่วไป

๒.๓.๔ แนะนำโดยการจัดนิทรรศการ เช่น จัดนิทรรศการหนังสือใหม่ โดยนำหนังสือมาจัดแสดงพร้อมบรรณนิทัศน์

๒.๓.๕ แนะนำโดยใช้สื่อโสตทัศนวัสดุประกอบ เช่น ภาพนิ่ง วิดิทัศน์ แผ่นใส แถบบันทึกเสียง เป็นต้น

๒.๓.๖ แนะนำโดยการสาธิตเทคนิคประกอบ เช่น แนะนำตำราอาหารโดยสาธิตการทำอาหารตามตำราประกอบ แนะนำหนังสือการประดิษฐ์ของเล่น โดยการสาธิตการประดิษฐ์ของเล่นประกอบ หรือหนังสือสอนพับกระดาษหรือหนังสือนิทานสำหรับเด็กโดยสาธิตการพับกระดาษประกอบการแนะนำหนังสือนิทาน เป็นต้น

๒.๔ การเตรียมการของผู้จัด ครูบรรณารักษ์และครูผู้สอนประสานงานกัน รวมถึงการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการและความสนใจของผู้ฟังด้วย โดยอาจจัดแนะนำหนังสือที่เหมาะสมกับโอกาส เช่น วันสำคัญทางศาสนา แนะนำหนังสือเกี่ยวกับวันสำคัญนั้นหรือนิทานชาดก

หรือสัปดาห์วันเยาวชนแห่งชาติจัดแนะนำหนังสือที่เยาวชนเขียน หรือหนังสือที่แสดงให้เห็นความสำคัญ of เยาวชน หรือเรื่องอื่นๆ ที่พิจารณาว่าเหมาะสม และสามารถจัดทำได้หลายรูปแบบดังกล่าวมาแล้ว ที่สำคัญคือต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ฟังทราบด้วย

๒.๕ การประเมินผล ใช้การสังเกต สัมภาษณ์ และดูจากสถิติการยืมและการอ่านหนังสือเล่มนั้น

๓. ข้อเสนอแนะ ครูบรรณารักษ์ และครูผู้สอน ต้องร่วมมือกัน เพื่อให้ได้ประโยชน์เต็มที่ เช่น ครูภาษาไทย ช่วยแนะนำหนังสือที่ชนะการประกวด หรือ หนังสือรางวัลซีไรต์ และต้องดูความสนใจของผู้ฟังในขณะนั้นด้วย เช่น หนังสือเกี่ยวกับกีฬา แนะนำเมื่อมีการแข่งกีฬาครั้งสำคัญ เช่น กีฬาโอลิมปิก กีฬาเอเชียนเกมส์ กีฬาแห่งชาติ เป็นต้น ส่วนจะใช้เทคนิคการแนะนำอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับเนื้อหาของหนังสือด้วย

การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ

การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ คือ การที่บุคคลกลุ่มหนึ่งซึ่งมีความรู้ความสนใจในหนังสือเรื่องเดียวกัน หรือมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวในทำนองเดียวกัน มารวมสนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมทั้งถ่ายทอดประสบการณ์ให้ผู้อื่นได้ทราบ หรือเพื่อจะพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทำความเข้าใจในปัญหาหรือแสดงความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาให้ลุล่วง

การสนทนาเรื่องหนังสือที่จัดเป็นกิจกรรมส่งเสริมการอ่านนั้น จะมีกระบวนการเป็นระบบ ซึ่งนอกจากจะทำให้การสนทนานั้นเป็นเครื่องประเทืองปัญญาในชีวิตประจำวันแล้ว ยังช่วยพัฒนาการอ่านไปสู่ระดับการวิเคราะห์ วิวิจารณ์ และสังเคราะห์อีกด้วย ผู้สนทนาควรเป็นผู้ที่มีพัฒนาการในการอ่านมากแล้วจะช่วยให้ผู้ฟังการสนทนาและบางคนที่ร่วมสนทนาซึ่งอาจยังมีพัฒนาการในการอ่านไม่มากนัก ได้รับประโยชน์จากการฟังข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือนั้นๆ จากผู้อ่านที่มีพัฒนาการในการอ่านมากกว่า

การสนทนาเป็นกิจกรรมที่มีผู้ร่วมสนทนามากกว่าหนึ่งคนขึ้นไป อาจเป็นวงสนทนาของกลุ่มคน ๔ - ๕ คน สนทนากันภายในกลุ่มที่ไม่มีผู้อื่นเป็นคนฟัง หรืออาจเป็นการสนทนาซึ่งจัดขึ้นให้คนกลุ่มใหญ่ฟัง คนฟังที่สนใจอาจซักถาม ออกความคิดเห็น เข้าร่วมวงสนทนาด้วย อันเป็นลักษณะของการอภิปรายนั่นเอง

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อให้ผู้อ่านที่มีพัฒนาการการอ่านและประสบการณ์ได้นำเสนอและแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับหนังสืออย่างมีเหตุผลตามหลักประชาธิปไตย

๑.๒ เพื่อหาข้อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับหนังสือหรือเรื่องที่นำมาสนทนา

๑.๓ เพื่อหาข้อยุติหรือข้อสรุปเกี่ยวกับหนังสือหรือประเด็นปัญหาของเรื่องที่นำมาสนทนา

๑.๔ เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่ได้จากการสนทนาไปสู่อุสธารณชน (กรณีทีจั้ดการสนทนาฯ ให้กลุ่มคนฟัง)

๒. วิธีดำเนินการ

๒.๑ การเลือกหนังสือเพื่อสนทนา อาจเป็นหนังสือเล่มเดียว หรือมีหลายเล่มในเรื่องเดียวกัน หรือเรื่องทีมีแก่นของเรื่องคล้ายคลึงกันก็ได้ ลักษณะของหนังสือทีจะเลือกมาใช้สนทนาควาเป็น

๒.๑.๑ หนังสือทีน่าสนใจซึ่งวิเคราะห์ได้หลายแง่หลายมุม

๒.๑.๒ หนังสือทีชี้ให้เห็นความจริงบางประการทีสังคมมักซ่อนเร้น ให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้

๒.๑.๓ หนังสือทีให้แง่คิดและความรู้แปลกใหม่ทีไม่เคยมีหนังสือเล่มใดกล่าวถึงมาก่อน

๒.๑.๔ หนังสือทีท้าทายความคิดของคนทั่วไป

๒.๑.๕ หนังสือทีได้รับรางวัลหรือชนะการประกวดซึ่งมีคนสนใจอยู่แล้ว

๒.๑.๖ หนังสือร่วมสมัยทีเพิ่งพิมพ์ออกจำหน่าย

๒.๑.๗ หนังสือดีทีแต่งไว้นานแล้ว แต่ยังมีคุณค่าทีควรถูกนำมากล่าวถึง

๒.๒ การกำหนดผู้สนทนา ประกอบด้วย

๒.๒.๑ ผู้นำสนทนา ต้องเป็นนักอ่านทีมีพัฒนาการมากแล้ว อาจเป็นนักวิชาการ ครู อาจารย์ บรรณารักษ์ ผู้ปกครอง ทียินดีอ่านหนังสือทีเลือกไว้ ผู้นำสนทนาควรมี ๔ - ๕ คน ทีได้อ่านหนังสือเล่มเดียวกัน เพื่อให้ได้แง่คิดทีหลากหลายแตกต่างด้วยประสบการณ์และความรู้

๒.๒.๒ ผู้ดำเนินการสนทนา ในกลุ่มผู้นำสนทนาจะมีผู้ดำเนินการสนทนา คอยซักถามประเด็นต่างๆ จากกลุ่มผู้นำสนทนาแต่ละคน เพื่อประมวลมาเป็นข้อคิดเห็นทั้งหมดทีมีต่อหนังสือเล่มนั้นๆ และคอยควบคุมเวลาในการสนทนาให้อยู่ในเวลาที่กำหนดไว้

๒.๓ การเตรียมตัวสนทนา

๒.๓.๑ กลุ่มผู้นำสนทนาทุกคนจะต้องอ่านหนังสือเล่มทีจะสนทนาอย่างละเอียดถี่ถ้วน ตั้งแต่จุดมุ่งหมายของผู้เขียนเค้าโครงเรื่อง แก่นของเรื่อง วิธีเสนอเรื่อง ลำนวนภาษา ข้อความทีประทับใจ ประโยชน์ทีผู้อ่านจะได้รับ ถ้าเป็นนวนิยายอาจวิเคราะห์ลักษณะนิสัยตัวละคร แ่งคิดของผู้เขียน โครงเรื่อง การสร้างเรื่อง เหตุการณ์ทีเป็นไปได้หรือเป็นไปไม่ได้ ความสมจริง ศิลปะการเขียน ทีมีอิทธิพลต่อผู้อ่าน เป็นต้น

๒.๓.๒ อ่านแล้วบันทึกข้อมูลลงในบัตรบันทึก (กระดาษแข็งขนาด ๔ x ๘ นิ้ว) สิ่งทีควรบันทึกคือ ข้อมูลทางบรรณานุกรม เรื่องย่อ การวิเคราะห์เค้าโครงเรื่อง แก่นของเรื่อง ตัวละคร วิธีการแก้ปัญหา(ถ้ามี) ข้อคิดเห็นทีมีต่อเรื่องนั้นๆ ทุกแง่มุม หรือหนังสือเรื่องอื่นทีมีความเกี่ยวข้อง

หรือข้อคิดเห็นขัดแย้งกับเรื่องที่น่ามาสนทนา

๒.๔ การกำหนดเวลา ในการสนทนาใช้เวลาประมาณ ๙๐ นาที (ชั่วโมงครึ่ง) ผู้ฟังจะได้ไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในการฟัง

๒.๕ การดำเนินการสนทนา ผู้ดำเนินการสนทนาเป็นผู้แนะนำให้ผู้ฟังทราบหัวข้อที่จะสนทนาและแนะนำผู้นำสนทนาโดยสังเขป แล้วเชิญผู้นำสนทนาผู้หนึ่งให้เล่าเรื่องย่อ และเชิญผู้นำสนทนาคนอื่นๆ ให้พูดถึงประเด็นอื่นๆ ที่ละคน ตามลำดับ เมื่อแต่ละคนพูดจบ ผู้ดำเนินการสนทนาอาจสรุปถ้าเห็นว่าเป็น หรือไม่สรุปก็ได้

เมื่อผู้นำสนทนาพูดจบทุกคนแล้ว ผู้ดำเนินการสนทนาจะสรุปประมวลข้อคิดเห็นของการสนทนา หลังจากนั้นอนุญาตให้ผู้ฟังซักถาม โดยอาจใช้กระดาษแจกให้ผู้ฟังเขียนขึ้นมาถามหรือจัดไมโครโฟนให้ผู้ฟังซักถามหรือแสดงความคิดเห็นเองก็ได้

หลังจากการซักถามจบลง ผู้ดำเนินการสนทนาเชิญชวนให้อ่านหนังสือที่เป็นหัวข้อสนทนา

๒.๖ การเตรียมตัวของผู้จัด ครูบรรณารักษ์และครูผู้สอนต้องประสานงานกัน อาจเชิญชวนผู้นำสนทนาจากครู นักวิชาการ ผู้ปกครอง ผู้สนใจการอ่านที่มีประสบการณ์ ให้เข้าร่วมสนทนา โดยกำหนดประเด็นปัญหาตามที่กำหนดไว้ จัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ที่ต้องใช้ ประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงการจัดสนทนา

๒.๗ การประเมินผล ใช้แบบประเมิน สังเกตการร่วมกิจกรรม และดูสถิติการอ่าน การยืมหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการสนทนา

๓. ข้อเสนอแนะ การจัดการสนทนาเกี่ยวกับหนังสืออาจจัดร่วมกับกิจกรรมอื่นๆ เช่น การจัดนิทรรศการ งานสัปดาห์ห้องสมุด หรือกิจกรรมอื่นๆ ของโรงเรียนก็ได้ และสามารถทำได้หลากหลายวิชา ไม่เฉพาะแต่วิชาภาษาไทยเท่านั้น

การได้วาที่เกี่ยวกับหนังสือ

การได้วาที่เกี่ยวกับหนังสือ คือการแสดงศิลปะการพูดแสดงความคิดเห็นเรื่องเกี่ยวกับหนังสือทั้งในด้านดีและไม่ดี ในหลายแง่มุมจากบุคคลหลายคน รู้จักมองหนังสือในหลายด้าน ผู้พูดต้องอ่านหนังสือหลายเล่ม โดยเฉพาะหนังสือที่กล่าวถึงต้องอ่านอย่างละเอียด เป็นการฝึกการอ่านขั้นสูง ประกอบการใช้เหตุผลที่น่าเชื่อถือโน้มน้าวใจให้ผู้ฟังคล้อยตามและหักล้างข้อคิดเห็นของอีกฝ่ายหนึ่งได้ ทำให้ผู้ฟังได้แนวคิดที่หลากหลาย และเป็นแนวทางที่ทำให้นำไปสู่การอ่านโดยไตร่ตรอง

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อฝึกให้นักเรียนแสดงออกทางด้านศิลปะการพูดโดยใช้ข้อมูล หลักการและเหตุผลสนับสนุนเรื่องราวที่พูด

๑.๒ เพื่อฝึกให้นักเรียนผู้ฟังรู้จักการฟังและนำไปสู่การอ่านโดยไตร่ตรอง

๒. วิธีดำเนินการ

๒.๑ กำหนดญัตติหรือหัวข้อในการโต้วาที ควรเป็นหัวข้อเกี่ยวกับหนังสือที่ท้าทายเรื่องที่กำลังเป็นที่สนใจ เช่น หนังสือที่ได้รับรางวัลหรือเรื่องที่เป็นที่ขงใจของคนส่วนมาก เช่น “หนังสือการ์ตูนมีประโยชน์หรือไม่” หรือความคิดรวบยอดในหนังสือบางเล่ม เช่น มัทธนพาธา เรื่อง “ความรักคือความทุกข์” หรือพฤติกรรมของตัวละครเปรียบเทียบกัน อาจจะเป็นตัวละครในเล่มเดียวกัน หรือต่างเล่มกัน เช่น “บุญรอดแก้ปัญหาก็ดีกว่าฟัก” บุญรอด เป็นตัวละครจากหนังสือเรื่อง “ผู้หญิงคนนั้นชื่อบุญรอด” ของโบตัน ส่วน ฟัก เป็นตัวละครจากหนังสือเรื่อง “คำพิพากษา” ของชาติ กอบจิตติ เป็นต้น

๒.๒ กำหนดคณะบุคคลโต้วาที ซึ่งประกอบด้วย

๒.๒.๑ ประธานการโต้วาที ๑ คน

๒.๒.๒ ฝ่ายเสนอ ประกอบด้วยหัวหน้า ๑ คน และผู้สนับสนุนไม่เกิน ๔ คน

๒.๒.๓ ฝ่ายค้าน ประกอบด้วยหัวหน้า ๑ คน และผู้สนับสนุนไม่เกิน ๔ คน

๒.๒.๔ กรรมการตัดสิน รวมกรรมการผู้จับเวลาระหว่าง ๓-๕ คน

๒.๓ กำหนดหน้าที่คณะบุคคลผู้โต้วาที

๒.๓.๑ ประธาน

- กล่าวเปิดการโต้วาที แจ้งญัตติให้ผู้ฟังทราบ

- กล่าวแนะนำผู้โต้วาทีทั้งสองฝ่าย

- ชี้แจงเกี่ยวกับญัตติและกำหนดเวลาให้แต่ละคนพูด

- เชิญผู้โต้วาทีพูดตามลำดับคือ หัวหน้าฝ่ายเสนอ หัวหน้าฝ่ายค้าน ผู้สนับสนุนฝ่ายเสนอคนที่ ๑...๒...๓ ผู้สนับสนุนฝ่ายค้านคนที่ ๑...๒...๓ เมื่อผู้สนับสนุนทั้งสองฝ่ายพูดครบทุกคนแล้ว จึงเชิญหัวหน้าฝ่ายค้านสรุปและหัวหน้าฝ่ายเสนอสรุปทีหลัง

- ฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการ แล้วประกาศแจ้งผลให้ผู้โต้วาทีและผู้ฟังทราบ และกล่าวขอบคุณผู้ร่วมโต้วาทีทุกคน

๒.๓.๒ ผู้โต้วาที

- อ่านหนังสือ พิจารณาทุกแง่มุม โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวกับญัตติที่จะพูด

- เลือกสรรคำพูดและประโยคให้เหมาะสมกับหลักการ ใช้คำง่าย ๆ ให้เข้าใจได้โดยไม่ต้องตีความ

- ควบคุมอารมณ์ให้เยือกเย็น สุขุม ใจจดจ่ออยู่กับเรื่องที่พูด ตั้งใจฟังเพื่อหาข้อมูลและเหตุผลมาหักล้าง ได้ตอบโต้ทันที่

- ไม่พูดนอกประเด็น ไม่เสียดสีหรือพาดพิงเรื่องส่วนตัวของผู้อื่น ไม่กล่าว

๑. จากก้าวร้าว ไม่สุภาพ

- เคารพผู้ฟังและรักษาเวลา

๒.๓.๓ กรรมการผู้ตัดสิน

กรรมการต้องยึดถือหลักเกณฑ์อย่างเคร่งครัด

- พูดตรงประเด็นหรือไม่ ออกนอกประเด็นเพียงไร

- เหตุผล ข้อมูล หลักฐานที่นำมาอ้างเหมาะสมเชื่อถือได้หรือไม่ เพียงไร

- หักล้างประเด็นของฝ่ายตรงข้ามได้ดีเพียงไร อยู่ในประเด็นหรือไม่ ใช้

ข้อมูลหลักฐานหรืออารมณ์แก้ไขข้อโต้แย้งของฝ่ายตรงข้ามได้ดีเพียงไร

- วิธีการพูดใช้วาทศิลป์เพียงไร โน้มน้าวใจผู้ฟังได้เพียงไร

๒.๔ การเตรียมการของผู้จัด ครูบรรณารักษ์และครูผู้สอนควรมีการประสานกันในการ แนะนำนักเรียนเรื่องการอ่าน ในการจัดหาหนังสือหรือวัสดุประกอบการพูด ตลอดจนตกลงกันใน เรื่องการจัดสถานที่ที่จะดำเนินการได้วาที และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ผู้ฟังมาร่วมกิจกรรมด้วย

การได้วาทีเรื่องเกี่ยวกับหนังสือนั้นผู้ฟังควรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังอยู่บ้าง ดังนั้นในการจัดควรมีหนังสือที่ใช้เป็นญาติหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องจัดแสดงไว้ พร้อมทั้งมีบรรณนิทัศน์ด้วย เพื่อเชิญชวนให้มีการติดตามอ่านหนังสือเล่มนั้นๆ

๒.๕ การประเมินผล ใช้แบบประเมินผลเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ปรับปรุงข้อบกพร่อง ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

๓. ข้อเสนอแนะ ครูบรรณารักษ์ควรร่วมกิจกรรมกับครูผู้สอนวิชาภาษาไทย หรือวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น วิทยาศาสตร์ เมื่อพูดเรื่องนวนิยายวิทยาศาสตร์ เรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยีต่างๆ หรือ เรื่องเกี่ยวกับสังคม จากตำนานท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน การท่องเที่ยว เป็นต้น เพื่อจะได้มีเรื่องที่ หลากหลาย ไม่ใช่เฉพาะหนังสือประเภทนวนิยายเท่านั้น การจัดสามารถจัดร่วมกับกิจกรรมอื่นๆ ได้โดยให้ชุมชนต่างๆ ช่วยตามวาระโอกาส เช่น สัปดาห์ห้องสมุด สัปดาห์วันวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ครูผู้สอนสามารถช่วยเลือกและแนะนำนักเรียนในแง่มุมต่างๆ ของเรื่องที่เกี่ยวข้อง ขณะที่ครู บรรณารักษ์เป็นผู้ส่งเสริมด้านหนังสือและการอ่าน กิจกรรมจึงจะดำเนินไปด้วยดีและเป็นประโยชน์ ต่อทั้งการเรียนการสอน และต่อการอ่านอย่างแท้จริง

การจัดนิทรรศการหนังสือ

การจัดนิทรรศการหนังสือ คือ การจัดแสดงเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเน้นการจัดแสดงหนังสือเป็นสำคัญ อาจประกอบกับข้อมูลที่เป็นภาพหรือสิ่งของ ให้ผู้ชมได้เห็นได้สัมผัส เพื่อดึงดูดความสนใจในหนังสือ ซึ่งจะนำไปสู่การหาความรู้จากหนังสือให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในภายหลัง

๑. วัตถุประสงค์

- ๑.๑ เพื่อเร้าใจให้เกิดความสนใจในการอ่านหนังสือและรู้จักหนังสือต่างๆ มากขึ้น
- ๑.๒ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในแขนงวิชาต่างๆ และความรู้ทั่วไปที่ปรากฏในหนังสือ
- ๑.๓ เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านหนังสือแก่ผู้ชม

๒. วิธีดำเนินการ

๒.๑ การเลือกเรื่องหรือหัวข้อนิทรรศการหนังสือ

๒.๑.๑ อาจเป็นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่อง เช่น เหตุการณ์และวันสำคัญต่างๆ ตลอดจนวาระที่เหมาะสมในระหว่างปี ได้แก่ วันขึ้นปีใหม่ วันเด็กแห่งชาติ วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา วันปิยมหาราช วันสหประชาชาติ วันสาธารณสุข สัปดาห์หนังสือแห่งชาติ สัปดาห์ห้องสมุด สัปดาห์แห่งการป้องกันพิษฝู และเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในขณะนั้น เช่น ปีกาณจนภิเษก สุริยุปราคา กีฬาโอลิมปิก เป็นต้น

๒.๑.๒ นิทรรศการหนังสือชุดตามหัวข้อที่ต้องการเป็นครั้งคราวและเหมาะสมกับโอกาส ได้แก่ หนังสือชุดวัฒนธรรมประเพณีของไทย วรรณคดีไทย ศิลปกรรม ประวัติบุคคลสำคัญ ศาสนาการท่องเที่ยวเดินทาง เป็นต้น ทั้งนี้ต้องให้เหมาะสมกับช่วงเวลา สถานที่ และพื้นฐานของผู้เข้าชม

๒.๑.๓ นิทรรศการหนังสือใหม่ที่ได้รับแต่ละครั้ง

๒.๒ เลือกสถานที่ที่จะจัดนิทรรศการภายในบริเวณห้องสมุด เช่น ที่ป้ายนิเทศ ดินนิทรรศการ บนชั้นหนังสือที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน

๒.๓ ร่างผังการจัดนิทรรศการ เมื่อได้หัวข้อและสถานที่ที่จะจัดนิทรรศการแล้ว ควรจะร่างผังการจัดลงบนแผ่นกระดาษ กำหนดวัสดุที่จะใช้ ตั้งชื่อหัวข้อนิทรรศการ และจัดทำคำอธิบายเรื่อง

๒.๔ เตรียมวัสดุอุปกรณ์ เช่น ใบหุ้มปกหนังสือ หนังสือ ภาพ แผนที่ แผนภูมิ หุ่นตุ๊กตาของจำลอง กระดาษ สี พู่กัน ระบาย และอื่นๆ ตามที่กำหนดไว้ในร่างผังการจัด

๒.๕ ช่วงเวลาการจัดนิทรรศการ

๒.๕.๑ ในการจัดนิทรรศการแต่ละครั้งไม่ควรจัดแล้วเก็บเร็วเกินไป หรือปล่อยให้ไว้นานจนน่าเบื่อหน่าย

๒.๕.๒ การจัดนิทรรศการตามเทศกาลต่างๆ ควรจัดก่อนถึงวาระเล็กน้อย

๒.๕.๓ การจัดตามวาระสำคัญ เช่น สัปดาห์ห้องสมุด ควรจัดนิทรรศการหนังสือ และจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านประกอบ เช่น การเล่นเกม การได้วาที การแสดงละคร เป็นต้น

๒.๖ การประชาสัมพันธ์ ในการจัดนิทรรศการทุกครั้งควรประชาสัมพันธ์ให้ครูและนักเรียนได้ทราบทั่วกัน โดยอาจประกาศทางเสียงตามสาย ขอความร่วมมือจากครูผู้สอนให้แจ้งแก่นักเรียนในห้องเรียน ควรประชาสัมพันธ์ก่อนวันเริ่มนิทรรศการและประชาสัมพันธ์ไปจนหมดระยะเวลา นิทรรศการ

๒.๗ การประเมินผล สังเกตจากสถิติการยืมหนังสือ

การทนายปัญหาจากหนังสือ

การทนายปัญหาจากหนังสือเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กสนใจการอ่านและการค้นคว้า ให้ความสนุกสนาน ผักไหวพิริบสติปัญญา และเชิญชวนให้ใช้ห้องสมุด

๑. วัตถุประสงค์

- ๑.๑ ส่งเสริมให้เด็กรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง
- ๑.๒ ส่งเสริมให้เป็นนักอ่านที่มีประสิทธิภาพ
- ๑.๓ ส่งเสริมให้รู้จักใช้ประโยชน์จากวัสดุสารนิเทศหลายชนิด

๒. วิธีการดำเนินการ

๒.๑ ตั้งปัญหา ในการตั้งปัญหาต้องคำนึงถึงความรู้ความสามารถและความสนใจของเด็กแต่ละวัย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการตั้งปัญหา

๒.๒ กำหนดการจัดกิจกรรม

๒.๒.๑ จัดเป็นกิจกรรมประจำห้องสมุด เช่น จัดเดือนละ ๑ ครั้ง ในการตั้งคำถาม ควรจะ แนะนำแหล่งที่ใช้ค้นคว้าหาคำตอบได้ด้วยเพื่อส่งเสริมการใช้หนังสือประเภทต่างๆ ที่มีอยู่ในห้องสมุด คำถามอาจเป็นเรื่องความรู้ทั่วไปหรือความรู้รอบตัว ความรู้เฉพาะวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือปัญหาเขาวงกตก็ได้ แต่ครั้งที่จัดให้มีการทนายปัญหาควรมีคำถามประมาณ ๕-๑๐ ข้อ เขียนบนกระดาษและติดไว้ที่ป้ายประกาศของห้องสมุด กำหนดวันส่งคำตอบและวันตัดสิน ควรจะมีแบบฟอร์มตอบคำถามให้แต่ละคน เมื่อถึงกำหนดก็ประกาศรายชื่อผู้ได้รับรางวัล

๒.๒.๒ จัดเป็นกิจกรรมบนเวทีในโอกาสต่างๆ เช่น ในวันสำคัญ ให้ผู้ตอบปัญหา แข่งขันบนเวทีเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม ตามระดับชั้น โดยแยกปัญหาประเภทต่างๆ ไว้เป็นชุด พร้อมทั้งคำเฉลยที่ถูกต้องและแหล่งที่มาของคำตอบ ครูถามปัญหาทีละข้อ ให้ผู้ตอบเขียนคำตอบลงกระดาษคำตอบตามเวลาที่กำหนดให้ เมื่อเวลาหมดก็ให้สัญญาณ แล้วเก็บคำตอบและคำเฉลยทันที ถ้าไม่เขียนคำตอบลงบนกระดาษอาจให้ตอบด้วยวาจา ผู้ยกมือเป็นคนแรกจะเป็นผู้ตอบก่อน ผู้ตัดสินอาจมีหลายคนทำหน้าที่ต่างๆ กัน การจัดบนเวทีควรมีพิธีกรทำหน้าที่ประกาศผลและชี้แจง

วิธีการตอบคำถามด้วย

๒.๓ การเตรียมตัวสำหรับผู้จัด ครูผู้สอนและบรรณารักษ์ร่วมมือกันในการตั้งคำถาม กำหนดสถานที่ และประชาสัมพันธ์ให้ทราบ

๒.๔ การประเมินผล ดูจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม ทั้งผู้เข้าแข่งขันและผู้ชม

๓. ข้อเสนอแนะ ครูบรรณารักษ์ควรแนะนำครูผู้สอนให้ใช้ประโยชน์จากหนังสือสารานุกรม ซึ่งเป็นหนังสือชุด โดยเฉพาะสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีเนื้อหาสำหรับเด็กถึง ๓ ระดับ คือเด็กเล็ก เด็กกลาง และเด็กโต และมีหนังสือคำถามคำตอบ สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เล่ม ๑-๕ สำหรับเด็ก ๓ ระดับ คือระดับเด็กเล็ก ระดับเด็กกลาง ระดับเด็กโต ในปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๓๘) สารานุกรมดังกล่าวได้ออกถึงเล่ม ๒๐ แล้ว ครูควรใช้ประโยชน์จากหนังสือสารานุกรมชุดนี้ให้มากที่สุด

ตัวอย่าง การทายปัญหาจากหนังสือสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ใน
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เล่ม ๑ เรื่องดวงอาทิตย์

ระดับเด็กเล็ก

คำถาม		ค้นจาก
		เล่ม/พิมพ์ครั้งที่ : หน้า
ดวงอาทิตย์		
๑. ในตอนเช้าดวงอาทิตย์ขึ้นทางทิศ		๑/๑,๒,๓ : ๓
ก. เหนือ	ข. ได้	๑/๔,๕,๖ : ๓
ค. ตะวันออก	ง. ตะวันตก	
๒. ต้นไม้ใหญ่ค่อยๆเกิดขึ้นมาในโลกได้เพราะมี		๑/๑,๒,๓ : ๓
ก. ดวงจันทร์	ข. ดวงอาทิตย์	๑/๔,๕,๖ : ๓
๓. ดวงอาทิตย์ให้		๑/๑,๒,๓ : ๓
ก. แสงสว่าง	ข. ความเยือกเย็น	๑/๔,๕,๖ : ๓
๔. สัตว์และมนุษย์เป็น		๑/๑,๒,๓ : ๓
ก. สิ่งมีชีวิต	ข. สิ่งที่ไม่มีชีวิต	๑/๔,๕,๖ : ๓
๕. ดวงอาทิตย์เป็น		๑/๑,๒,๓ : ๓
ก. ดาวพระเคราะห์	ข. ลูกไฟดวงใหญ่	๑/๔,๕,๖ : ๓
๖. นอกจากดวงอาทิตย์แล้วบนท้องฟ้ายังมี		๑/๑,๒,๓ : ๓
ก. พระราหู	ข. ดวงจันทร์	๑/๔,๕,๖ : ๔

ระดับเด็กกลาง

คำถาม	ค้นจาก
	เล่ม/พิมพ์ครั้งที่ : หน้า
ดวงอาทิตย์	
๑. การที่เราเห็นดวงอาทิตย์ขึ้นหรือตกเพราะเหตุใด	๑/๑,๒,๓ : ๔
ก. เพราะดวงอาทิตย์เคลื่อนที่	๑/๔,๕,๖ : ๖
ข. เพราะโลกหมุนรอบตัวเอง	
ค. เพราะโลกโคจรรอบดวงอาทิตย์	
๒. พลังงานที่ได้จากดวงอาทิตย์เป็นพลังงานรูปใด	๑/๑,๒,๓ : ๔
ก. แสงสว่าง	๑/๔,๕,๖ : ๖
ข. ความร้อน	
ค. แสงสว่างและความร้อน	
๓. โลกโคจรรอบดวงอาทิตย์ ๑ รอบ ใช้เวลานานเท่าไร	๑/๑,๒,๓ : ๔
ก. ๑ เดือน	๑/๔,๕,๖ : ๖
ข. ๑ วัน	
ค. ๑ ปี	
๔. โลกอยู่ห่างจากดวงอาทิตย์ประมาณกี่กิโลเมตร	๑/๑,๒,๓ : ๔
ก. ๕๐ ล้านกิโลเมตร	๑/๔,๕,๖ : ๕
ข. ๑๐๐ ล้านกิโลเมตร	
ค. ๑๕๐ ล้านกิโลเมตร	
๕. ในการยิงจรวดให้หลุดจากพื้นโลกออกสู่อวกาศจะต้อง	๑/๑,๒,๓ : ๔
ยิงด้วยความเร็วเท่าใด	๑/๔,๕,๖ : ๕
ก. ๑๑.๒ กม. ต่อ วินาที	
ข. ๒๑.๑ กม. ต่อ วินาที	
ค. ๑๑๒ กม. ต่อ วินาที	

ระดับเด็กโต

คำถาม	ค้นจาก
	เล่ม/พิมพ์ครั้งที่ : หน้า
ดวงอาทิตย์	
๑. ดวงอาทิตย์เป็นก้อนสารใหญ่ ร้อนจัด เหตุใดจึงรวมตัวเป็นสัณฐานทรงกลมอยู่ได้	1/1,2,3 : 7 1/4,5,6 : 8
ก. เพราะความดันและความหนาแน่นในส่วนลึกลงไปมีมากกว่าระดับนอก	
ข. เพราะอุณหภูมิภายนอกสูงกว่าภายใน โดยที่อุณหภูมิจะลดลงเป็นระดับสม่ำเสมอตามรัศมีของทรงกลม	
ค. เพราะมีการดึงดูดระหว่างอะตอมและโมเลกุล โดยที่แรงดึงดูดหรือแรงโน้มถ่วงนี้มีทิศทางเข้าหาศูนย์กลาง	
ง. เพราะมีการถ่ายเทพลังงานโดยการพาความร้อนของกลุ่มก๊าซร้อนในส่วนลึกออกมาสู่ระดับพื้นผิวเป็นลำดับขึ้น	
๒. ที่แกนของดวงอาทิตย์ในบริเวณรูปทรงกลมที่มีรัศมีประมาณ ๒ แสนกิโลเมตรมีปฏิกิริยาเทอร์โมนิวเคลียร์เกิดขึ้น พลังงานที่ได้ออกมาจากปฏิกิริยานี้ให้รังสีได้ออกมา	๑/๑,๒,๓ : ๗ ๑/๔,๕,๖ : ๙
ก. แกมมา ข. เอกซ์	
ค. อัลตราไวโอเล็ต ง. คลื่นความร้อน	
๓. ชั้นก๊าซที่ห่อหุ้มดวงอาทิตย์ที่อาจเทียบได้กับระดับผิวดินของโลกเราคือชั้นใด	๑/๑,๒,๓ : ๙ ๑/๔,๕,๖ : ๑๐
ก. โครโมเฟียร์ ข. โฟโทสเฟียร์	
ค. คอโรนา ง. ทั้ง ก, ข. และ ค. รวมกัน	

คำถาม	คำถาม
	เล่ม/พิมพ์ครั้งที่ : หน้า
๔. แฟคคิวเล ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญอันหนึ่งบนโฟโทสเฟียร์ของดวงอาทิตย์หมายถึงบริเวณที่เป็นเช่นใด ก. จุดบนดวงอาทิตย์ ข. ส่วนมืดคล้ำที่ขอบดวง ค. บริเวณสว่างผิดปกติ ง. บริเวณที่มีความสว่าง ๒๗% ของโฟโทสเฟียร์	๑/๑,๒,๓ : ๑๒ ๑/๔,๕,๖ : ๑๓
๕. ในสเปกตรัมของดวงอาทิตย์ แสงสีต่างๆ มีความเข้มต่างกัน แสงสีใดมีความเข้มสูงสุด ก. แดง ข. เหลืองอมเขียว ค. น้ำเงิน ง. แสด	๑/๑,๒,๓ : ๑๓ ๑/๔,๕,๖ : ๑๓
๖. ในปัจจุบันนักดาราศาสตร์สามารถทำการวัดความเข้มของสนามแม่เหล็กของดวงอาทิตย์ โดยการวิเคราะห์แสงที่มาจากดวงอาทิตย์ ในการวัดความเข้มของสนามแม่เหล็กในโฟโทสเฟียร์ บริเวณใดที่ทำหน้าที่เหมือนขั้วแม่เหล็ก ก. ยังไม่พบว่าบริเวณใดเลยที่ทำหน้าที่เป็นขั้วแม่เหล็ก ข. เกล็ดสว่าง นี้เรียกว่า แฟคคิวเล ค. บริเวณมืด (umbra) ของจุดของดวงอาทิตย์ ง. บริเวณมัว (penumbra) ของจุดของดวงอาทิตย์	๑/๑,๒,๓ : ๑๖ ๑/๔,๕,๖ : ๑๕
๗. กลุ่มจุด (sunspots) บนโฟโทสเฟียร์ของดวงอาทิตย์มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร ก. เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะขยายใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ ข. เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็มีเปลี่ยนแปลงและในที่สุดจะสลายตัวไป ค. ยังไม่เคยเห็นการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มจุด ง. กลุ่มจุดมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ไม่มีการสูญหาย	๑/๑,๒,๓ : ๑๗ ๑/๔,๕,๖ : ๑๖

คำถาม	คำถาม
	เล่ม/พิมพ์ครั้งที่ : หน้า
๘. ดวงอาทิตย์หมุนรอบตัวเองครบรอบในเวลาประมาณเท่าใด	๑/๑,๒,๓ : ๑๗ ๑/๔,๕,๖ : ๑๗
ก. ๑ วัน	ข. ๑ สัปดาห์
ค. ๑ เดือน	ง. ๑ ปี
๙. ธาตุที่มีมากที่สุดในเอกภพคือธาตุใด	๑/๑,๒,๓ : ๑๘ ๑/๔,๕,๖ : ๑๗
ก. ฮีเลียม	ข. ไฮโดรเจน
ค. ไนโตรเจน	ง. คาร์บอน
๑๐. แหล่งพลังงานเทอร์โมนิวเคลียร์ของดวงอาทิตย์นั้น ในปัจจุบันเราทราบว่าเกิดจากปฏิกิริยา ๒ ชนิด ชนิดหนึ่งคือ วัฏจักรคาร์บอน อีกชนิดหนึ่งนั้นมีความสำคัญยิ่งกว่าชนิดแรก ถามว่าปฏิกิริยาชนิดที่สองคืออะไร	๑/๑,๒,๓ : ๑๘ ๑/๔,๕,๖ : ๑๗
ก. ปฏิกิริยานิวตรอน-นิวตรอน	๑/๑,๒,๓ : ๑๘-๒๑ ๑/๔,๕,๖ : ๑๘-๒๐
ข. ปฏิกิริยาโปรตรอน-โปรตรอน	
ค. ปฏิกิริยาอิเล็กตรอน-อิเล็กตรอน	
ง. ปฏิกิริยานิวตรอน-โปรตรอน	

การจัดทำรายชื่อนหนังสือที่น่าสนใจ

ห้องสมุดหลายแห่งในขณะนี้จัดทำรายชื่อนหนังสือที่ได้รับใหม่และรายชื่อนหนังสือที่น่าสนใจแจกแก่ผู้ใช้ห้องสมุด ในการจัดทำรายชื่อนหนังสือที่น่าสนใจนั้นผู้จัดทำจะเลือกหนังสือจำนวนหนึ่งในเรื่องที่น่าสนใจหรือที่ควรรู้ เลือกหนังสือที่เหมาะสมแก่วัยของกลุ่มเป้าหมาย ควรอ่านหนังสือทุกเล่มเพื่อให้เห็นใจในคุณภาพ ประโยชน์และความสอดคล้องกับความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย รายชื่อนหนังสือควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือนอกเหนือไปจากข้อมูลทางบรรณานุกรม เช่น เรื่องย่อ แง่คิด ประโยชน์ ฯลฯ ซึ่งเรียบเรียงในรูปแบบของบรรณนิทัศน์ เขียนลงในบัตรแข็งขนาด ๕ X ๘ นิ้วก่อน แล้วนำบัตรมาเรียงลำดับตามเนื้อเรื่อง หรือตามลำดับตัวอักษรตัวแรกของชื่อผู้แต่ง

เพื่อให้บุคคลเป้าหมายได้ทราบ อาจจะเขียนตัวบรรจงสวยงาม วาดภาพประกอบ นำไปติดไว้บนป้ายนิเทศ ถ้ามีเครื่องพิมพ์ดีดและเครื่องอัดสำเนา ก็พิมพ์สำเนาแจกจ่าย ถ้าโรงเรียนหลายโรงเรียนรวมกันทำเป็นงานของกลุ่มและมีงบประมาณก็อาจจัดพิมพ์ที่โรงพิมพ์เป็นรูปเล่มสวยงาม

การทำโครงการเสนอหนังสือ

การเสนอหนังสือเป็นกิจกรรมซึ่งอาจจัดได้ตลอดปี และเป็นกิจกรรมซึ่งต้องการความร่วมมือจากอาจารย์และบรรณารักษ์ในสถานศึกษาเดียวกัน ในกลุ่มโรงเรียนหรือในชุมชน เพื่อให้ทราบในช่วงปีหนึ่งจะจัดกิจกรรมอะไรบ้าง ควรมีการจัดทำโครงการไว้ให้เป็นแนวทางโดยกว้างๆ เมื่อมีโครงการที่กำหนดแนวทางกว้างๆ แล้ว ก็อาจเลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งมาดำเนินการในโอกาสที่เหมาะสม เช่น อาจจัดรายการแนะนำหนังสือทางเสียงตามสายในโรงเรียน เป็นต้น

ตัวอย่างโครงการเสนอหนังสือ ดูจากหนังสือคู่มือการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ หน้า ๒๙๔ - ๒๙๕

แฟ้มข้อมูลเกี่ยวกับการเสนอหนังสือ

ในการจัดกิจกรรมเสนอหนังสือผู้จัดจะต้องอ่านหนังสือมาก และทำความเข้าใจกับหนังสือ รู้จักกลุ่มบุคคลหรือบุคคลที่เป็นเป้าหมาย รู้จักวิธีการต่างๆ ในการเสนอหนังสือ รู้จักแสวงหารวบรวมวัสดุอุปกรณ์ซึ่งอาจได้มาโดยไม่ต้องใช้งบประมาณ กิจกรรมเสนอหนังสือนั้นจัดได้ตลอดปี ในระยะยาว จึงควรจัดทำแฟ้มข้อมูลไว้ดังนี้

๑. แฟ้มบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือแต่ละเล่มที่อ่าน ในการบันทึกอาจขอร้องให้ครูอาจารย์ที่สนใจในหนังสือแต่ละเล่มอ่านและช่วยบันทึกไว้ แบบบันทึกนี้จะช่วยในการพิจารณาเลือกหนังสือเพื่อจัดนิทรรศการ เพื่อแนะนำหนังสือ และเพื่อกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างอื่นด้วย

๒. เพิ่มบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลเป้าหมาย เป็นรายคนหรือเป็นกลุ่ม บอกชื่อ อายุ ชั้นเรียน ความสามารถในการอ่าน ความสนใจ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้อาจจะนำมาจากการออกแบบให้กรอกรายละเอียด หรือศึกษาได้จากสมุดประจำตัวนักเรียน บันทึกของครูแนะแนว และบัตรยืมหนังสือจากห้องสมุด

๓. เพิ่มข้อมูลเรื่องราวที่น่าสนใจต่างๆ ไป ซึ่งอาจนำมาเป็นหัวข้อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและเสนอหนังสือได้ เช่น ข่าวในหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับพฤติกรรมของวัยรุ่น แหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ความเคลื่อนไหวทางวิชาการ เป็นต้น

แบบบันทึกการอ่าน

๑. ข้อมูลทางบรรณานุกรม

ชื่อผู้แต่ง.....ชื่อเรื่อง.....

สถานที่พิมพ์/สำนักพิมพ์.....ปีที่พิมพ์.....

จำนวนหน้า.....

๒. แหล่งที่มาของหนังสือ

ชื่อห้องสมุด.....เลขหมู่หนังสือ.....

๓. เรื่องย่อ

(เน้นตอนเด่นของเรื่อง เหตุการณ์ที่นำไปสู่ตอนจบ)

๔. วิเคราะห์

ข้อดี.....

ข้อบกพร่อง.....

ความสัมพันธ์ของเนื้อเรื่องกับการเรียนวิชา.....

การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (เช่น แก้ปัญหา ปรับปรุงบุคลิกภาพ การประกอบอาชีพ)

๕. ข้อความที่ประทับใจและยกมากล่าว

หน้า.....

หน้า.....

๖. หนังสือเรื่องนี้เหมาะสำหรับบุคคล/กลุ่มบุคคล เป้าหมายใดบ้าง

ผู้กรอก.....

วันที่.....

แฟ้มบันทึกเกี่ยวกับบุคคลเป้าหมายรายบุคคล

๑. ชื่อ..... อายุ..... ชั้นเรียน.....
๒. ความสนใจในการอ่าน.....
.....
.....
๓. กิจกรรมที่เข้าร่วม.....
.....
.....
๔. ความสามารถในการอ่าน.....
.....

แฟ้มบันทึกเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมาย

๑. ชื่อกลุ่ม.....
๒. รายชื่อสมาชิกของกลุ่ม
ที่ปรึกษา.....
ประธาน.....
สมาชิก.....
๓. ความสนใจในการอ่าน.....
.....

การแสดงละคร

เป็นการนำโลกจินตนาการจากตัวอักษรให้เป็นจริง ทำให้เด็กเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ได้ดีขึ้น ได้เห็นจินตนาการเป็นจริงบนเวที เช่น เจ้าหญิง เจ้าชาย สัตว์พูดได้ เมื่อได้ชมละครแล้วอาจชอบบทบาทต่างๆ ตามที่ได้เห็นและอยากจะอ่านเรื่องนั้นๆ หรือทำให้คิดถึงเรื่องราวในหนังสือ คิดถึงคำพูดที่เปลี่ยนไป อยากอ่านรายละเอียดที่หนังสือมีมากกว่า นอกจากนี้กิจกรรมละครที่让孩子เป็นผู้ร่วมกิจกรรมมีส่วนในการแสดงออกโดยมีครูเป็นผู้แนะนำจะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ในการอ่านหนังสือ และยังช่วยให้ครูสามารถสังเกตความเข้าใจและความคิดเห็นที่เด็กมีต่อหนังสือได้อีกด้วย

๑. วัตถุประสงค์

- ๑.๑ เพื่อดึงดูดความสนใจทั้งผู้เล่นและผู้ชมให้มีต่อหนังสือเล่มนั้นๆ
- ๑.๒ ส่งเสริมการแสดงออกถึงความคิดเห็น ความริเริ่ม และพัฒนาการของเด็ก

๒. วิธีดำเนินการ

๒.๑ เลือกเรื่อง ครูและนักเรียนร่วมกันเลือกเรื่องจากหนังสืออ่านว่าจะแสดงตอนใดให้หรือคิดแต่งเรื่องขึ้นเอง

๒.๒ การจัดหาเครื่องแต่งตัว ใช้เครื่องแต่งกายเพียงเฉพาะที่เป็นเครื่องแสดงลักษณะสำคัญของตัวละครแต่ละตัว เช่น ทำหน้ากากหรือหัวสวมใส่แสดงว่าเป็นสัตว์ต่างๆ

๒.๓ ฝึกซ้อมการแสดง

๒.๔ จัดเวทีและฉาก

๒.๕ การประชาสัมพันธ์

๒.๖ การประเมินผล ใช้แบบประเมินผลหรือจากการสังเกต

๓. รูปแบบของกิจกรรมละคร

๓.๑ ละครสร้างสรรค์ ครูเล่านิทานเรื่องที่เด็กสามารถมีส่วนในการแสดง เด็กแสดงเป็นตัวละครต่างๆ ในเรื่อง ทำเสียง ทำท่าทางเลียนแบบตัวละคร เลียนเสียงสัตว์ เสียงธรรมชาติ เช่น เสียงคลื่น ลม ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า ทำกิริยาท่าทาง เช่น ขอบใจ กระโดดตบมือ เน้นการแสดงตามจินตนาการของเด็ก

๓.๒ การแสดงบทบาทสมมติ เด็กๆ ขอบเล่นเลียนแบบพ่อแม่ หรือสร้างสถานการณ์จำลองให้ตัวเองเป็นแม่ค้าขายของ เป็นครูสอนหนังสือ บทบาทที่สมมุติอาจเป็นคนหรือสัตว์ก็ได้ หลังจากที่ครูและนักเรียนอ่านเรื่องแล้วให้สนทนากันถึงอุปนิสัยตัวละคร สมมุติสถานการณ์จำลองแล้วให้แสดงบทบาทตามเนื้อเรื่อง

๓.๓ การแสดงละครสด คือการแสดงที่ไม่ได้มีบทพูดเตรียมไว้ให้พูด ให้นักเรียนแสดงทันทีหลังจากที่ครูอ่านเรื่องให้ฟัง ให้แสดงตามแต่ใครต้องการแสดงเป็นบทบาทไหน หลังจากการแสดงจึงร่วมกันวิจารณ์ตัวละคร

๓.๔ การแสดงละครใบ้ คือการแสดงที่ไม่ได้มีบทพูด ใช้ท่าทางแสดงความรู้สึกและเรื่องราว ครูเล่าเรื่องที่จะแสดงให้ฟัง แล้วช่วยกันคิดว่ามีตัวละครอะไรบ้าง เช่น คน สัตว์ ต้นไม้ กำหนดให้แสดง เป็นละครเงาที่ทำแต่หน้าตาท่าทาง ไม่ต้องการพูดออกเสียง

๓.๕ ละครเวที เป็นการแสดงบนเวที มีการจัดการด้านเทคนิคที่จำเป็น สิ่งที่ต้องใช้ในการแสดงบนเวที ได้แก่ ฉาก แสง เสียง เครื่องแต่งกาย เครื่องแต่งหน้า ฯลฯ

๔. ข้อเสนอแนะ ครูสามารถใช้หนังสือในห้องสมุดนำไปสู่การอ่าน ครูบรรณารักษ์ควรจัดนิทรรศการหนังสือหรือจัดการป้ายนิเทศเชิญชวนให้นักเรียนได้ติดตามอ่านหนังสือที่นำมาแสดงละคร เพื่อเป็นการส่งเสริมการอ่าน

การใช้เกมเพื่อนำไปสู่การอ่าน

เกมเป็นกิจกรรมการเล่นอย่างหนึ่งที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดความสุขสนุกสนานพอใจ การแสดงหรือจัดทำภาพประกอบการอ่านเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดความกระตือรือร้น ส่งเสริมความสนใจในการอ่านหนังสือและรู้จักค้นคว้าด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พร้อมทั้งให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่เด็กด้วย

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ ส่งเสริมบริการของห้องสมุด

๑.๒ จูงใจให้นักเรียนใช้ห้องสมุดมากขึ้น ให้สนใจการอ่านและรู้จักใช้ห้องสมุดเพื่อการศึกษาค้นคว้าความเพลิดเพลินจากการอ่าน

๒. วิธีการดำเนินการ

๒.๑ จัดหาหรือจัดทำเกมที่รู้จักกันดีอยู่แล้วให้ตรงกับความต้องการและความสนใจของเด็กอาจเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม นำมาดัดแปลงให้เหมาะสมที่จะให้เกิดความสนุกสนานในการอ่าน

๒.๒ แนะนำการใช้เกม มีขั้นตอนดังนี้

๒.๒.๑ จัดเด็กให้เป็นกลุ่มหรือเป็นแถวแล้วแต่ประเภทของเกม

๒.๒.๒ อธิบายวิธีการเล่น แล้วสาธิตการเล่นให้ทุกคนเข้าใจ

๒.๒.๓ เมื่อเด็กเข้าใจวิธีการเล่นแล้วจึงให้เล่น กำหนดเวลาเล่นเกมพอสมควรไม่น้อยหรือมากเกินไป

๒.๒.๔ ติดตามผลว่าการเล่นของเด็กนำไปสู่จุดหมาย คือการอ่านหนังสือหรือไม่

๓. ข้อเสนอแนะ ในระดับมัธยมศึกษา ครูอาจแนะนำให้นักเรียนเล่นเกม เพื่อเล่นเองได้โดยไม่ยากนัก โดยอาจให้จัดทำเป็นกลุ่ม ให้คิดเองโดยมีต้นแบบเป็นแนวทาง หรือจัดประกวดการทำเกมประกอบการอ่านด้วยก็ได้

การใช้เกมส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

ความหมายของเกม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของเกมไว้ดังนี้

เกม น. การแข่งขัน การเล่นเพื่อความสนุก

ส่วนกองยวภาษาชาติ ได้ให้ความหมายของเกมว่า คือ การเล่นที่มีระเบียบ กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อหรือข้อตกลงร่วมกันที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนมากนัก ทำให้ผู้เล่นมีความสุข สนุกสนาน ร่าเริง มีพัฒนาทักษะ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้เด็กเกิดคุณธรรม

ในวงการศึกษา มักใช้เกมเป็นเทคนิคการสอนวิธีหนึ่งที่ทำให้ทั้งความรู้และความสนุก เกมที่ใช้กันอยู่แพร่หลาย ได้แก่ เกมพลศึกษา เกมในการฝึกอบรม และเกมส่งเสริมการอ่าน

เกมส่งเสริมการอ่านจัดเป็นเกมประกอบการสอนประเภทหนึ่งซึ่งมีลักษณะเด่นอยู่ที่การเรียนรู้ที่เกิดจากกระบวนการของเกมเป็นสำคัญ และการสรุปเกมนั้น จำเป็นต้องมีการเปรียบเทียบย้อนไปถึงสถานการณ์จริง หรืออาจกล่าวได้ว่าเกมส่งเสริมการอ่านเป็นเกมที่นำมาดัดแปลงใช้ประกอบการสอน โดยนำจุดประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชาขึ้นมาเป็นจุดประสงค์ของเกม มีกติกาการเล่นที่กำหนดให้ผู้เล่นต้องใช้ความรู้ในเนื้อหาวิชามีส่วนในการเล่น มักมีการแข่งขันระหว่างผู้เล่นด้วยเพื่อให้ผู้เล่นสนุกสนาน และประการสำคัญที่สุดคือเกมประกอบการสอนจะต้องมีการสรุปเกมเพื่อเป็นการสรุปเนื้อหาซึ่งจะส่งเสริมให้ผู้เล่นเกิดความรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนด มิใช่เล่นเพียงเพื่อความสนุกสนานแต่ประการเดียว

จุดประสงค์ในการใช้เกม

๑. เป็นกิจกรรมในการออกกำลังกายเพื่อใช้ในการบำบัดความเครียดทางกายและประสาท
๒. เพื่อความสนุกสนาน สร้างบรรยากาศให้นักเรียนได้สนุกสนาน ทำให้นักเรียนอยากเรียน
๓. ใช้เกมในการสอนแทรกวัฒนธรรมที่นักเรียนควรทราบ โดยเฉพาะการใช้เกมในการสอนภาษาต่างประเทศ

หลักในการเลือกเกม

๑. ศึกษาจุดประสงค์ของเกมว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์ของเนื้อหาที่ต้องการหรือไม่
๒. คำนึงถึงสถานที่ว่างกว้างขวางเพียงพอหรือไม่
๓. คำนึงถึงจำนวนผู้เล่นให้เหมาะสมกับประเภทของเกม
๔. คำนึงถึงวัยของผู้เล่นเกม
๕. กำหนดเวลาในการเล่นเกมไว้ล่วงหน้าเพื่อความสะดวก และเพื่อให้แผนการสอน

กำหนดดำเนินได้ด้วยความราบรื่น

๖. เตรียมวัสดุให้พร้อม
๗. ถ้าจะให้รางวัลควรเป็นวัสดุที่ใช้ในเกม และพยายามให้ทุกคนที่เล่นมีโอกาสได้รับรางวัล
๘. ควรมีเอกสารหรือหนังสือประกอบการเล่นเกมเพื่อเปิดโอกาสให้เลือกเกมได้อย่างกว้างขวาง และทำให้ได้แนวคิดใหม่ในการสร้างเกม

ลักษณะของเกมที่ดี

๑. ใช้เวลาน้อย ไม่ต้องเสียเวลาในการเตรียมมาก
๒. เล่นง่ายและท้าทายความสามารถของผู้เล่น
๓. ทำให้นักเรียนสนุกสนาน
๔. ไม่เสียเวลาในการตรวจผลงาน
๕. ผ่านการทดลองและปรับปรุงมาแล้วเป็นอย่างดี

ข้อแนะนำในการนำเกมไปใช้ประกอบการสอนให้ประสบผลสำเร็จ

๑. เตรียมตัวให้พร้อมในการเล่นโดยอ่านกติกาหลายครั้งให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ จัดเตรียมวัสดุที่จะใช้ในการเล่นเกมให้พร้อม ตลอดจนเตรียมคำพูดที่จะเริ่มต้น ระหว่างเกม และสรุปเกมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด
 ๒. ควรเลือกเกมที่นักเรียนสนใจโดยคำนึงถึงวัย และความสนุกสนาน
 ๓. เลือกเกมที่นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วม เช่น ร่วมเล่นเกม ร่วมเป็นผู้สังเกต เป็นต้น
 ๔. เลือกเกมที่เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน เพราะถ้าเกมยากหรือง่ายเกินไปจะไม่ทำให้นักเรียน
 ๕. แนะนำวิธีเล่นเกมให้นักเรียนอย่างละเอียดชัดเจน จนแน่ใจว่านักเรียนเข้าใจวิธีเล่นและควรให้นักเรียนทดลอง สำนึก ก่อนเล่นจริง
 ๖. ควรรักษากติกาในการเล่นอย่างเคร่งครัด
 ๗. ควรสังเกตนักเรียนขณะเล่นเกม แต่ไม่ใช่ควบคุมจนนักเรียนไม่กล้าแสดงออก แต่ควรสร้างบรรยากาศให้สนุกสนาน ภายใต้การมีวินัยในตนเองของนักเรียน
 ๘. ในการเล่นเกมเป็นทีม ควรให้จำนวนคนและความสามารถของคนในแต่ละทีมเท่าเทียมกัน จะทำให้การเล่นเกมสนุกสนานเพิ่มขึ้น
 ๙. เกมควรจะยืดหยุ่นได้ และครูต้องปรับเกมให้เหมาะสมกับกลุ่มของผู้เล่น
 ๑๐. อย่าใช้เกมบ่อยเกินไป และอย่าใช้เวลานานเกินไปในการเล่น เพราะจะทำให้
- นักเรียนเบื่อได้

การใช้เกมส่งเสริมการอ่านในการพัฒนาการเรียนการสอน

การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ คือ การเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้ เพราะบทเรียนจะมีความหมายถ้าผู้เรียนมีโอกาสแสดงความสามารถของตน และมีส่วนร่วมในบทเรียน เกมจึงมีส่วนช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอนเพราะทำให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางมีส่วนร่วมในการเรียน จึงทำให้เรียนด้วยความสุข ทำให้สรุปเรื่องที่เรียนได้ง่ายขึ้น ดังนั้น ถ้าครูสามารถเลือกเกมส่งเสริมการอ่านให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน ก็จะทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้รวดเร็วขึ้น และกระตุ้นให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ และความสนใจในการอ่านเพิ่มเติมขึ้น

วิธีผลิตเกม

การผลิตเกม เพื่อให้นักเรียนเล่นประกอบการเรียนนั้นเป็นเรื่องที่ยุ่งยากสำหรับครูอาจารย์ แต่ปัจจุบันเกมที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนมีมากมายหลายรูปแบบ ทั้งผลิตโดยบุคคล บริษัท ห้างร้าน สมาคมองค์การต่างๆ ทำให้ครูอาจารย์และบรรณารักษ์ สามารถลอกเลียนแบบ หรือนำรูปแบบนั้นๆ มาดัดแปลง ปรับปรุงให้สอดคล้องกับความคิดของเราได้

เกมที่ผลิตขึ้นมานั้นจะนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนในห้องเรียนและห้องสมุดได้ต้องมี ส่วนสัมพันธ์กันดังนี้

๑. **ห้องสมุด** ในอดีตห้องสมุดให้บริการการอ่านด้วยสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ และมีการพัฒนาให้ทันสมัยก้าวหน้าด้วยการนำเทคโนโลยีด้านโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์เข้ามาให้บริการอีกประเภทหนึ่ง แต่ยังไม่เพียงพอกับการเชิญชวนและกระตุ้นให้เยาวชนหันมาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการอ่านหนังสือ และมีนิสัยรักการอ่าน

เกมจึงเป็นแนวคิดใหม่ที่จะสร้างบรรยากาศในการส่งเสริมการอ่านดังนี้

๑.๑ เปลี่ยนแปลงรูปแบบห้องสมุดให้ทันสมัย เป็นห้องสมุดเกมและเครื่องเล่น เป็นการเพิ่มบริการใหม่อีกประเภทหนึ่งที่ได้รับความรู้และความสนุกสนานเพิ่มเติมไปพร้อมกัน

๑.๒ ส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่านและเข้าใช้ห้องสมุดมากขึ้น ด้วยการนำเกมเข้ามาให้บริการ

๑.๓ นักเรียนได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นการผ่อนคลายความเครียด หรือเมื่อยล้าจากการเรียน หรือการค้นคว้า

๑.๔ เป็นแบบอย่างให้หมวดวิชาผลิตเกมประกอบการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นจากชุดการเรียนการสอนที่หมวดวิชาผลิตอยู่แล้วตามจุดประสงค์การเรียนรู้ เพิ่มความตื่นตัวและเข้าใจ และมีความสนใจในการเรียนรู้มากขึ้น

๒. **ครูอาจารย์** การสอนโดยใช้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ฝึกให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้

ปัญหาเป็น ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีทักษะในการทำงานมากขึ้น การนำเกมมาใช้ควบคู่กับการเรียนการสอนมีผลดีต่อนักเรียนดังนี้

๒.๑ นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่ยุ่งยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้น ทั้งยังช่วยให้เกิดมโนทัศน์ในเรื่องนั้นๆ ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

๒.๒ ลดขั้นตอนการเตรียมการสอนที่ยุ่งยากซับซ้อนมาให้ง่ายขึ้น ภาพบางภาพหุ่นจำลอง หรือของเล่นบางอย่าง อาจเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ดีกว่าการอธิบาย

๒.๓ ครู และนักเรียนมีสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ครูมีแรงจูงใจในการสอน นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียน เนื่องจากครูอาจารย์มีสื่อใหม่ๆ มาเสริมสร้างบรรยากาศในการสอนอยู่ตลอดเวลา ไม่ซ้ำซากจำเจ

๓. นักเรียน การฝึกให้นักเรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ต้องฝึกให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน รักการศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ด้วยตนเองจากเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ในห้องสมุดได้โดยอาศัยเกมช่วยในการดึงดูดและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน ดังนี้

๓.๑ มีนิสัยรักการอ่าน นิสัยรักการอ่านมิได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีผู้กล่าวว่า การอ่านทำให้เกิดการพัฒนาทั้งทางด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ พฤติกรรม และการดำเนินชีวิต จุดหมายปลายทางของการอ่าน คือ การพัฒนาชีวิตไปสู่ความสำเร็จในทางที่ดีที่สุดและสมบูรณ์แบบที่สุด

๓.๒ ลดช่องว่างความแตกต่างของแต่ละบุคคลตามความสามารถในการเรียนรู้ เชาวน์ปัญญา และศักยภาพของแต่ละบุคคล หากนำเกมมาใช้ให้เหมาะสมแล้ว ผู้เรียนอาจเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ ได้เท่าเทียมกัน

๓.๓ สามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ในแต่ละเกมที่นักเรียนเล่น ผู้ผลิตจะบอกจุดประสงค์ วิธีการเล่น ข้อเสนอแนะต่างๆ นักเรียนจะได้ซึมซับ และมีความสนใจที่จะค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา

๓.๔ มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนและสามารถทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีระบบภายในโรงเรียน เป็นการเสริมสร้างประสบการณ์และความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ นักเรียนสามารถนำวิธีการปฏิบัติงานร่วมกันไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

แนวคิดในการผลิตเกม

๑. จากของเด็กเล่น ในท้องตลาดตามห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า ร้านหนังสือ ฯลฯ มักมีของเล่นเด็กตั้งแต่อายุ ๓ ขวบ ไปจนถึงเด็กโต ของเล่นดังกล่าวมุ่งเน้นความสนุกสนานเป็นส่วนใหญ่ แต่ในความสนุกสนานนั้นถ้าเราวิเคราะห์และพิจารณาให้ดีจะพบว่าเราสามารถนำมาประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ด้วยการนำเอาสาระความรู้มาใส่แทนที่โดยคำนึงถึงความสนุกสนานเช่นเดิม

ของเล่นนั้นก็จะกลายเป็นของเล่นที่พิเศษสุดสำหรับนักเรียน

๒. จากรูปภาพ แผนที่การที่จะให้ครูบรรณารักษ์หรือครูภาษาไทย หรือครูหมวดวิชาต่าง ๆ วาดรูปสัญลักษณ์โดยที่ไม่มีทักษะทางด้านนี้จะเป็นเรื่องที่ยาก ดังนั้นการหารูปภาพ รูปเหมือน แผนภูมิ แผนภูมิ ตาราง ฯลฯ จากวารสาร หนังสือพิมพ์ หรือสิ่งพิมพ์ต่างๆ มาตัดแปะลงบนกระดาษเพื่อผลิตเป็นเกม น่าจะเป็นไปได้ รูปต่างๆ จะเป็นสื่อที่ดีที่สุดสำหรับเด็ก คำพูดหลายคำพูดยังไม่สามารถสื่อความได้ชัดเจนเท่ารูปเพียงรูปเดียว

๓. จากสื่อทางโทรทัศน์ โทรทัศน์เป็นสื่อที่ผู้รับสามารถรับฟังข้อมูลได้อย่างดีที่สุดและจะจำได้นานที่สุด ดังนั้นจึงมีผู้คิดค้นเกมต่างๆ เพื่อโฆษณาสินค้า ในรูปแบบของเกมโชว์นั้นเราสามารถนำมาประยุกต์ให้เข้ากับบทเรียนของเราได้ และให้นักเรียนเล่นโดยการเลียนแบบเหมือนเกมโชว์นั้นๆ นักเรียนก็จะสนุกสนาน และได้รับความรู้ทั้งยังตื่นเต้นเร้าใจด้วย

๔. จากสิ่งพิมพ์และวารสารต่างๆ ปัจจุบันวารสาร และหนังสือพิมพ์มักจะมีคอลัมน์สำหรับเด็กและเยาวชนแทรกอยู่ทุกฉบับเพื่อสนองความต้องการของเยาวชน โดยจะมีเกม เรื่องสั้น ตอบปัญหา ประมวล ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เราสามารถคัดลอกมาได้ หรือจะคัดลอกมาเป็นบางส่วน แล้วนำมาต่อเติมตามความต้องการของเรา ห้องสมุดก็จะมีเกมไว้บริการ

๕. จากของชำร่วย ของแถมที่ได้รับแจกจ่ายจากที่ต่างๆ เช่น บนเครื่องบิน ตามห้างสรรพสินค้า ร้านค้า ฯลฯ บางแห่งนำมาจากต่างประเทศจึงมีรูปแบบที่แปลกใหม่เป็นที่สนใจของเด็กๆ มาก สิ่งเหล่านี้เราสามารถนำมาดัดแปลงผลิตเป็นเกมได้อย่างดี

๖. จากการพูดคุยและสอบถามเด็ก ๆ สรุปได้ว่าการผลิตเกมให้นักเรียนเล่นนั้น หลักการที่ถูกต้องคือ ต้องสอบถามความต้องการ ความชอบ จากเด็กเหล่านั้นก่อน เพราะถ้าคิดเพียงผู้เดียวและประเมินว่าดีที่สุดแล้ว อาจไม่ถูกใจและดีที่สุดสำหรับเด็กก็ได้ ยังมีเด็กอีกมากมายที่มีความสามารถพิเศษในการผลิตเกม ซึ่งเป็นเกมที่เหมาะสมกับวัย ถูกใจเพื่อนรุ่นเดียวกัน ดังนั้นครูบรรณารักษ์ต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตเกม จะทำให้ห้องสมุดมีเกมไว้บริการ และประกอบการเรียนการสอนมากมาย

วิธีผลิต

๑. ขั้นตอนเตรียมการ

๑.๑ อุปกรณ์ ควรเป็นอุปกรณ์ที่ใกล้ตัว หาง่าย แบ่งเป็น

- อุปกรณ์ภายในห้องสมุด เป็นวัสดุ เช่น กระดาษขาว-เทา กระดาษโปสเตอร์ กระดาษปกสี ฯลฯ กรรไกร กาว กาวยางน้ำ ฯลฯ
- อุปกรณ์เหลือใช้ เช่น ลัง กล่องกระดาษ กระดาษโปสเตอร์เหลือใช้ กระดาษแข็งที่เหลือจากการซ่อมหนังสือ ผ้าแลคซัน เชือก ด้ายเย็บหนังสือ ฯลฯ

๑.๒ กำหนดรูปแบบ คือ การนำเกมต้นแบบมาประยุกต์ให้เข้ากับวิชาที่เราต้องการให้
ถอดคล้อยภายใต้จุดประสงค์การเรียนรู้ของวิชานั้นๆ อาจเลือกเพียงจุดประสงค์เดียวก่อนก็ได้ เช่น

แผนที่ ลูกโลก นำมาประยุกต์ใช้กับวิชาสังคมศึกษา

รูปภาพนักวิทยาศาสตร์ นำมาประยุกต์ใช้กับวิชาวิทยาศาสตร์

รูปทรง ตัวเลขต่างๆ นำมาประยุกต์ใช้กับวิชาคณิตศาสตร์

โคลงกลอน รูปภาพ นำมาประยุกต์ใช้กับวิชาภาษาไทย

คำศัพท์ภาษาอังกฤษ นำมาประยุกต์ใช้กับวิชาภาษาอังกฤษ

ฯลฯ

โดยนำมาลอกเลียนแบบเหมือนต้นฉบับ หรือเพียงแต่นำมาดัดแปลงเป็นตัวอย่าง แล้ว
ประยุกต์ใหม่ใส่ข้อความ ตัวเลข ฯลฯ ให้เป็นไปตามความต้องการของเรา

๒. วิธีดำเนินการเล่น

๒.๑ เกมทุกเกมต้องประกอบด้วย

- จุดประสงค์
- อุปกรณ์
- วิธีเล่น
- คำถาม-คำตอบ
- ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)
- เอกสารอ้างอิง (เพิ่มเติม)

๒.๒ ภาชนะบรรจุเกม เกมบางเกมมีส่วนประกอบมากกว่า ๑ ชิ้น จึงต้องมีซอง ถุง กล่อง
บรรจุ เพื่อมิให้กระจัดกระจายหล่นหาย และง่ายแก่การเล่น เก็บรักษา

๒.๓ สถานที่เล่นเกม ห้องสมุดต้องจัดมุม จัดบรรยากาศภายในห้องสมุดให้เป็นสัดส่วนใน
การ

เล่นเกม ดังนี้

- ตู้ใส่เกม ควรเป็นตู้กระจก มีประตูปิดมิดชิด มองเห็นได้ และป้องกันฝุ่นละออง
- ที่นั่งเล่นเกม ควรเป็นที่ที่ค่อนข้างสะดวกสบายเป็นกันเอง อาจใช้เสื่อปูมีเบาะรองนั่ง

๒.๔ สมุดบันทึกการเล่นเกม เพื่อประเมินผลและเก็บสถิติ ทำให้เราทราบว่า เกมลักษณะ
ใดที่นักเรียนชอบ-ไม่ชอบ ต่อไปจะได้มีการปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป ควรมีแบบประเมิน
ผลภาคเรียนละครั้ง

แบบประเมิน

ที่	วัน เดือน ปี	ชื่อผู้ยืม	ชื่อเกม	คืน ลายมือชื่อ	หมายเหตุ แสดงความคิดเห็น

๒.๕ การให้บริการ

ในช่วงพักกลางวัน หรือเวลาที่นักเรียนมีชั่วโมงว่าง โดยมีข้อกำหนดว่า

- ต้องเซ็นชื่อยืมในสมุดยืม
- ต้องรับผิดชอบเล่นเกมอย่างระมัดระวังไม่ให้ชำรุด
- ต้องตรวจตราอุปกรณ์ที่นำไปเล่นเมื่อมาส่งคืนอยู่ครบทุกชิ้น
- ปฏิบัติตามกฎระเบียบและขั้นตอนการเล่นเกม

๓. การประเมินผล

ไม่ว่าจะทำอะไรก็ตามการประเมินผลจะทำให้ทราบข้อบกพร่อง ความต้องการที่แท้จริงของผู้ใช้บริการ ตลอดจนความสนใจที่มีต่อเกมนั้นๆ ดังนั้นจึงควรจะมีแบบประเมินผลท้ายกิจกรรม ๑ แผ่น หรืออาจแจกแบบประเมินก็ได้ และนำผลการประเมินนั้นมาปรับปรุงแก้ไขให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ เกมต่างๆ ที่ผลิตขึ้นมาจะได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นตามลำดับ

ปัญหาในการผลิตเกมและใช้เกมประกอบกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด สรุปได้ดังนี้

๑. การคิดรูปแบบเกม เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับบรรณารักษ์และครูผู้สอนในการคิดและผลิตเกม ดังนั้นจึงอาจจัดหาหรือซื้อจากแหล่งที่ผลิตและจำหน่ายเกม ดังนี้

๑.๑ ศึกษาภัณฑ์พาณิชย์ แผนกสื่อการสอน ส่วนมากมักจะเป็นสื่อการสอนของนักเรียนระดับประถมศึกษา แต่ก็สามารถพิจารณาและคัดเลือกเพื่อนำมาดัดแปลงได้

๑.๒ แผนกของเล่นเด็ก แผนกเครื่องเขียนแบบเรียน ในห้างสรรพสินค้าใหญ่ๆ มักจะมีเกมของเล่นดีๆ จากต่างประเทศมาจำหน่าย หรืออาจมีหนังสือเกมและเครื่องเล่นที่สอนให้ผลิตเองจำหน่าย

๑.๓ ในวารสาร หนังสือพิมพ์ ส่วนใหญ่จะเป็นวารสารที่เน้นให้คนในครอบครัวอ่าน เช่น วารสารขวัญเรือน คอลัมน์ เพื่อเด็ก ปริศนาพาเพลิน เกมตามล่า วารสารสกุลไทย คอลัมน์ เด็กและเยาวชน ห้องสมุดสกุลไทย วารสารสำหรับเด็กโดยเฉพาะ เช่น วารสารไดโนเสาร์ บ้านเด็ก เสียงเด็ก สวนเด็ก เพื่อนเด็ก เด็กก้าวหน้า มุ่งสู่อัจฉริยะ ลับสมองลองปัญญา ตลอดจนวารสารทั่วไปที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน

หนังสือพิมพ์บ้านเมืองฉบับวันอาทิตย์ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มติชน เดลินิวส์ บางกอกโพสต์ Student Weekey ฯลฯ

๒. การวาดรูป เขียนและประดิษฐ์อักษรวิจิตร ผู้ที่ไม่ถนัดย่อมไม่สามารถจัดทำเกมลักษณะนี้ด้วยตนเอง มีวิธีฝึกการจัดทำได้ดังนี้

๒.๑ อักษรขนาดใหญ่ประมาณ ๑-๒ นิ้ว ให้ใช้ตัวอักษรจากหนังสือพิมพ์รายวันหน้า ๑ ซึ่งโดยทั่วไปจะพาดหัวข่าวด้วยตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่เป็นพิเศษ ควรตัดเก็บไว้ให้ครบทุกตัวอักษรทุกรูปแบบ เตรียมไว้สำหรับใช้เป็นอักษรรูปแบบ

๒.๒ ภาพลายเส้น ใช้วิธีถ่ายเอกสารขยายใหญ่ตามความต้องการ ถ้ามีความประสงค์จะให้สวยงามใช้วิธีการถ่ายเอกสารสีซึ่งมีราคาแพง แต่ประหยัดเงินกว่าการนำมาระบายสี

๒.๓ ภาพการ์ตูน ใช้วิธีขยายภาพหรือหาซื้อได้ตามห้างสรรพสินค้าทั่วไปแล้วแต่สภาพของท้องถิ่น

๒.๔ อักษรวิจิตรทั่วไปใช้อักษรลอก (Letter Press) หรืออาจใช้เครื่องช่วยเขียนของช่างเขียนแบบ

๓. ปัญหาและอุปสรรค การให้บริการเกมส่งเสริมการอ่าน จะพบปัญหาและอุปสรรคต่างๆ พอสรุปได้ดังนี้

๓.๑ เกมชำรุดเสียหาย เกมบางเกมเป็นเกมที่นักเรียนสนใจมากเป็นพิเศษ เช่น อาจมีรูปร่างสีล้นสวยงาม ดังนั้นมักจะชำรุดเสียหายหรือถูกขโมยไป ทำให้อุปกรณ์บางชิ้นขาดไปไม่สมบูรณ์ไม่สามารถนำมาเล่นได้

๓.๒ ไม่มีเกมใหม่ๆ มาให้บริการ เกมที่มีจำหน่ายในท้องตลาดหรือผลิตขึ้นมาอาจซ้ำซ้อนและมีวิธีการเล่นคล้ายคลึงกัน ทำให้ผู้เล่นเบื่อหน่ายไม่อยากเล่นอีก ก็จะทำให้มีผู้มาใช้บริการลดน้อยลง

๓.๓ ขาดผู้ผลิตเกม ครูบรรณารักษ์หรือผู้ผลิตเกมอาจขาดทักษะในการผลิตเกม และไม่สามารถจัดซื้อจัดหาเกมมาให้บริการได้อย่างหลากหลาย

๓.๔ ขาดงบประมาณ เกมที่มีจำหน่ายมักมีราคาแพง โดยเฉพาะเกมที่ผลิตจากต่างประเทศ ทำให้ครูบรรณารักษ์ไม่สามารถจัดซื้อมาให้บริการได้

๔. วิธีการแก้ปัญหาและข้อเสนอแนะ จากปัญหาและอุปสรรคที่พบพอสรุปวิธีแก้ปัญหา

ได้ดังนี้

๔.๑ จัดตั้งชมรมหรือชุมนุมเกม นักเรียนบางคนมีความสามารถพิเศษ มีทักษะในการผลิตเกม จะช่วยให้ห้องสมุดมีเกมเพิ่มมากขึ้น นักเรียนกลุ่มนี้จะมีหน้าที่ให้บริการและดูแลรักษาซ่อมแซมเกมให้อยู่ในสภาพดีสามารถให้บริการได้นาน

๔.๒ จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการผลิตเกม ครูบรรณารักษ์อาจจัดกิจกรรมแข่งขันการผลิตเกมหรือกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความสามารถและทักษะการผลิตเกมมาแสดง หรืออาจขอรับบริจาคเกมที่นักเรียนเล่นที่บ้านเรียบร้อยแล้ว และยินดีบริจาคให้ห้องสมุด

๔.๓ จัดกิจกรรมหารายได้พิเศษเพื่อจัดซื้อเกม เกมที่ครูและนักเรียนผลิตขึ้นมาอาจมีคุณภาพและรูปแบบธรรมดา ไม่สวยสะดุดตา หรือไม่ตรงกับความสนใจของนักเรียนเท่าที่ควร กิจกรรมนี้จะทำให้ห้องสมุดมีเกมที่ดีที่น่าสนใจให้บริการมากขึ้น

จากตัวอย่างปัญหาดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาการผลิตและการใช้เกม จึงเป็นหน้าที่ของบรรณารักษ์ที่จะขจัดปัญหาให้หมดไป โดยการแนะนำ ชี้แจง ตักเตือน ฝึกการเล่นเกม เอาใจใส่ติดตามผลให้การใช้เกมเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

เกม ความหมายไปคำศัพท์

เมื่อศึกษาปัญหาแล้วพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เขียนคำศัพท์ไม่ถูกต้องและบอกความหมายของคำศัพท์ที่กำหนดไม่ได้ เนื่องจากนักเรียนไม่ได้ใช้พจนานุกรมประกอบการเรียนในวิชากลุ่มทักษะภาษาไทย นักเรียนค้นคำศัพท์และหาความหมายในหนังสือพจนานุกรมได้ช้าและเกิดความเบื่อหน่ายในบทเรียน และเมื่อได้ทดลองนำวิธีการเรียนเปิดพจนานุกรมมาใช้ในห้องสมุด นักเรียนสามารถเปิดพจนานุกรมได้เร็วขึ้นเป็นลำดับ การสอนแนะนำให้นักเรียนรู้จักใช้พจนานุกรมเป็นส่วนหนึ่งของห้องสมุดที่ควรจัดทำและเป็นการเสนอหนังสือรูปแบบหนึ่ง

การจัดทำเกมความหมายไปคำศัพท์ให้นักเรียนใช้แข่งขันเป็นกิจกรรมเชื่อมโยงไปสู่การฝึกปทานุกรม พจนานุกรม และเป็นการศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง

ตัวอย่างเกมความหมายใบคำศัพท์

หมวด ก	
ความหมายนำ	คำศัพท์ที่ตอบ
๑. วัยกำลังรุ่น	(กำดัด)
๒. เลือดที่ออกทางจมูก	(กำเดา)
๓. ควบคุมดูแล	(กำกับ)
๔. หีบที่ทำด้วยเหล็กหนาสำหรับใส่เงิน	(กำปั่น)
๕. ไร่บิดามารดาเลี้ยงดูตั้งแต่เล็ก	(กำพร้า)
๖. เครื่องกันที่ก่อด้วยอิฐ ดิน หิน	(กำแพง)
๗. เทือกเขาเหล้ากอ	(กำพืด)
๘. ธาตุสีเหลืองติดไฟง่าย	(กำมะถัน)

วิธีทำ ตัดกระดาษโปสเตอร์แข็งให้มีขนาดตามต้องการ (๓๐ X ๒๒ ซม.) เขียนความหมาย และคำศัพท์ที่ต้องตอบดังตัวอย่างลงในกระดาษวาดเขียนที่มีขนาดเล็กกว่า ผนึกลงไปด้านหลัง ด้านหน้าใช้หมายเลขเป็นตัวกำกับชุดและควรทำไม่น้อยกว่า ๑๐ ชุด

วิธีเล่น

๑. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละไม่เกิน ๖ คน (ในกรณีนักเรียนเข้าใช้บริการครั้งละ ๑ ห้องเรียน อาจใช้เป็นเกมแข่งขันกลางแจ้งหรือเวทีใหญ่ของโรงเรียนได้)
๒. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทน กลุ่มละ ๒ คน เข้าแข่งขันเกม
๓. ให้ตัวแทนเลือกบัตรเกม กลุ่มละ ๑ ชุด จากตัวเลขที่กำหนดไว้หน้าบัตร
๔. กำหนดกติกา ดังนี้
 - ๑) กำหนดเวลา.....นาที/ ๑ ชุด (ขึ้นอยู่กับจำนวนคำศัพท์)
 - ๒) ให้คนที่หนึ่ง อ่านความหมายได้ ๒ ครั้ง คนที่ ๒ บอกคำศัพท์
 - ๓) พยางค์แรกของคำศัพท์ คือแนวตอบพยางค์แรกของคำศัพท์ทั้งหมดในชุดเดียวกัน
 - ๔) หมดเวลาที่กำหนดถือเกณฑ์ตัดสินคำที่ตอบถูก
 - ๕) เสร็จสิ้นการแข่งขันให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดค้นคว้าหาความหมายจากหนังสือ ปทานุกรม หรือพจนานุกรมที่กำหนด

ใบงานที่ ๑

ให้เขียนคำศัพท์จากความหมายที่กำหนดให้ โดยสืบค้นจากพจนานุกรมฉบับนักเรียนขององค์การคำครูสภา กำหนดเวลา ๒ นาที (หรือตามความเหมาะสมกับวัยผู้เรียน) เขียนชุดอักษรที่สืบค้นด้วย

ชุดที่ _____ หมวด _____	
ความหมายนำ	คำศัพท์ที่ตอบ
๑. ทำให้ไม่สะดวก ทำให้ติดขัด	
๒. ไม่ยอมทำตาม ไม่ตกลง ไม่ไป	
๓. กระดากอาย	
๔. โกรธเพราะถูกขัดใจ	
๕. ส่ง ลูก เมีย มาใช้งานแทนดอกเบี๊ยะ	
๖. เรือที่มีฝักันโดยเอาไม้ไผ่ชีกมาสอดขัดกัน	
๗. ถ่ายปัสสาวะไม่ออก	
๘. ทำที่ปักบนต้นไม้กลางป่า	
๙. คอยป้องกันข้าศึกชั่วคราว ขวางไว้ก่อน	
๑๐. ฎให้เรียบ ฎให้ผ่อง ฎให้ขึ้นเงา	

ใบงานที่ ๒

คำชี้แจง

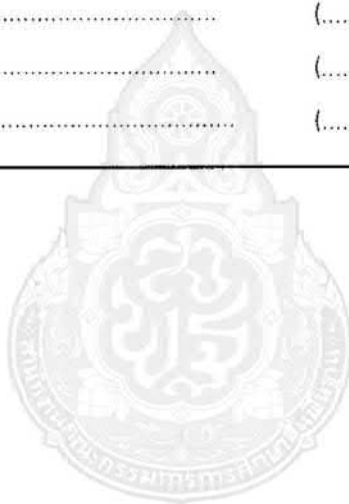
- ให้ฝึกค้นความหมายและคำศัพท์ บันทึกในกรอบที่กำหนดให้ โดยเลือกกลุ่มอักษรตามที่หยิบฉลากได้ คือ อักษร _____ จำนวน ๑๐ คำ เวลา ๑๐ นาที
- ให้ฝึกใบงานลงบนด้านหลังกระดาษโปสเตอร์ที่เตรียมไว้ ในกรณีผลงานดีเด่นถูกต้องควรเเกการเป็นแบบอย่าง

ชุดที่ _____ หมวด _____

ความหมายนำ

คำศัพท์ที่ตอบ

๑.....	(.....)
๒.....	(.....)
๓.....	(.....)
๔.....	(.....)
๕.....	(.....)
๖.....	(.....)
๗.....	(.....)
๘.....	(.....)
๙.....	(.....)
๑๐.....	(.....)

เกมเสน่ห์คำไทย

ประกอบวิชา ภาษาไทย
 ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๑
 จำนวนผู้เล่น ๑ คน หรืออาจมากกว่า (เล่นเป็นกลุ่ม)

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เรื่องวรรณยุกต์และคำศัพท์ในภาษาไทย
๒. เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการเลือกคำในภาษาไทยมาเล่นเกม
๓. เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจและรักในการเรียนวิชาภาษาไทย

อุปกรณ์

๑. กระดาษโปสเตอร์แข็ง
๒. กรรไกร
๓. กระดาษกาวย่นสีต่างๆ
๔. ปากกาเมจิกขนาด ๐.๒
๕. สติกเกอร์ภาพการ์ตูนต่างๆ
๖. ซองพลาสติกสำหรับเก็บเกม

วิธีดำเนินการ

๑. กระดาษโปสเตอร์แข็ง ตัดขนาด ๗' X ๑๐" จำนวน ๖ แผ่น
๒. ปิดขอบกระดาษด้วยกระดาษกาวย่นสีสด ทั้ง ๔ ด้าน
๓. แผ่นที่ ๑ เขียนวิธีเล่น
 - แผ่นที่ ๒ แบบทดสอบก่อนการเล่น (พร้อมเฉลยด้านหลัง)
 - แผ่นที่ ๓-๕ เป็นคำถาม พร้อมเฉลยด้านหลัง
 - แผ่นที่ ๖ แบบทดสอบหลังการเล่น (พร้อมเฉลยด้านหลัง)
๔. ตกแต่งแผ่นกระดาษทั้ง ๖ แผ่นด้วยสติกเกอร์ เพื่อความสวยงาม
๕. บรรจุในซองพลาสติก

วิธีเล่น

๑. เล่นคนเดียว หรือเป็นกลุ่ม กลุ่มละ ๒-๓ คน
๒. ทำแบบทดสอบก่อนเล่นเกม เพื่อเป็นการนำเข้าสู่การเล่นต่อไป ดูเฉลยด้านหลัง
๓. อ่านคำกลอนทั้งบทเพื่อให้เข้าใจความหมายรวม
๔. ดูว่าควรเติมคำลงในช่องว่างเพื่อให้ได้ความหมาย คำที่เติมต้องใช้รูปพยางค์ และสระเดียวกัน ต่างกันแต่รู้วรรณยุกต์เท่านั้น
๕. ดูเฉลยเพื่อตรวจความถูกต้อง
๖. ทำแบบทดสอบหลังการเล่นเกม
๗. เพื่อความสนุกสนาน อาจจับเวลาแข่งขันกันหาผู้ชนะ

วิธีประเมินผล

๑. จากคะแนนการแข่งขัน คะแนนก่อน-หลังเล่นเกม
๒. สังเกตความสนใจของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

๑. อาจให้นักเรียนช่วยกันคิดหาคำต่างๆ และช่วยกันแต่งกลอนเพื่อเติมคำถามอีก โดยใช้หนังสือพจนานุกรมช่วย
๒. นอกจากรูปแบบของพยางค์ สระ วรรณยุกต์แล้ว อาจให้นักเรียนหาความหมายอื่นๆ ในภาษาไทยมาประยุกต์ดัดแปลงคิดเกมอื่นเพิ่มเติมอีก
๓. อาจแข่งขันประกวดการผลิตเกมลักษณะนี้ เพื่อให้นักเรียนมีทักษะเพิ่มขึ้น

ตัวอย่างเกม

๑

เสน่ห์คำไทย

วิธีเล่น

๑. อ่านคำกลอนทั้งบทเพื่อให้เข้าใจความหมายรวม
๒. ดูว่าควรเติมคำใดลงในช่องว่างเพื่อให้ได้ความหมายคำที่เดิม
ต้องใช้รูปพยัญชนะและสระเดียวกัน ต่างกันแต่รูปวรรณยุกต์เท่านั้น
๓. ดูเฉลยเพื่อตรวจความถูกต้อง
๔. กรุณาทำแบบทดสอบก่อน-หลังเล่นเกมด้วย

๒

แบบทดสอบก่อนการเล่นเกม

เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง

๑. เด็กวิ่งไล่จับกันรอบ.....แล้วใช้.....กระทุ้งจังหระ

ก. เส้า, เส้า	ข. เส้า, เส้า
ค. เส้า, เส้า	ง. เส้า, เส้า
๒. เขาใช้.....ถ่ายรูป.....ใส่.....

ก. กลอง, กล้อง, กล้อง	ข. กล้อง, กลอง, กล้อง
ค. กล้อง, กล้อง, กลอง	ง. กล้อง, กลอง, กล้อง
๓. นก.....บินจนหมด.....

ก. แร้ง, แร้ง	ข. แร้ง, แร้ง
ค. แร้ง, แร้ง	ง. แร้ง, แร้ง

เฉลย

๑. ง

๒. ค

๓. ง

แบบทดสอบก่อน-หลังการเล่นเกม

เลือกข้อที่ถูกต้อง เติมคำลงในช่องว่าง

๑. เด็กวิ่งไล่จับกันรอบ.....แล้วใช้.....กระทุ้งจิ้งหรีด

ก. เสา, เสา

ข. เสา, เสา

ค. เสา, เสา

ง. เสา, เสา

๒. เขาใช้.....ถ่ายรูป.....ใส่.....

ก. กล้อง, กล้อง, กล้อง

ข. กล้อง, กล้อง, กล้อง

ค. กล้อง, กล้อง, กล้อง

ง. กล้อง, กล้อง, กล้อง

๓. นัก.....บินจนหมด.....

ก. แรง, แรง

ข. แรง, แรง

ค. แรง, แรง

ง. แรง, แรง

๔. คนขายของเห็นคน.....มา.....ของจึงโก่งราคาสูง

ก. ชื้อ, ชื้อ

ข. ชื้อ, ชื้อ

ค. ชื้อ, ชื้อ

ง. ชื้อ, ชื้อ

๕. คนเพิ่ง.....เมาอย่าเอามา.....บ้าน

ก. สร้าง, สร้าง

ข. สร้าง, สร้าง

ค. สร้าง, สร้าง

ง. สร้าง, สร้าง

๖. ผุง.....,,น้ำ

ก. ทอง, ทอง, ทอง

ข. ทอง, ทอง, ทอง

ค. ทอง, ทอง, ทอง

ง. ทอง, ทอง, ทอง

๗. เขาใช้ไม้.....เพื่อ.....คนออก

ก. กั้น, กั้น

ข. กั้น, กั้น

ค. กั้น, กั้น

ง. กั้น, กั้น

เฉลย

๑. ง

๒. ค

๓. ง

๔. ก

๕. ง

๖. ก

๗. ง

๓

เราตักน้ำจาก.....รดพลุสวน
 เรียกจำนวนทีละสองต้อง.....เขา
 นั่งเขา.....คุณงนคนซึ่มเขา
 คำใดเขาเอกโทโสใช้ถูกเอย

ด้านหน้า

เฉลย

คู คู่ คู้

- คู (น.) ร่องน้ำที่ขุดขึ้นเพื่อเป็นเครื่องกีดขวาง ป้องกัน
 หรือเพื่อเก็บน้ำไว้ใช้ เป็นต้น เช่น คูเมือง คูสวน
 คู่ (ว.) จำนวนที่หารด้วยสองลงตัว
 คู้ (ก.) ตรงกันข้ามกับเหยียด, งอเข้า

ด้านหลัง

๕

คนดี.....ให้จังหวัดปะปะโตน

โปรดอย่าโยน.....นี้มีแก้วอยู่

ช่างถ่ายรูปชื่อ.....มาแพ่งนำดู

ใส่เอกโทต้องรู้ความหมายเอย

ด้านหน้า

เฉลย

กลอง กล้อง กล้อง

กลอง (น.) เครื่องตีมีลักษณะกลมกลวงขึงด้วยหนัง

กล้อง (น.) ภาชนะใส่สิ่งของรูปกลมหรือเหลี่ยมมีฝาปิด

กล้อง (น.) วัตถุลักษณะยาวกลวงตลอด, เครื่องใช้ที่

ประกอบด้วยเลนส์สำหรับถ่ายภาพ

ด้านหลัง

๕

เราเรียกปีเป็น.....เขากำหนด
 ต้องคอยจดคำบอก.....เขาพูดคล้อง
 หมูเป็น.....เลี้ยงไว้ขายได้เงินทอง
 เอกโทต้องใช้แม่นยำทุกคำเอ่ย

ด้านหน้า

เฉลย

เลา เล้า เล้า
 เลา ลักษณะนามเรียกเครื่องเป่าที่มีลักษณะยาวตรง
 และกลมอย่าง ปี ขลุ่ย เช่น ปีเลาหนึ่ง
 เล้า (ก.) พูดหรือบอกเรื่องราวให้ผู้อื่นฟัง, ท่องป่น
 เล้า (น.) คอกสำหรับสัตว์ เช่น เป็ดและหมูอยู่

ด้านหลัง

แบบประเมิน เกมเสน่ห์คำไทย

ท่านเห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้เพียงใด

รายการประเมิน	เกณฑ์		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. ส่งเสริมทักษะทางภาษาด้าน ฟัง พูด อ่าน เขียน			
2. ส่งเสริมการอ่านประกอบวิชาภาษาไทย			
3. พัฒนาความรู้ทางด้านภาษาไทย			
4. ฝึกการสังเกต เปรียบเทียบคำในภาษาไทย			
5. ลักษณะของเกมน่าสนใจ			
6. สามารถเล่นได้ทุกสถานที่ทุกโอกาส			
7. ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน			

ข้อเสนอแนะและแสดงความคิดเห็น

1. _____
2. _____
3. _____

ขอบคุณที่ตอบแบบประเมิน

เกมดิวอี้โบนัส

รูปแบบในการจัด

การจัดกิจกรรมนันทนาการประเภทนี้ สามารถจัดบนเวทีเพื่อความสนุกสนานควบคู่กันไ
กับความรู้เรื่องเลขหมู่ โดยเลียนแบบรายการเกมโชว์ของสถานีโทรทัศน์และนำมาประยุกต์ให้เข้ากับ
เนื้อหาของห้องสมุด การจัดเตรียมกิจกรรมมีดังนี้

๑. ผู้จัดเตรียมอุปกรณ์และสถานที่ในการเล่น
 - ๑.๑ ชุดเกมที่จะใช้เล่น
 - ๑.๒ สถานที่
 - ๑.๓ การจัดอุปกรณ์ประกอบการเล่น
๒. วิธีดำเนินรายการในการจัดกิจกรรม
 - ๒.๑ ผู้ดำเนินรายการบอกจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรม
 - ๒.๒ แจกกติกาการเล่น
 - ๒.๓ ดำเนินรายการแข่งขัน
 - ๒.๔ มอบรางวัลผู้ชนะการแข่งขัน
 - ๒.๕ ถ่ายภาพผู้เข้าร่วมแข่งขันและผู้ดำเนินรายการ

เกมดิวอี้โบนัส

๑. จำนวนผู้เล่น ๕ คน
๒. วัตถุประสงค์
 - ๒.๑ เพื่อใช้เป็นสื่อในการสอนเรื่องการจัดหมู่หนังสือระบบทศนิยมของดิวอี้
 - ๒.๒ เพื่อใช้เป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมห้องสมุด
 - ๒.๓ ส่งเสริมและสร้างความสนใจเรื่องการใช้ห้องสมุด
 - ๒.๔ ผ่อนคลายความตึงเครียด
๓. อุปกรณ์
 - ๓.๑ กระดาษแข็งเบอร์ ๒๔ ตัดขนาด ๑๒" x ๑๕" จำนวน ๓๒ แผ่น
 - ๓.๒ กระดาษโปสเตอร์สีชนิดบาง ตัดขนาด ๑๒" x ๑๕" จำนวน ๖๔ แผ่น (ใช้กระดาษ สี สีสละ ๓๒ แผ่น)
 - ๓.๓ กาวลาเทกซ์ กรรไกร ปากกา ดินสอ สีเมจิก
 - ๓.๔ ไฟกดสำหรับเล่นเกม ๕ จุด หรือหมอนการ์ตูน
 - ๓.๕ คำถามเรื่องการจัดหมู่หนังสือระบบทศนิยมของดิวอี้ ๑๐ คำถาม พร้อมเฉลย

๓.๖ ตารางการให้คะแนน (อาจเขียนบนกระดาน หรือบนกระดานดำก็ได้)

๓.๗ กริ่งบอกเวลา

๓.๘ นาฬิกาจับเวลา

๓.๙ แผ่นป้ายใบคำ ๒ ชุด ชุดละ ๑๐ คำ

๓.๑๐ แก้ว ๕ ตัว

๓.๑๑ ไมโครโฟน ๑ หรือ ๒ ตัว

๓.๑๒ รถแก่งคั่นงาม ๑ คัน (รถเด็กเล่น)

๓.๑๓ ปฏิทินตั้งโต๊ะที่เลิกใช้แล้ว ๒ ชุด

๓.๑๔ ของรางวัลต่างๆ

๔. การผลิตอุปกรณ์

๔.๑ การผลิตอุปกรณ์แผ่นป้าย

๔.๑.๑ นำกระดาษแข็งเบอร์ ๒๔ ที่ตัดไว้ทั้ง ๓๒ แผ่น แบ่งเป็น ๒ ชุด ชุดละ ๑๖ แผ่น

๔.๑.๒ นำกระดาษโปสเตอร์สีชนิดบางที่ตัดไว้ทั้ง ๖๔ แผ่น มาฉีกบนกระดาษแข็ง ทั้ง ๒ ชุด เช่น ชุดที่ ๑ สีชมพู ชุดที่ ๒ สีฟ้า

๔.๑.๓ เขียนเลขหมู่หนังสือระบบทศนิยมของดิวอี้ ๐๐๐-๙๐๐ และสัญลักษณ์ ประเภทของหนังสือที่เพิ่มเติม (ชุดที่ ๑)

๐๐๐	๑๐๐	๒๐๐	๓๐๐	๔๐๐	๕๐๐	๖๐๐
๗๐๐	๘๐๐	๙๐๐	น.	บ.	อ.	ย.
		ร.ส.		Dewey Bonus		

๔.๑.๔ เขียนความหมายของเลขหมู่หนังสือ ๑๐ หมวดใหญ่ และประเภทของ หนังสือเพิ่มเติมให้ตรงกับข้อ ๔.๑.๓

เบ็ดเตล็ด	ปรัชญา	ศาสนา	สังคมศาสตร์	ภาษาศาสตร์	วิทยาศาสตร์
วิทยาศาสตร์ ประยุกต์	ศิลปะ และการบันเทิง	วรรณคดี	ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์		
นวนิยาย	แบบเรียน	อ้างอิง	เยาวชน	เรื่องสั้น	The Winer

ตัวอย่างคำถามเรื่องการจัดหมู่หนังสือระบบทศนิยมของดิวอี้และเรื่องความรู้ทั่วไป
เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดจำนวน ๑๐ ข้อ

๑. ส่วนใดของหนังสือที่บอกชื่อผู้แต่ง
 - ก. คำนำ
 - ข. หน้าปกใน
 - ค. สารบัญ
๒. หนังสือสารานุกรมจัดอยู่ในหนังสือประเภทใด
 - ก. หนังสือภาพ
 - ข. หนังสืออ้างอิง
 - ค. หนังสือเยาวชน
๓. หนังสือเรื่อง “สมุนไพรรู” จัดอยู่ในหมวดใด
 - ก. ๓๐๐ สังคมศาสตร์
 - ข. ๖๐๐ วิทยาศาสตร์ประยุกต์
 - ค. ๐๐๐ เบ็ดเตล็ด
๔. พระยาอนุมานราชธนจัดเป็นบุคคลสำคัญด้านใด
 - ก. โบราณคดี
 - ข. การศึกษา
 - ค. วิทยาศาสตร์
๕. สิ่งที่ไม่ใช่บริการของห้องสมุด
 - ก. บริการตอบคำถาม
 - ข. บริการเช่าหนังสือ
 - ค. บริการหนังสือจอง
๖. นักเรียนจะหาหนังสือได้อย่างรวดเร็วด้วยวิธีใด
 - ก. Librarian
 - ข. Library
 - ค. Lization
๗. ข้อใดเป็นระเบียบการใช้ห้องสมุด
 - ก. ไม่พูดคุยเสียงดัง
 - ข. ผู้เป็นสมาชิกเท่านั้นจึงจะยืมหนังสือได้
 - ค. ไม่นำอาหารเข้าไปรับประทาน
๘. หนังสือประเภทใดที่อนุญาตให้อ่านเฉพาะในห้องสมุด
 - ก. หนังสือนวนิยาย
 - ข. หนังสืออ้างอิง
 - ค. หนังสือสารคดีทั่วไป
๑๐. จากคำถาม ๙ ข้อ ตัวเลือกข้อใดถูกต้องมากที่สุด
 - ก. ข้อ ก.
 - ข. ข้อ ข.
 - ค. ข้อ ค.

(เฉลย...ความลับ...ข้อ ข. ทั้งหมด)

๔.๒ วิธีผลิตอุปกรณ์ ชุดไปคำ

๔.๒.๑ นำกระดาษสีชนิดบางตัดขนาดเล็กกว่าปฏิทินตั้งโต๊ะพอสมควร จำนวน ๓๐ แผ่น แล้วฉีกครึ่งบนปฏิทิน ๒ ชุด ชุดละ ๒๐ แผ่น

เมืองทอง

กระดาษสี
ปฏิทิน

๔.๒.๒ เขียนคำใบ้ที่เตรียมไว้ลงบนปฏิทินในข้อ ๑ ทั้งหมด

ตัวอย่าง

คำใบ้ชุดที่ ๑

๑. เมืองทอง
๒. ฟาร์ม
๓. ชูด้วยน้ำ
๔. รถจักรยาน
๕. โทรศัพท์มือถือ
๖. น้ำเชื่อม
๗. ผีเสื้อสีขาว
๘. กลองยาว
๙. พวงกุญแจ
๑๐. ภูเขาไฟระเบิด

คำใบ้ชุดที่ ๒

๑. อาบน้ำ
๒. ทะเลสีสวย
๓. เป้านั้นจั้น
๔. รดสามล้อ
๕. กล้องถ่ายรูป
๖. ลูกกุญแจ
๗. รองเท้ายาง
๘. มะพร้าวกะทิ
๙. ปากไก่
๑๐. ถูหนัง

๕. วิธีเล่นเกม

๑. ผู้ดำเนินรายการเชิญผู้เข้าร่วมแข่งขันนั่งประจำที่ ณ แทนสำหรับกดไฟสัญญาณ
 ๒. ผู้ดำเนินรายการแนะนำผู้เข้าแข่งขันพร้อมทั้งแจ้งกติกาการเล่น ให้เข้าใจพร้อมกัน
- ทุกฝ่ายทั้งผู้เข้าแข่งขันและผู้ชม และดำเนินรายการดังนี้

๒.๑ ผู้ดำเนินรายการอ่านคำถาม ๒ ครั้ง

๒.๒ ผู้เข้าแข่งขันตอบคำถาม ๑๐ ข้อโดยใช้ความเร็วในการกดแป้นไฟสัญญาณ เมื่อได้ยินคำว่า “กด” จากผู้ดำเนินรายการ ผู้เข้าแข่งขันที่กดก่อนคำสั่งให้กดถือว่าโมฆะ ผู้แข่งขันเหลืออยู่มีสิทธิเล่นเกมต่อไป

๒.๓ ผู้เข้าแข่งขันทดลองกดสัญญาณไฟพร้อมกัน ๑ ครั้ง

๓. เริ่มแข่งขันโดยดำเนินการตามกติกาจนครบ ๑๐ ข้อ รวมคะแนนผู้แข่งขัน ผู้ที่ได้คะแนนน้อยที่สุดจะได้รับของที่ระลึกเล็กๆ น้อย และเชิญพักผ่อนตามอัธยาศัย

๔. ผู้เข้าแข่งขันที่เข้ารอบทั้ง ๔ คน จับคู่เพื่อใบ้คำ

๕. ผู้ดำเนินรายการชี้แจงกติกาใบ้คำดังนี้

๕.๑ คำใบ้มี ๒ ชุด ชุดละ ๑๐ คำ ใช้เวลาชุดละ ๑๕ วินาที

๕.๒ ผู้ช่วยผู้ดำเนินรายการจะกดกริ่งเมื่อหมดเวลา

๖. ผู้ช่วยผู้ดำเนินรายการให้ผู้เข้าแข่งขันทั้ง ๒ คู่ เลือกชุดใบ้คำ เพื่อให้ทราบว่าคุณได้ชุดใด ใบ้คำชุดใด

๗. เชิญผู้แข่งขันที่ได้ชุดใบคำชุดที่ ๑ เข้านั่งประจำที่ ตกลงกันเองว่าใครจะเป็นผู้ไปค์ และใครจะเป็นผู้ตอบ

๘. เชิญผู้เข้าแข่งขันที่ได้ชุดใบคำชุดที่ ๒ เข้านั่งประจำที่ ตกลงกันว่าใครจะเป็นผู้ไปค์ และใครจะเป็นผู้ตอบ

๙. คู่ที่ได้คะแนนมากจะเป็นคู่ที่ได้เข้ารอบต่อไป

๑๐. เชิญผู้แข่งขันทั้ง ๒ คน แข่งขันจับคู่เลขหมู่หนังสือให้ถูกต้องจำนวน ๓ คู่ โดยใช้เวลานาที ใครได้ก่อนให้วิ่งมาจุดนัดพบ สรุปผู้ชนะเป็นผู้ได้ The Winner ได้เข้าแข่งขันรอบ Dewey Bonus

๑๑. ผู้ช่วยผู้ดำเนินรายการคนที่ ๑ นำแผ่นป้ายชุดเลขหมู่ ชุดที่ ๑ สลับไปมาแล้วให้ผู้เข้าแข่งขันเลือกออกมา ๕ แผ่น นำไปวางคว่ำไว้ (โดยไม่ให้ใครเห็นข้อมูลในแผ่นและเรียงเป็นแถว)

๑๒. ผู้ช่วยผู้ดำเนินรายการคนที่ ๒ นำแผ่นป้ายความหมายของเลขหมู่หนังสือชุดที่ ๒ มาให้ผู้เข้าแข่งขันเลือก ๕ แผ่น โดยดึงออกทีละแผ่น แสดงให้ผู้ชมดูแล้ววางอย่างเปิดเผย (ผู้ดำเนินรายการประกาศเข้าใจให้ผู้ชมช่วยกันเชียร์ผู้เข้าแข่งขันเพื่อความสนุกสนานร่วมกัน)

๑๓. ผู้ดำเนินรายการให้ผู้เข้าแข่งขันเปิดป้ายที่วางคว่ำไว้เพื่อลุ้นทีละแผ่นว่าตรงกับแผ่นป้ายชุดที่ ๒ หรือไม่ ถ้าได้ ๓ คู่ จึงจะได้รับรางวัลมอบ Dewey Bonus เป็นรถยนต์คันงาม ๑ คัน (สำหรับเด็กเล่น)

๑๔. ระหว่างเปิดป้ายผู้ดำเนินรายการเสริมความรู้เรื่องการจัดหมู่หนังสือระบบทศนิยมของดิวอี้ให้ผู้ร่วมกิจกรรมทราบควบคู่กันไป

๑๕. เชิญผู้บริหาร หรืออาจารย์ที่มาร่วมชมกิจกรรม หรือประธานชุมนุมห้องสมุดเป็นผู้มอบรางวัล

๑๖. ผู้ดำเนินรายการกล่าวขอบคุณผู้ร่วมกิจกรรมก่อนจบรายการ

๖. การวัดและประเมินผล

๖.๑ สังเกตความสนใจของผู้ร่วมกิจกรรม

๖.๒ คะแนนการแข่งขันของผู้เข้าแข่งขันรายบุคคล

๖.๓ แบบประเมินผล

การใช้เพลงเพื่อนำไปสู่การอ่าน

เพลงที่เกี่ยวกับห้องสมุดที่นำมาจัดพิมพ์จำนวน ๑๔ เพลง คือ เชิญเข้าห้องสมุด ห้องสมุดของเรา ห้องสมุดสวยงาม ใฝ่หาความรู้ เราชักการอ่าน มุมเด็ก เพลงแห่งความรู้ เรียนรู้เองได้ อย่าปล่อยเวลาว่าง ห้องสมุดเพื่อปวงชน เพื่อนใจ ห้องสมุดสร้างปัญญา ห้องสมุดมีค่าอนันต์ และ ห้องสมุดสุดล้ำค่า เป็นบทประพันธ์ของ นายณรงค์ รุทธิอาภา ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนึ่งสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ส่วนเพลงสุดท้ายคือเพลงงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ “ปัญญาสดใส โลกสดใส ด้วยหนังสือ” แต่งคำร้องโดยนางเยาวลักษณ์ ผลประเสริฐ แต่งทำนองโดยนายธนิต ผลประเสริฐ

เพลงเชิญเข้าห้องสมุด

สร้อย...

เชิญมาพักผ่อนหย่อนใจ

หาความรู้ได้ในห้องสมุด

จัดไว้ให้ดีที่สุด

สดใสใจใสที่สุด

ห้องสมุดยินดีต้อนรับ (ซ้ำ)

มีบริการจัดสรรไว้เต็มที่

หนังสือดีมีคุณค่าเหลือคณานับ

มีบรรยากาศผ่อนคลายด้วยจัดประดับ

มาหาความรู้มากหลายจิตใจเบิกบาน...สร้อย

มีมุมของเด็กเล็กได้มีความสุข

มีความสนุกมากหลายให้ได้รับ

มีเกมการเล่นหุ่นภาพนิ่งทุกสิ่งเสร็จสรรพ

เหลือที่จะนับกิจกรรมดีดีมีคุณค่าเอ๋ย...สร้อย

เพลงห้องสมุดของเรา

ห้องสมุดเป็นของเราทุกคน

มีคุณค่าล้ำเหลือรำพัน

ให้บริการงานศึกษาสัมพันธ์

โปรดช่วยกันอย่าทำลาย

ห้องสมุดสุดสวยงามขึ้นตา
 บรรยากาศพาให้สบาย
 รื่นรมย์ร่มเย็นเป็นที่พักใจกาย
 ช่วยผ่อนคลายให้สุขสันต์
 รักการอ่านหนังสือได้
 คั่นคว้าสิ่งใดมีให้ทั้งนั้น
 น้ำใจไมตรีมีอยู่ทั่วกัน
 บริการสร้างสรรค์เพื่อชีวิ
 ห้องสมุดเป็นของเราทุกคน
 มีคุณค่าล้นนะคนดี
 โปรดมาใช้กันมาสร้างสรรค์ชีวิ
 ให้คุ้มกับที่จัดบริการ

เพลงห้องสมุดสวยงาม

ห้องสมุดสวยงาม
 ทุกยามเพลินตาน่าดู
 มีนิทานความรู้ ภาพสวยหรือชวนดูชวนอ่าน
 มีกิจกรรมน้อมนำดวงใจเบิกบาน
 เรายรักการอ่านชีวิตขึ้นบานด้วยห้องสมุดเอ๋ย

เพลงไฝหาความรู้

เกิดมาเป็นคนควรสมบูรณ์เพิ่มพูนปัญญา
 ต้องไฝหาวิชาศึกษาดีนรร
 ยากจนแค่ไหนอย่าได้อับจน
 ห้องสมุดมีให้ทุกคนคั่นคว้าเองได้

ผู้ใดพากเพียรเรียนทุกยามความรู้ันนา
 ได้สร้างสรรค์ปัญญาล้ำเลิศไกล
 อย่าปล่อยชีวิตล่องลอยเรื่อยไป
 ห้องสมุดมีให้พักใจ สุขสันต์ทุกเวลา
 เชิญมาพักผ่อนหย่อนใจ
 ความรู้มีให้มากมายเหลือคณา
 บรรยากาศสดชื่นตี่นตา
 หนังสืออนานาพาท่องโลกไกล
 เกิดมาเป็นคนควรสมบูรณ์เพิ่มพูนปัญญา
 ต้องใฝ่หาวิชาศึกษากันไป
 ยากจนแค่ไหนอย่าได้จนใจ
 ห้องสมุดจะสร้างสรรค์ให้แจ่มใสกลมเป็นคนสมบูรณ์

เพลงเรารักการอ่าน

ห้องสมุดสร้างสรรค์	ทุกวันเรารักการอ่าน
จิตใจของเราเบิกบาน (ซ้ำ)	มีทั้งนิทานความรู้มากมาย
บรรณารักษ์ใจดี	เราเป็นสุขสบาย
หนังสือนั้นมีมากมาย	สุขใจสุขกายได้ความรู้เอย

เพลงมุมเด็ก

ห้องสมุดเรานั้น สร้างสรรค์คุณภาพชีวิต
 ทำให้มีความคิด ชีวิตได้พัฒนา
 มุมเด็กสวงามนั้กหนา เด็กๆ มีชีวิตชีวา
 ทุกสิ่งล้ำค่าหรรษาจริงเอย (ซ้ำ)
 มีบริการสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา
 มากมายนั้กหนา หนังสือจัดมาเหลือจะเอย
 สนุกสุขสันต์จริงเอย (ซ้ำ)
 อย่ามัวละเลยไปห้องสมุดกัน (ซ้ำ)

มีกิจกรรมชั้นนำทำให้เรียนรู้
หนังสือภาพงามหรูให้ความรู้สนุกทุกวัน
จงมาช่วยกันรักษาสรรค์ห้องสมุดเรา

เพลงแห่งความรู้

อ่านหนังสือที่ดีมีคุณค่า	ช่วยพัฒนาดวงจิตชีวิตแห่งตน
ผลิตเพลินเจริญใจได้ฝึกฝน	มีความรู้มากล้นในห้องสมุดเรา
โลกนี้กว้างใหญ่ไพศาล	ชีวิตอีกนานศึกษาเขียนอ่านไม่เียงเผลา
ห้องสมุดมีให้ค้นคว้าหาความรู้เอา	ทุกซีกปลายหยาบไคร้เข้าห้องสมุดสุดจะผลิตเพลิน

เพลงเรียนรู้เองได้

อยากมีความรู้ถึงไม่มีครูเรียนรู้ได้เอง
เราจะเป็นคนเก่งเรียนรู้ได้เองด้วยห้องสมุด
ว่างงานเราก็ไม่เหงา เดินเข้าในห้องสมุด
สบายใจที่สุด เข้าห้องสมุดอ่านได้มากมาย
ได้อ่านได้รู้เหมือนดังมีครูเรียนรู้สบาย
ความรู้มีมากมาย ค้นคว้าหาอ่านได้ สุขใจจริงเอย

เพลงอย่าปล่อยเวลาว่าง

อย่าปล่อยเวลาว่างเปล่า
อย่ามัวเฝียบเหงาหรือทุกข์
มาอ่านมาเขียนคิดค้น
ห้องสมุดสำหรับทุกคนควรสนใจ
ความรู้รูปภาพนิยาย มากมายบริการจัดไว้
เรามาพักผ่อนหย่อนใจ ศึกษาหาอ่านได้ทุกครา

อย่าปล่อยเวลาว่างเปล่า
อย่ามัวเจียบเหงาเขลาปัญญา
มาอ่านมาเขียนค้นคว้า
ห้องสมุดเป็นแหล่งวิชาก้าวหน้าเอย

เพลงห้องสมุดเพื่อปวงชน

เรื่องความรู้คู่กับชีวิตเรา	จะไม่โง่เขลาเราต้องหมั่นเสาะหา
อ่านเขียนเล่าเรียนค้นคว้า	ศึกษาหาวิชาเกิดปัญญาสมบูรณ์
ห้องสมุดสุดแสนจะดี	ความรู้มากมีอยู่บริบูรณ์
เชิญใฝ่หาวิชาเพิ่มพูน	รัฐบาลเกื้อกูลสร้างไว้ให้ปวงชน

เพลงเพื่อนใจ

หนังสือนั่นคือเพื่อนใจ	ท่องเที่ยวไปในโลกกว้าง
อยากรู้อะไรต่างๆ	มีทุกอย่างอยู่ในหนังสือ
อ่านเขียนเล่าเรียนเพิ่มเติม	ได้ดีกว่าเดิมด้วยหนังสือเป็นสื่อ
ห้องสมุดนั่นก็คือ	สื่อเสริมปัญญาค้นคว้าได้เอง

เพลงห้องสมุดสร้างปัญญา

ด้วยตะวันฉายส่องโลกผ่องใส
ด้วยความรู้ส่องใจเกิดปัญญา
ห้องสมุดจัดไว้ให้ค้นหา
สร้างปัญญาค้นคว้าอ่านเขียนเอง
สนุกสุขใจ รื่นรมย์ชีวิต
เกิดความรู้เวลาว่างเปล่าเหงาวังเวง
อย่าปล่อยเวลาว่างเปล่าเหงาวังเวง
เรียนรู้ได้เองทุกสิ่งทั่วไปในห้องสมุดเอย

เพลงห้องสมุดมีค่าอนันต์

ความรู้ดีมีในหนังสือต่างๆ
 หนังสือทุกอย่างในห้องสมุดมีมากมาย
 อ่านหนังสือทุกอย่างในห้องสมุดมีมากมาย
 อ่านหนังสือจะได้ความรู้มากมาย
 ห้องสมุดสุดแสนสบายมาอ่านมาใช้ร่วมกัน
 ช่วยรักษาร่วมสรรหาความรู้
 ห้องสมุดสุดสวยหรูขึ้นชูสุขสันต์
 เราอ่านเราเขียนพากเพียรทุกวัน
 ห้องสมุดมีค่าอนันต์...สร้างสรรค์ปวงชน

เพลงห้องสมุดสุดล้ำค่า

ที่ใดเล่ายามเราเหงาใจช่วยให้คลายเหงา
 ที่ใดเล่ายามเราอยากได้มีให้เสมอ
 ที่ใดเล่ามีให้ทุกสิ่งจริงๆ นะเธอ
 สุขใดเสมอเข้าห้องสมุดสุดสมฤทัย
 ให้ความรู้เปิดทางสร้างศรัทธา
 สรรพวิชาได้ค้นหาเห็นโลกกว้างใหญ่
 สร้างความรื่นรมย์สุขสันต์บันดาลใจ
 สว่างไสวปัญญา ล้ำค่าเอ๋ย

เพลงงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ
 “ปัญญาสไตโลกสวดสวย ด้วยหนังสือ”

ปัญญาสไตโลกสวดสวย ด้วยหนังสือ
 สิ่งนี้คือ หนทางสว่าง และสร้างสรรค์
 เสริมความรู้ คุณความดี มีนับอนันต์
 ให้ก้าวหน้า กับเหตุการณ์ ทุกด้านไป
 หนังสือดี มีคุณค่า น่าอ่านยิ่ง
 ทั้งชายหญิง ทั้งเยาวชน คั่นคว้าได้
 เสริมสติ เสริมปัญญา พาก้าวไกล
 ปัญญาสไตโลกสวดสวย ด้วยหนังสือ

รูปแบบการจัด Mini concert

การจัด Mini Concert เป็นการจัดกิจกรรมด้วยการเลียนแบบการจัด Concert จากรายการดนตรีต่างๆ ของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ นำมาดัดแปลงและประยุกต์ให้เข้ากับสภาพและบรรยากาศของโรงเรียน โดยนำเพลงต่างๆ มาเปิดนำ และแต่งเนื้อร้องเกี่ยวกับห้องสมุดตามจังหวะและทำนองเพลงเหล่านั้น แล้วเปิดสลับกันให้ผู้เข้าชมร้องร่วมสนุกตาม เป็นการจำลองการจัดดนตรี (Concert) มาไว้ในโรงเรียน เรียกว่า Mini Concert และใส่เนื้อร้องเกี่ยวกับห้องสมุด เรียกว่า Library Mini Concert

การจัดนิทรรศการห้องสมุด

นิทรรศการสำหรับห้องสมุด คือการแสดงเกี่ยวกับหนังสือ เพื่อชักชวนให้ผู้อ่านสนใจและทราบเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวต่างๆ ของห้องสมุด จูงใจให้ผู้อ่านหนังสือ

งานจัดนิทรรศการเป็นงานสำคัญและจำเป็นสำหรับห้องสมุด เนื่องจากเป็นงานด้านบริการ และประชาสัมพันธ์ห้องสมุด ควรมีการวางแผนไว้ตลอดปีว่าจะจัดอะไรบ้าง จัดเดือนไหน และจัดอย่างไร

ประโยชน์และความสำคัญของการจัดนิทรรศการ

๑. ดึงความสนใจเฉพาะเรื่องได้เป็นอย่างดี
๒. ช่วยให้เห็นภาพและเกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น
๓. รวบรวมความคิดที่เป็นนามธรรมไปสู่รูปธรรม
๔. ส่งเสริมการแสดงผลงานของนักเรียนโดยมอบหมายให้นักเรียนเป็นผู้จัด ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนอย่างกว้างขวาง

จุดมุ่งหมายในการจัดนิทรรศการ

๑. ช่วยส่งเสริมความรู้แก่นักเรียนที่เข้ามาใช้ห้องสมุดให้ทันต่อเหตุการณ์ความเป็นไปของโลกภายนอก และความก้าวหน้าทางวิชาการต่างๆ
๒. เพื่อแนะนำบริการและกิจกรรมของห้องสมุดให้นักเรียนทราบ
๓. เพื่อแนะนำวัสดุสารนิเทศต่างๆ เช่น หนังสือ สื่อทัศนวัสดุ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ให้นักเรียนทราบ
๔. เพื่อเป็นการตกแต่งห้องสมุด โดยจัดให้มีบรรยากาศสวยงาม น่าอ่าน น่าเข้าใช้มากขึ้น

ประเภทของนิทรรศการ

ปรกติ เชียงทอง แบ่งนิทรรศการห้องสมุดออกเป็น ๖ ประเภท คือ

๑. นิทรรศการใหญ่ โดยมากเป็นนิทรรศการทางวิชาการ โรงเรียนเป็นผู้จัด หรือจัดสัปดาห์ห้องสมุด ต้องใช้เวลาในการเตรียมงานระยะยาวและลงทุนมาก ต้องรวบรวมเอกสารจัดพิมพ์แยกเป็นวิทยาทาน ต้องเตรียมวัสดุในการจัดจากชุมชนหรือท้องถิ่น นิทรรศการประเภทนี้จัดในโอกาสสำคัญเพียงปีละครั้งหรือสองครั้ง

๒. นิทรรศการย่อย เป็นนิทรรศการห้องสมุดที่แนะนำให้นักเรียนเข้าใจการดำเนินงานของบรรณารักษ์ หน้าที่ของห้องสมุด บริการและกิจกรรมของห้องสมุด ตลอดจนระเบียบการของห้องสมุด ฯลฯ

๓. นิทรรศการให้คำแนะนำโดยตรง เป็นนิทรรศการให้คำแนะนำผู้ใช้ห้องสมุดโดยตรง เช่น ให้คำแนะนำวิธีใช้บัตรรายการ แนะนำการให้หนังสืออ้างอิง การใช้จุลสารและเครื่องมือ

เครื่องใช้ต่างๆ ในห้องสมุดที่นักเรียนควรทราบ ฯลฯ

๔. นิทรรศการให้ความรู้ เป็นนิทรรศการที่จัดขึ้นเพื่อให้ความรู้ที่มีในห้องอ้างอิงและหนังสือประเภทต่างๆ ในห้องสมุด เช่น สถิติต่างๆ ที่น่ารู้ สถิติกีฬา การท่องเที่ยวหรือเรื่องต่างๆ ที่น่าสนใจ เช่น ข่าวเด่นประจำวันด้านต่างๆ เป็นต้น

๕. นิทรรศการหนังสือ เป็นนิทรรศการที่จัดขึ้นเพื่อแนะนำหนังสือใหม่ หนังสือดี หนังสือที่ได้รับรางวัลต่างๆ ประกอบกับการแนะนำนักเขียนที่ได้รับรางวัลให้นักเรียนได้รู้จักและมีโอกาสอ่าน อาจจัดนิทรรศการเกี่ยวกับหนังสือชุดตามหัวเรื่องที่ต้องการตามโอกาสต่างๆ เช่น ชุดขนบธรรมเนียมประเพณี ชุดวิทยาศาสตร์กับเทคโนโลยีต่างๆ ชุดชีวประวัติบุคคลสำคัญ ชุดศิลปะชุดวรรณคดี ชุดเที่ยวรอบโลก ฯลฯ

๖. นิทรรศการเทศกาลและวันสำคัญ เป็นนิทรรศการที่จัดตามเทศกาลหรือวันสำคัญในรอบปี การจัดนิทรรศการประเภทนี้นักเรียนอาจให้ความสนใจน้อย เนื่องจากต้องจัดเป็นประจำทุกปี ดังนั้นการจัดจึงต้องวางแผนและกำหนดชื่อเรื่องของนิทรรศการให้ที่น่าสนใจ ใช้ข้อความสะดุดตาชวนให้อยากรู้ ควรแสดงประวัติความเป็นมาของวันนั้นๆ ประกอบหนังสือ และตั้งคำถามให้นักเรียนตอบเพื่อชิงรางวัล โดยค้นหาคำตอบให้จากหนังสือที่แสดงประกอบ

ลักษณะของการจัดนิทรรศการ

การจัดนิทรรศการอาจจัดได้เป็น ๒ ลักษณะ

๑. จัดอย่างง่าย เช่น ทำที่ตั้งแสดงหนังสือ ทำแผ่นแสดงรูปภาพ โปสเตอร์ข้อความที่ให้ความรู้ต่างๆ ป้ายแนะนำต่างๆ คำขวัญ ซึ่งอาจจัดแสดงได้บนโต๊ะ หลังชั้นหนังสือ หลังตู้บัตรรายการ มุมตู้ ในตู้กระจก ฯลฯ

๒. จัดบนแผ่นป้ายนิทรรศการ (Bulletin Board Display) แผ่นป้ายนิทรรศการที่จัดนี้ควรจัดไว้ในที่เห็นง่าย สะดุดตา และควรอยู่เสมอรระดับสายตา ไม่สูงหรือต่ำเกินไป ขนาดที่ใช้ทั่วไปกว้างประมาณ ๓ ฟุต ยาว ๖ ฟุต หรือกว้าง ๔ ฟุต ยาว ๘ ฟุต หรือเป็นแผ่นป้ายที่ติดตามฝาผนังในห้องสมุดหรือหน้าห้องสมุด ตามความเหมาะสมของเนื้อที่ในบริเวณนั้นๆ ควรเป็นแผ่นป้ายที่บุด้วยซานอ้อย เพื่อสะดวกในการติดและถอดภาพหรือกระดาษได้ง่ายและของไม่ชำรุดเสียหาย

ขั้นตอนในการดำเนินงานการจัดนิทรรศการบนแผ่นป้าย

ขั้นที่ ๑ กำหนดจุดมุ่งหมายว่าจะจัดเรื่องอะไรบนแผ่นป้าย ควรจัดเพียงเรื่องเดียว ไม่ควรจัดพร้อมกันทีเดียวหลายเรื่องเพราะจะทำให้ดูสับสน ถ้ามีความจำเป็นต้องจัดพร้อมกันหลายเรื่อง ควรแยกจัดคนละป้าย หรือคนละแห่ง

ขั้นที่ ๒ กำหนดชื่อเรื่อง ควรมีชื่อเรื่องเพื่อให้ผู้ดูเข้าใจความหมายชัดเจน และรวดเร็วยิ่งขึ้น

ชื่อเรื่องควรมีลักษณะดังนี้

๑. ตรงกับจุดมุ่งหมาย
๒. ใช้ถ้อยคำสั้น และง่าย
๓. ใช้แบบประดิษฐ์ที่ชวนมอง

ขั้นที่ ๓ รวบรวมวัสดุ - อุปกรณ์ในการจัด ดังนี้

๑. มีความเรียบร้อย หาได้ง่าย สะดุดตา
๒. ตรงตามจุดมุ่งหมาย
๓. มีรายละเอียดไม่มากนัก
๔. มีขนาดที่เห็นได้ชัด

วัสดุอุปกรณ์ในการจัดที่ควรรวบรวมได้แก่

๑. ปกหนังสือ เล่มหนังสือ
๒. แผ่นป้ายนิทรรศการ (อาจทำด้วยกระดาษแข็ง ไม่อัดหุ้มด้วยผ้าลัสนีหรือ ลักหลาณ
เสื้อลำแพน เสื้อเตย ฯลฯ
๓. ภาพเขียน ภาพถ่าย กราฟ แผนภูมิ แผนที่ แบบตัวอักษรต่างๆ
๔. วัสดุต่างๆ เช่น ของตัวอย่าง หุ่น ตุ๊กตา ของจำลอง วัตถุธรรมชาติ ฯลฯ
๕. สิ่งที่ใช้ช่วยในการตกแต่งอื่นๆ เช่น เชือก ลวด ริบบิ้น เศษผ้า แพร กระดาษสา กระดาษ
ห่อของขวัญ กระดาษทิชชู กระดาษหนังสือพิมพ์ เศษใบไม้ กิ่งไม้ ฯลฯ
๖. เครื่องเขียนต่างๆ เช่น กระดาษวาดเขียน กระดาษโปสเตอร์ สีน้ำ สีโปสเตอร์
ดินสอสี พู่กัน ไม้บรรทัด วงเวียน แบบตัวอักษร ฯลฯ
๗. เครื่องมือเครื่องใช้ในการตัดและติด เช่น กรรไกร มีด คัตเตอร์ สก๊อตเทป เข็มหมุด
กาว เครื่องยิงแผ่นป้ายนิทรรศการ ฯลฯ

ขั้นที่ ๔ วางโครงร่างในการจัด ก่อนลงมือทำให้ร่างหายาๆ (sketch) ในแผ่นกระดาษ
เล็กๆ ว่าควรจะวางรูปอะไร ตรงไหน ติดอะไร ที่ไหน ใช้ตัวอักษรอย่างไร สีแบบไหน จะเป็นการ
ประหยัดเวลา และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดได้มากและได้ผลงานตรงตามความต้องการ

ขั้นที่ ๕ การจัดอักษรบรรยาย การจัดนิทรรศการบนแผ่นป้ายส่วนมากต้องมีอักษรบรรยาย
ประกอบด้วย เพื่อให้เข้าใจเรื่องราวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น การจัดอักษรบรรยายควรมีลักษณะดังนี้

๑. เป็นแบบง่ายๆ ในเรื่องเดียวกันควรเป็นตัวอักษรแบบเดียวกัน
๒. ใช้ถ้อยคำสั้น กระชับรัด ได้ความหมาย
๓. มีขนาดโตพออ่านได้ง่าย ปกติใช้ตัวอักษรขนาดสูงประมาณ ๐.๕ นิ้ว

ขั้นที่ ๖ ลงมือจัด และเมื่อจัดเสร็จแล้วควรตรวจสอบดูความเรียบร้อยอีกครั้งหนึ่งเพื่อป้องกัน
ความผิดพลาด

ลักษณะการจัดนิทรรศการที่ดี ควรใช้หลักสำคัญทางศิลปะ ๓ ประการ คือ ความเป็นหน่วย (Unity) ความสมดุล (Balance) ศูนย์แห่งความสนใจ (Center of Interest)

๑. **ความเป็นหน่วย** คือการจัดให้มีจุดมุ่งหมายเพียงจุดเดียว ความคิดเดียว มีลักษณะรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ภาพหรือวัสดุที่ใช้ไม่กระจัดกระจาย มีการวางจังหวะช่องว่างที่เหมาะสม

๒. **ความสมดุล** คือการจัดให้มีน้ำหนักพอดีกันทั้งซ้ายขวา ด้านบนและด้านล่างของภาพ ไม่เอียงหรือหนักไปด้านใดด้านหนึ่ง

๓. **ความเป็นศูนย์แห่งความสนใจ** ในการจัดแต่ละครั้งควรมีศูนย์แห่งความสนใจซึ่งจัดให้เด่นที่สุดอยู่ ๑ จุด ทั้งนี้เพื่อเน้นความมุ่งหมายของเรื่องที่จัดให้เด่นชัดขึ้น ศูนย์แห่งความสนใจนี้อาจเป็นตัวอักษร ภาพปก หรือเล่มหนังสือ หรือวัสดุชนิดใดชนิดหนึ่งตามความเหมาะสมในการจัด ให้แลเห็นสะดุดตา โดยการนำสายตาของผู้ดูไปยังวัสดุ ภาพ ข้อความ และส่วนประกอบอื่นๆ ที่ต้องการให้ผู้ดูสนใจ และเพื่อให้ดูนิทรรศการติดต่อกัน เป็นเรื่องราวเดียวกัน ด้วยการใช้เส้น สี ภาพ ลูกศรชี้ เป็นการเชื่อมโยง อาจใช้เชือก ริบบิ้น กระดาษ ฯลฯ วัสดุประกอบที่มีลักษณะและเรื่องราวสัมพันธ์กัน เช่น ราก ใบ ดอก ผล

ข้อสังเกต

๑. หลักของการจัดนิทรรศการที่ดีนั้น ขอให้คำนึงถึงความคิดในการจัดวางรูปที่เหมาะสมพอดีมากกว่าเสียขายของ ภาพหรือวัสดุที่เตรียมไว้ไม่จำเป็นต้องนำมาจัดตกแต่งทั้งหมด หากการจัดนั้นมีความสมบูรณ์ดีแล้ว

๒. ภาพเขียน ภาพถ่าย หรือภาพที่ตัดจากนิตยสารต่างๆ ไม่จำเป็นต้องเป็นรูปสี่เหลี่ยม จตุรัสหรือผืนผ้าเสมอไป ถ้าสามารถทำได้ควรตัดเป็นรูปวงกลม สามเหลี่ยม รูปดาว รูปหัวใจ รูปทรงแปลกๆ ในเชิงศิลป์ หรือตัดตามเส้นรอบนอกของรูป เช่น รูปละครม้า รูปพระปรางค์ รูปเรือสุพรรณหงส์ เครื่องบิน อนุสาวรีย์ หรือการ์ตูน ฯลฯ

๓. ภาพหรือวัสดุที่มีความหนา ส่วนเล็ก หรือเคลื่อนไหวได้ จะช่วยเรียกความสนใจได้มาก

การใช้สี

สีที่ใช้ในการจัดนิทรรศการนับว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง เพราะช่วยดึงดูดความสนใจได้มาก การใช้สีที่เหมาะสมกับเรื่องราวจะทำให้ทรรศการนั้นๆ มีคุณค่ายิ่งขึ้น สีที่ใช้ในการจัดโดยทั่วไปไม่ควรเกิน ๓ สี ซึ่งอาจจัดได้โดยวิธีใช้สีตัดกัน หรือกลมกลืนกัน อย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วแต่ความเหมาะสมของเรื่องที่จัด เช่น ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการรื่นเริงสนุกสนาน ท่องเที่ยว หรือเรื่องเกี่ยวกับเด็กๆ ควรใช้สีสดใส แต่如果是เรื่องเกี่ยวกับความสงบ ศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา หรือแสดงหนังสือชุดเกี่ยวกับพุทธศาสนา ก็ควรใช้สีเรียบๆ กลมกลืนกัน เป็นต้น

แนวการใช้สี

สีที่กลมกลืนกัน (Harmony)

แดง - น้ำเงิน	แดง - ดำ - ส้ม
แดง - ทอง	แดง - ดำ - เหลือง
ส้ม - ม่วงแดง	ส้ม - ดำ - เหลือง
เขียว - ครีมน้ำเงิน	แดง - ขาว - ม่วงดำ
น้ำเงิน - น้ำตาล	ส้ม - ขาว - น้ำเงิน
ม่วง - กุหลาบ	เขียว - ขาว - น้ำเงิน

สีที่คู่กัน (Complementary)

เหลือง	กับ	ม่วง
แดง	กับ	เขียวใบไม้
ส้ม	กับ	น้ำเงิน
ม่วงแดง	กับ	ทองอ่อน
ส้มแดง	กับ	เขียวคราม
ส้มเหลือง	กับ	ม่วงคราม

สีที่คู่กันนี้ใช้ในการจัดนิทรรศการในกรณีที่ต้องการให้สีเด่นชัดแทนที่จะใช้สีตัดกันโดยตรง แต่วิธีนี้ไม่นิยมสีทั้งสองสีเท่ากัน มักจะใช้สีใดสีหนึ่งมากกว่าอีกสีหนึ่ง

จิตวิทยาของสี

สีแดง	ทำให้เกิดความรู้สึกตื่นเต้นเร้าใจ
สีอ่อนแก่ของสีกุหลาบ	ทำให้เกิดความพึงพอใจความงดงาม
สีเขียวหรือสีคราม	ทำให้รู้สึกเยือกเย็น ชุ่มชื้น สงบ
สีเทาปานกลาง	ทำให้เกิดความเยียบสงบ
สีขาวและสีดำอยู่ด้วยกัน	ทำให้เกิดความหดหู่ใจ ความเศร้า
สีขาว	ทำให้เกิดความรู้สึกบริสุทธิ์

พื้นแผ่นป้ายนิทรรศการส่วนมากที่ใช้กันมักจะเป็นสีแก่ เช่น สีเขียว เทาแก่ กรมท่า ทั้งนี้เพื่อป้องกันความสกปรก แต่พื้นที่เป็นสีอ่อนก็อาจใช้ได้ผลดีเหมือนกัน ภาพหรือวัสดุที่เรานำมาจัดควรให้สีที่แตกต่างกับพื้น แต่ถ้าจำเป็นจะต้องใช้ภาพหรือวัสดุที่มีสีใกล้เคียงกับสีพื้น ควรใช้แผ่นรองหลังภาพก่อนนำไปติด เพื่อให้มีสีแตกต่างกัน ซึ่งจะทำให้ภาพหรือวัสดุนั้นเห็นเด่นชัดยิ่งขึ้น

การใช้เส้น

เส้นตรงหนา	ให้ความรู้สึกมั่นคงเข้มแข็ง
เส้นโค้ง	ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว
เส้นจุดไข่ปลา เส้นประ	ให้ความรู้สึกมีจังหวะ ระยะทาง หรือระยะเวลา
เส้นบาง	ให้ความรู้สึกบางเบา อ่อน
เส้นเอียง	ให้ความรู้สึกเกี่ยวกับความเร็ว ความแรง
เส้นทึบแฉก	ให้ความรู้สึกตื่นเต้น กระปรี้กระเปร่า

ขั้นตอนในการจัด

๑. วางแผนในการจัดตลอดปี
๒. ตั้งหัวเรื่อง และจุดมุ่งหมายในการจัดแต่ละครั้ง
๓. รวบรวมแนวความคิด กำหนดสถานที่ ออกแบบ
๔. หาวัสดุอุปกรณ์ ลงมือจัด
๕. ประชาสัมพันธ์ทางสื่อมวลชน ป้ายประกาศ ฯลฯ
๖. แสดงตามระยะเวลาที่กำหนดไว้
๗. ประเมินผล ใช้วิธีสังเกต ให้ผู้ชมเขียนข้อคิดเห็นลงในสมุดความเห็น หรือส่งแบบสอบถาม เพื่อนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข

ระยะเวลาในการจัด

๑. ควรจัดแสดงในระยะเวลาที่ไม่สั้นและยาวเกินไป เช่น ๑ สัปดาห์ ๑๐ วัน ๑๕ วัน
๒. ถ้าจัดตามเทศกาลต่างๆ ควรจัดก่อนเวลาเล็กน้อย ถ้าจัดตามเหตุการณ์สำคัญๆ เมื่อสิ้นสุดเทศกาลแล้วควรเก็บนิทรรศการ
๓. การจัดนิทรรศการตามวาระสำคัญๆ เช่น สัปดาห์ห้องสมุด ควรจัดนิทรรศการหนังสือตลอดระยะเวลา และจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านประกอบด้วย เช่น การเล่านิทาน การเล่าเรื่องหนังสือ การแสดงหุ่นมือ การอภิปราย การสนทนาเรื่องหนังสือ การได้วาที่ การสาธิตประกอบหนังสือ ฯลฯ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการจูงใจและเข้าใจในการอ่าน และปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การติดตามผล

ควรใช้ความสังเกตในการจัดแต่ละครั้ง และพิจารณาว่าหลังจากการจัดนิทรรศการแต่ละครั้ง มีผู้มาใช้ห้องสมุดเพิ่มขึ้นหรือไม่เพียงใด หรืออาจให้กรอกแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์พิจารณาแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

กิจกรรมห้องสมุดสู่ชุมชน

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนย่อมต้องมีความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่แล้ว เป็นความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ คือ เป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ เมื่อโรงเรียนให้บริการแก่ชุมชน ย่อมได้รับความร่วมมือจากชุมชนในด้านต่าง ๆ ซึ่งเมื่อคิดให้รอบคอบแล้วโรงเรียนจะได้รับการตอบแทนจากชุมชนอย่างคุ้มค่า

ในทางวิชาการ หลักสูตรได้ระบุเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวกับชุมชนไว้อย่างมาก ดังหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) มีหลักการข้อที่ ๓ “เป็นการศึกษา ที่สนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ”

ในส่วนของจุดหมายนั้น ได้ระบุเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชุมชนไว้ในข้อ ๒, ๓, ๔, ๕, และ ๘ ดังนี้

- ข้อ ๒ สามารถปฏิบัติตนในการรักษาและเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของตนเองและชุมชน
- ข้อ ๓ สามารถวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน และเลือกแนวทางแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับข้อจำกัดต่างๆ
- ข้อ ๔ มีความภูมิใจในความเป็นไทย สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถของตน
- ข้อ ๕ มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างและปรับปรุงแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้เกิดความเจริญแก่ตนเองและชุมชน
- ข้อ ๘ เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในชุมชน สามารถเสนอแนวทางพัฒนาชุมชน ภูมิใจในการปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน ตลอดจนอนุรักษ์และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตน

ห้องสมุดโรงเรียน เป็นหน่วยงานย่อยของโรงเรียน ย่อมต้องมีหน้าที่ปฏิบัติงานต่างๆ สอดคล้องนโยบายโรงเรียน เมื่อโรงเรียนต้องมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ห้องสมุดก็ย่อมมีหน้าที่ที่จะต้องทำการใดๆ ให้เป็นที่พึงใจของชุมชน และเมื่อปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอแล้ว ห้องสมุดย่อมได้รับความร่วมมือจากชุมชนอย่างคุ้มค่าแน่นอน

รูปแบบกิจกรรม

ห้องสมุดโรงเรียนมีบทบาทเฉพาะต่อชุมชน ทั้งนี้ย่อมต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ ที่ห้องสมุดมีอยู่ โดยแบ่งกิจกรรมสู่ชุมชนตามบทบาทได้ ดังนี้

๑. บทบาทในฐานะศูนย์ข่าวสารของชุมชน มีกิจกรรมในลักษณะคล้ายกับกิจกรรมที่จัดให้นักเรียน แต่หันมาจัดให้ชุมชน ดังนี้

๑) กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการค้นคว้า เช่น การเปิดโอกาสให้อ่านอย่างเสรี การระดมการอ่าน การจัดนิทรรศการ การเล่านิทาน การเล่าเรื่องจากหนังสือ เป็นต้น

๒) กิจกรรมส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการสาธิต อภิปราย เพื่อให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้แพร่หลายไปในท้องถิ่นและชุมชน

๓) กิจกรรมด้านห้องสมุดเคลื่อนที่ เช่น การจัดขบวนรถกระบะไปหยิบให้นักเรียนหรือบุคคลในชุมชนรับไปจัดบริการในชุมชน หรือหน่วยงานสำคัญ เช่น บ้านพักคนชรา โรงงาน เรือนจำ สถานีอนามัย เป็นต้น

๔) กิจกรรมส่งเสริมให้ประชาชนรวมกลุ่มตามความรู้ และความสนใจ เช่น ชมรมนักอ่าน ชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชมรมนักสมุนไพร เป็นต้น แล้วจัดสื่อไว้บริการ

๕) กิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ของครอบครัวตามวันสำคัญต่างๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันครอบครัว วันผู้สูงอายุ วันเด็ก เป็นต้น

๒. บทบาทในฐานะศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน มีกิจกรรมดังนี้

๑) กิจกรรมด้านการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ จัดป้ายนิทรรศการตลาดแรงงาน ข่าวสารอาชีพ เป็นต้น เป็นการเสริมสารสนเทศด้านอาชีพให้ประชาชน

๒) กิจกรรมสาธิตเพื่อคุณภาพชีวิต เช่น สาธิตเครื่องดักแมลง ระบบน้ำหยด ทดสอบความชื้นของข้าว ทดสอบความเป็นกรดด่างของดิน เป็นต้น

๓) กิจกรรมศูนย์เอกสารหลักสูตร เช่น ศูนย์เอกสารมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จัดมุมมหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นต้น

๓. บทบาทในฐานะศูนย์ประชาคมของชุมชน มีกิจกรรมเสริมให้โรงเรียนซึ่งมีฐานะศูนย์ประชาคมของชุมชนอยู่แล้ว มีกิจกรรมในลักษณะบริการจัดสถานที่ประชุมสัมมนา หรือการแสดงของสมาคม ชมรมต่างๆ จัดมุมแสดงสินค้าพื้นเมือง จัดแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน เป็นต้น

๔. บทบาทในฐานะเครือข่ายการเรียนรู้ มีกิจกรรมในลักษณะต่างๆ ให้สัมพันธ์กับเครือข่ายการเรียนรู้อื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียง เช่น แลกเปลี่ยนสื่อหรือข่าวสารกับที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนอื่น เป็นต้น

วิธีการจัดกิจกรรม

วิธีการจัดกิจกรรม มีขั้นตอนดังนี้

๑. วางแผนงาน/โครงการ มีขั้นตอนย่อยๆ ดังนี้

- ๑) สำรวจปัญหา หาความต้องการจำเป็น
- ๒) เสนอแผนงานหรือโครงการขออนุมัติต่อผู้บริหารโรงเรียน
- ๓) เสนอตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ประชุมคณะกรรมการ

๒. เตรียมงาน เป็นการเตรียมปัจจัยที่จำเป็นทุกเรื่อง เช่น

- ๑) เตรียมสื่อ เอกสารที่เกี่ยวข้อง
- ๒) เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้
- ๓) เตรียมอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ สื่อทัศนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้
- ๔) เตรียมงานด้านการเงิน การบัญชี งบประมาณ
- ๕) เตรียมผู้ร่วมดำเนินงาน พิจารณ เป็นต้น

๓. ประชาสัมพันธ์ เป็นการชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ดังนี้

- ๑) ชี้แจงให้ครูและนักเรียนที่ช่วยงานทราบรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินงาน
- ๒) ประชาสัมพันธ์ไปถึงชุมชน การออกหนังสือเชิญหรือแจ้งให้ทราบ การได้รับคำยืนยัน

การร่วมกิจกรรม

- ๓) ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนในท้องถิ่น
- ๔) แจ้งครูอาจารย์ในโรงเรียนให้มาร่วมงานตามโอกาส

๔. ดำเนินการจัดกิจกรรม เป็นการดำเนินงานตามแผนงานตามขั้นตอนต่างๆ ถ้าเป็นกิจกรรมที่จัดในวันเดียว อาจมีพิธีเปิด การมอบรางวัล พิธีปิด เป็นต้น ถ้าเป็นกิจกรรมต่อเนื่องต้องมีการกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด

๕. ประเมินผล การประเมินผลควรเป็นการประเมินทั้งกิจกรรม หรือประเมินโครงการ เป็นการประเมินทั้งระบบ เพื่อให้เป็นแบบแผนในการปฏิบัติงาน ดังนี้

- ๑) ประเมินบริบท (Context) ของกิจกรรมหรือโครงการว่าเอื้ออำนวยเพียงใด
- ๒) ประเมินปัจจัยหรือสิ่งนำเข้า (Input) ของกิจกรรมหรือโครงการว่าเหมาะสมหรือไม่
- ๓) ประเมินกระบวนการดำเนินงาน (Process) ว่ามีประสิทธิภาพเพียงใด
- ๔) ประเมินผลที่ได้ (Product) ของกิจกรรมหรือโครงการนั้นว่ามีประสิทธิผลตาม

วัตถุประสงค์หรือไม่

๕) ประเมินผลกระทบ (Impact) ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานว่ามีผลดีมากน้อยเพียงใดสมควรจัดอีกหรือไม่

เรียกการประเมินนี้ตามหลักวิชาการว่า CIPP (I) Model ซึ่งถ้าสามารถใช้กับการดำเนินงาน

ทุกอย่างในห้องสมุดแล้ว จะเกิดผลงานทางวิชาการที่ตีพิมพ์ออกมามากทีเดียว

ความร่วมมือของชุมชน

ห้องสมุดโรงเรียนควรรีเริ่มบริการชุมชนเป็นขั้นตอน เริ่มจากให้ผู้ปกครองนักเรียนยืมหนังสือ หรือวัสดุสารนิเทศอื่นผ่านนักเรียน เมื่อทำความคุ้นเคยกับชุมชนพอสมควรแล้ว ก็เริ่มกิจกรรมอื่นตามความต้องการของชุมชน ถ้ากิจกรรมที่จัดเป็นไปตามความต้องการของชุมชนแล้ว ย่อมได้รับความร่วมมือจากชุมชนด้วยดี

ห้องสมุดโรงเรียนควรวางโครงการบริการชุมชนอย่างรัดกุม จัดปฏิทินงานให้ชัดเจน ประสานงานกับชุมชนอย่างใกล้ชิด โดยใช้ยุทธศาสตร์ผ่านผู้ปกครองนักเรียนจะเหมาะสมที่สุด เมื่อห้องสมุดให้บริการต่อชุมชนจนเกิดผลดีแล้ว ต่อไปห้องสมุดจะได้รับความร่วมมือจากชุมชนด้วยดี

ความร่วมมือของชุมชนต่อห้องสมุดนั้น อาจออกมาในรูปแบบดังนี้

๑. เป็นข้อเสนอแนะในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ
๒. เป็นทุนหรือกองทุนในการดำเนินงานโครงการต่างๆ
๓. เป็นบุคลากรพิเศษ หรือวิทยากรรับเชิญในเรื่องต่างๆ
๔. เป็นคนะทำงาน ร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ
๕. เป็นวัสดุอุปกรณ์ห้องสมุด หรือโสตทัศนวัสดุตามความจำเป็นของห้องสมุด
๖. ความร่วมมืออื่นๆ

งานห้องสมุดเป็นงานบริการ ทรัพยากรมีจำกัด หากอาศัยกำลังงบประมาณของโรงเรียนอย่างเดียวอาจทำให้การพัฒนาล่าช้า ดังนั้นถ้าได้รับความร่วมมือจากชุมชนด้วยดีแล้ว จะทำให้การพัฒนาห้องสมุดเป็นไปด้วยดีและรวดเร็วขึ้น บังเกิดผลดีต่อโรงเรียนและนักเรียนโดยส่วนรวม

บรรณานุกรม

- กิตติเกษม ใจชื่น. แนวทางการนิเทศห้องสมุดประชาชน. กรุงเทพฯ: กรมการศึกษานอกโรงเรียน, ๒๕๓๖.
- จงจิต นิมมานนรเทพ. มุ่งสู่อัจฉริยะ ชุดเส้นห้าไทย. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์, ม.ป.ป.
- จุฑามาศ สุวรรณโคตร และ สุกัญญา ศรีสืบสาย. อ่านด้วยเกม. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, ๒๕๑๖.
- จุฑารัตน์ บวรสิน. เอกสารประกอบการอบรมหัวหน้าหมวดเพิ่มพูนกิจกรรมเข้าจังหวะและนันทนาการเรื่องเกม. เชียงใหม่: สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย สาขาเชียงใหม่, ๒๕๓๐.
- ปรานี เชียงทอง. คู่มือการจัดนิทรรศการอย่างรวดเร็วและง่ายสำหรับห้องสมุดโรงเรียน. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางแสน, ๒๕๒๑.
- พงษ์เทพ บุญศรีโรจน์. “เกมกับการเรียนรู้” วารสาร สสวท. ๖๙ (มกราคม - มีนาคม ๒๕๓๖), ๘๒-๘๓.
- แมนมาศ ขวลิต, คุณหญิง. “กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน” ใน การรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ, ๒๕๒๙. หน้า ๒๑๘-๒๒๔.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๑.
- ลัดดาวัลย์ กันหสุวรรณ. “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับของเล่นและเกมทางวิทยาศาสตร์” ศูนย์บริการทรัพยากรเพื่อการศึกษา. ๘: ๓-๔ (กค. - ชค. ๒๕๒๗) ๑-๙.
- วณีย์ ฐาปนวงศ์ตานติ. กิจกรรมสำหรับห้องสมุด. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๑.
- วิชาการ, กรม. คู่มือการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ, ๒๕๓๖.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมวิชาการ. การรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ, ๒๕๓๑.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมวิชาการ. กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ, ๒๕๑๖.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๒๓) พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ, ๒๕๓๕.
- สันติ ทองประเสริฐ. การนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา. นครปฐม: หน่วยศึกษานิเทศก์. กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๑, ๒๕๓๔.
- สุกัญญา ศรีสืบสาย และอังสนา เกิดบุญส่ง. เกมส่งเสริมการอ่าน. (ผลงานการปฏิบัติการเรื่อง “เกมส่งเสริมการอ่าน” เนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ). กรุงเทพฯ: (ม.ป.ท.), ๒๕๓๘.

เอกสารชุดฝึกอบรม
เรื่อง การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน
เล่ม ๔ การบริการและกิจกรรมห้องสมุด

ผู้จัดทำต้นฉบับ

นางสาวพิมลรัตน์ เทียนชุบ
นางวีระวรรณ วรรณโท
นายสันติ ทองประเสริฐ
นางสาวสุประภา ศรีทอง
นางอังสนา เกิดบุญส่ง
นางอุปถัมภ์ ไชยเสนะ

บรรณาธิการ

นางวัฒนา บุญเสนอ

ผู้ออกแบบปก

นางสาวสละ กำทรัพย์

คณะกรรมการจัดทำสื่อชุดฝึกอบรม เรื่องการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน

๑. คุณหญิงแม่นมาส ขวลิต	กรรมการที่ปรึกษา
๒. อธิบดีกรมวิชาการ	กรรมการที่ปรึกษา
๓. รองอธิบดีกรมวิชาการ (นายสมาน ชาติยานนท์)	กรรมการที่ปรึกษา
๔. ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหนังสือ (นางสาวเอิบบุญ สุทธิประภา)	ประธานกรรมการ
๕. หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการพัฒนาหนังสือ (นางสาวพรรณงาม แยมบุญเรือง)	กรรมการ
๖. นางอารัตน์ ขำสกุล	กรรมการ
๗. นางสุกัญญา ศรีสืบสาย	กรรมการ
๘. นายสันติ ทองประเสริฐ	กรรมการ
๙. นางพวงรัตน์ จรรยาศักดิ์	กรรมการ
๑๐. นางวีระวรรณ วรรณโท	กรรมการ
๑๑. นางสาวเกษร บัวทอง	กรรมการ
๑๒. นางสาวพิมพ์รัตน์ เทียนชุบ	กรรมการ
๑๓. นางอังสนา เกิดบุญสง	กรรมการ
๑๔. นางสุเพ็ญ พิพิธกุล	กรรมการ
๑๕. นางอุปถัมภ์ ไชยเสนะ	กรรมการ
๑๖. นางสาวสุประภา ศรีทอง	กรรมการ
๑๗. ผศ. พัชรา อิงคินันท์	กรรมการ
๑๘. นางวัฒนา บุญเสนอ	กรรมการและเลขานุการ
๑๙. นางสาวนภรณ์ ชังบุตรดา	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๐. นางวรพร สุนันทิกังเพชร	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

เอกสารชุดฝึกอบรม

เรื่อง การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน

เล่ม ๑
คู่มือสำหรับวิทยากร

เล่ม ๒
ความรู้เกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียน

เล่ม ๓
การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ

เล่ม ๔
การบริการและกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียน

เล่ม ๕
การใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน

